

cutting from Haagsche Courant 27 Nov. 1778

, Het Publicq word by dezen, met voorkennisse en met approbatie van de Edele Agtb. Heeren Burgemeesteren dezer Plaatse, door het Collegium Medicum en het Collegium Chirurgicum, uit menschlievenheid en pligt geadverteert; dat zeekere JAQUES RAYNAUD (van wien in voorige Couranten by meermaal herhaalde Advertentien gewag gemaakt is) nu ruim een Jaar geleeden alhier aangekomen zynde, voorgaf de Kanker, als meede alle Cancreuse en kwaadaartige Ulceratien volkomen en veilig te kunnen geneezen; doch dat voorn. Collegien na een naauwkeurig onderzoek en daar van ingebragt rapport aan de Edele Agtb. Heeren Burgemeesteren alle deszelfs voorgewende Geneezingen hebben bevonden onwaar te zyn; uit hoofde van welk rapport Hun Edele Agtb. uit eene Vaderlyke zorge voor de goede Ingezeetenen, al zeedert den tyd van tien weeken voorn. *Jaques Raynaud* verbooden hebben alle diergelyke kwaalen te behandelen, nadien de uitkomst, na het afvorderen van rykelyke sommen Gelds, steeds zoo ongelukkig geweest is, dat zyne Lyderen deels gestorven, deels elendig gebleeven zyn.

, De ondergeschreeve acht zig verpligt, ten nutte van noodlydende, by deeze bekend te maken, dat meer dan een Jaar geleeden, zich aan hem, een Persoon, genaamt *Jaques Raynaud*, geaddresseert heeft, zeggende, hoe zeer onkundig in de Chirurgie, nogtans een middel magtig te weezen, waar door Hy, zonder gebruik van eenig Scherp, de bedurve Stoffen der diep ingevreete en verouderde *kwaadaartige Kankeragtige verschweeringen* van het gezonde vleesch wist af te scheiden, van zelfs doen uitvallen, en de Wond volkomen geneezen. Dat de ondergesz. daar geen geloof aan konnende slaan, zulks naauwkeurig op verscheide Lyders heeft naargegaan en onderzogt, en zelfs op zodanige, niet alleen die een lange reeks van Jaaren aan dat euvel hadden gekwynt, zonder geneezen te konnen werden; maar ook op anderen, die door ervaaren Doctors en Chirurgyns, in zyne tegenwoordigheid, voor ongeneeslyk verklaart wierden, welke gem. *Raynaud* sedert veele maanden volkomen heeft hersteld. Weshalve de ondergesz. aan alle die met diergelyke gevaarlyke, doch uit geen ontucht gesprootene toevallen, besogt zyn, gerustelyk durft aanraaden zich, tot hunne herstelling van gem. *Raynaud* te bedienen, konnende zich ten dien einde aan den ondergesz. tot nadere informatie addresseeren; *zullende de Preuven van de voorsz. genezingen, uit even dezelfde* BELANGLOOSE *Menschlievenheid, nader aan het publyk worden gecommuniceerd.* Actum 's Hage den 14 November 1778; P. LYONET, Secretaris van Haar H. Mog. Cyffers &c. &c.

Ik ondergesz. heb al het boven gerapporteerde van den Heer *Lyonnet* naauwkeurig onderzocht, en met de waarheid overeenkomstig bevonden, weshalve ik meede aan ieder, des benoodigd, offereere, nader Bericht en advis desweegens te geeven. Actum 's Hage den 14 November 1778. A. PERRENOT, Domein-Raad van Z. D. Hoogheid, &c.

1) LYONET P.

2) VERDEDIGING

By Pierre Lyonnet ~~against~~ in favour of Raimond's cure for cancer.

(2)

VERDEDIGING

Van de Collegien der

HAAGSCHE DOCTOREN

EN

CHIRURGYNS,

tegen des Heeren P. LYONET'S geschrift,

ten Titel voerende:

Verklaaring der Geneezingen in 's Haage gedaan

door Jaques Raynaud, &c.

In 's GRAAVENHAGE,

By J. H. MUNNIKHUIZEN en C. PLAAT,

in Comp.

MDCCLXXIX.

Quam ſimilis ſemper ducitur ad ſimilem!

VOORBERIGT.

Twee redenen zyn 'er, welke de Collegien der Doctoren en Chirurgyns in de onvermydelyke noodzaaklykheid gebragt hebben, om het ſmaadlyk geſchrift van den Heer LYONET *te beantwoorden.*

De eerſte is het nut van 't Publiek; de tweede de eer en reputatie van die beide Collegien op eene onwaardige manier aangetast.

Deeze twee Conſideratien zyn zoo gewigtig, dat men gedwongen is geweest zig te verdedigen tegens eene Party, die zekerlyk in andere gevallen nooit met eenig antwoord verwaardigd zoude zyn geworden. Een veragtend ſtilzwijgen zoude alléén het welverdiend loon der handelwijze van den Heer LYONET *geweest zijn, volgens de les van den Vader der Wysbegeerte, die op eene onbeſchofte wyze aangetast zynde, en gepord om zig nadrukkelyk te wreeken, zulks volſtrekt van de hand wees, en eene reden van zyne weigering gaf, die te bekend is om aangehaald te worden.*

Nogtans heeft men begreepen, dat het onverſchoonlyk zoude zyn voor Collegien, aan wien door den Magiſtraat deezer plaatſe de zorg voor hunner Medeburgeren leven en gezondheid gedemandeerd is, om ſtil en onverſchillig te blyven in eene zaak, waar aan tot des ganſchen Menschdoms heil zoo merkelyk gelegen is, en om niet te vigileeren tegens eene onderneeming als deeze, waar in onkunde, bedriegery, winzugt en vooroordeel ſamenſpannen tot nadeel der Maatſchappy.

Ieder ongelukkige, door Raynaud *elendig gemaakt, zou het regt hebben tegen ons opteſtaan, en ons toe te roepen;* Gy lieden, die voor myn heil had behooren te zorgen, gy lieden zyt oorzaak, dat ik my heb laaten misleiden: zoo gy lieden volgens pligt gewaakt had, nooit zou myne ligtgeloovigheid oorzaak van myne rampſpoed geweest zyn. Myn bloed zy op u lieden.

Ook ligt 'er het Publiek ten hoogſten aan gelégen, overtuigd te zyn, dat zyne agting en 't vertrouwen, welk het zelve ſteeds in de Collegien geſteld heeft, niet kwalyk geplaatst zyn, en dat in 't generaal de twee Corpſen der Doctoren en Chirurgyns, aan wien het zyn leven en gezondheid toebetrouwd, niet met dezelve op eene zoo ſlegte manier omgaan, als de Heer LYONET *heeft konnen goedvinden hun aan te wryven.*

't Zal niet ondienſtig zyn op deeze plaats eenige der voornaamſte trekken by een te haalen, waar uit die driftige Schryver voorgeeft, dat het Character der Haagſche Doctoren en Chirurgyns, doch wel voornaamlyk dat der Leden van de beide Collegien, beſtaat. —— Dit zyn de gevolgen die onmiddelyk voortſpruiten uit het geen hy aan dezelve imputeert:

Dat het lieden zyn die tegen hun beter weeten aan een heilzaam middel verwerpen; „ want ", zegt hy, " zoo 't zelve niet dogt, zou 't van zelfs „ vervallen, en die Heeren behoefden de moeite „ niet te neemen het te decrieeren";

Dat

Dat zy logenaars zyn, die 't Publiek mala fide *hebben zoeken te misleiden;*

Dat zy door een ontrouw rapport, de Edele Agtbaare Heeren Burgemeesteren om den tuin geleid hebben;

Dat hunne grondbeginzels van Zedekunde conform zyn aan die van Sanchez, Escobar, *en diergelyken, te weeten van eenige Jesuitische Casuïsten, die de afgrysselykste misdaaden door valsche en godlooze redeneeringen hebben zoeken te regtvaardigen.*

Dat zy lieden, uit een laag en doemwaardig eigenbelang, alle moeite aanwenden om een treflyk hulpmiddel tegens den kanker te weeren, en hunne Evenmenschen liever onder die vreeslyke kwaal willen zien martelen en bezwyken, dan te dulden, dat hun de nodige hulp geworde, en dat zy in koelen bloede zig aan die barbaarsheid schuldig maaken, om des loon's wille.

Men zoude geene zwarter kleuren konnen uitkiezen om de beide Collegien gehaat en veragt te maaken: deeze zyn nogtans, zonder vergrooting of misvorming, de trekken, van welke de Heer LYONET *zig bediend, om die Collegien uit te schilderen, en dat alles uit* menschlievenheid.

Men gaat hier opzettelyk veele andere beschuldigingen van minder belang voorby; als daar zyn: blind Vooroordeel, onkunde, verwaandheid, charlatanerie, mislukte onderneemingen ter geneezinge, ophouden der Lyderen zonder nood-

zaaklykheid, en wat van diergelyke fraayigheden meer is.

't Is wezenlyk der moeite niet waardig alle die aantygingen, ſtuk voor ſtuk, na te gaan en te wederleggen: 'er zouden meer bladzyden toe nodig zyn dan 'er regels vervat zyn in 't lasterſchrift van den Heer LYONET*; ook zal dit alles in 't voorbygaan beter met een enkel woord in de geſchiedenis van 't gebeurde te pasſe koomen: Men zal alleen in overweeging neemen de laatſte en zwaarſte dier imputatien, te weeten die de Collegien beſchuldigd* uit interest *het prætenſe heilzaam middel van* Raynaud *te verwerpen.*

't Is nodig hier ter plaatſe onzen Leezeren onder 't oog te brengen, dat de Kanker de vreeslykſte, pynlykſte en hulpeloosſte kwaal is, waar mede het aan 't Opperwezen behaagd heeft het zwakke Menschdom te bezoeken: en deeze houd de Heer LYONET *ſtaande, dat de Collegien goeds moeds, onverſchillig, en tegens hunne eigene overtuiging aan hunne Evenmenſchen willen doen lyden,* om hunne beurs te maaken; *derhalven (en dit is een ontegenſpreeklyk gevolg) ſteld de Heer* LYONET *de Leeden dier Collegien, welke hy allen opnoemd, ten toon als onbarmhartige, bedrieglyke en oneerlyke luiden.*

Men kan, nog mag derhalven zwygen. Men moet zig verdedigen, en zal zulks allerernſtigst doen, ſchoon de Party zig alle antwoord onwaardig gemaakt heeft. Ook kan niemand, zelf niet

de Heer LYONET, *met reden zig belgen, dat men zyn Libel nadrukkelyk beantwoord.*

Wat doch kon dien Heer vervoeren, om een diergelyk geschrift uit zyne pen te laaten vloeyen? Hy is, gelyk hy zelf zegt, in de Republiek der Letteren niet onbekend, en dit is waar; maar door zyne tegenwoordige handelwyze zal hy 'er in bekend worden op dezelfde avantageuse manier als Herostratus, die Diana's Tempel in brand stak om zig een naam te maaken, en men zal (ten minsten in de Republiek der Medicynen) zyner onkunde en roekeloosheid, altoos gedenken.

Nog eens, wat doch kon hem dus verre brengen? --- Men zou 't onmooglyk konnen gissen, zo niet zyne daaden het treffendst gedeelte van zyn Caracter volmaakt afschilderden.

Door de Ontleding van den Wilg-rups wierd, wel is waar, de roemzugt van den Heer LYONET *in zoo verre voldaan, dat hy* niet onbekend in de Republiek der Letteren *wierd; doch de maat zyner eerzugt was nog niet vol, en zyne mérites waren niet genoeg erkend; want slegts tot* Déchiffrateur, Translateur, Ontcyfferaar, *of, (zoo hy deezen titel liever wil voeren) tot* Secretaris der Cyffers *van Hun Hoog Mog. aangesteld zynde, zogt hy nog vermaarder te worden door den verheven titel van* Geneezer der verhardingen van Vrouwen borsten.

Hier toe heeft hy zyne pleisters aangewend, en met zoo veel ophef gepreezen, dat men in 't begin dwaas genoeg was 'er eenig geloof aan te slaan.

Doch helaas! derzelver effect toonde hunne deugd.

Dus mislukte deeze grootsche onderneeming ook; doch ten allen gelukke adresseerde zig toen een bédelend Theater-kwakzalver aan den Heer Lyonet *om eene aalmoes; waarop die Heer, na deszelfs kostwinning en principaal geheim verstaan te hebben, besloot nogmaals eene pooging te doen om een naam in de waereld te maaken. Hy prees dienvolgende* Raynaud *hemelhoog, bewonderde deszelfs elendige cuuren, verschafte hem verscheiden ongelukkige slagtoffers, en declareerde zig zyn beschermer in publieke nieuwspapieren, niettegenstaande zynen gunsteling om de schaadlyke gevolgen reeds door Heeren Burgemeesteren de Haag ontzeid en alle practyk verbooden was.*

Het gerugt, 't welk deeze zaak maakte, kittelde des Heeren Lyonet's eerzugt niet weinig--" Wat „ verpligting heeft de Societeit niet aan my, „ Pierre Lyonet! *Ik zal door een van des- „ zelfs boosste plaagen te bestryden onsterffelyken „ roem behaalen! Of, genomen, myn voorneemen „ viel verkeerd uit, patientie:* In magnis voluis- „ se sat est; *de onderneeming zal my ten minsten „ veel eer aandoen, en ik zal een grooten naam „ maaken!" ——*

Dus kon de Heer Lyonet *tot zyne innigste vreugde redeneeren. — Maar eensklaps word zyn triomf gestoord: 'er komen vermetele stervelingen op,* zig noemende 't Collegium

Me-

Medicum en Chirurgicum, *welke 't Publiek voor* Raynaud *durven waarſchuwen, en zeggen alle zyne geneezingen onwaar te zyn, zo dat deszelfs Voorvegters in plaatſe van* beroemd, *gevaar loopen om* belagchelyk *te worden.* ——

Zulks was den laatſten doods-ſteek toebrengen aan 's Heeren LYONET'S *hoogmoed: hy vat de pen op, ſchryft, lasterd, en zegt in ſubſtantie, dat voorgemelde Collegien in hun gemoed beter overtuigd, en dus trouwlooſe en ontmenschte bedriegers zyn.*

Deeze is, ons bedunkens, de ſleutel van de verregaande drift van den Heer LYONET: *zyne heerſchende pasſie, eene onbepaalde roemzugt, is oorzaak van alles. Die ſnaar eens geroerd zynde, moest 'er noodwendig 't voorgevallen op volgen. 't Is nogtans te vreezen, zo wy durven vertrouwen, dat zyne ambitie door dit laatſte geval nog gevoeliger gekrenkt zal worden dan zy voorheen geweest is.*

Zo men volkomene weerwraak wilde neemen, zoude men ook eens konnen onderzoeken, met welk Caracter de Heer LYONET *bezield moet zyn, om zo te handelen als hy doed: Men zou konnen vraagen, wat men te denken heeft van ymand:*

Die zonder eenige reden lieden van eer en reputatie met de uiterſte bitterheid zoekt te diffameeren?

Die quaſi uit menschlievenheid en zugt voor 't gemeen welzyn, een' onkundig kwakzalver op 't hevigſte patrocineert?

Die eene kwaade zaak door allergebrekkelykste bewyzen zoekt goed te maaken?

Die, ongeagt den fataalen uitslag, of 't bedrog, dat alle *de Cuuren, door* Raynaud *ondernomen, verzeld, dezelve door onwaare verhaalen, en Atteſtatien bewimpeld, en dus het Publiek en zig zelf misleid?*

Doch, ſchoon de ſtof een ruim veld opleeverd, zullen wy hier in niet verder treeden eu 't oordeel van dit alles den Leezeren gerust overlaaten. --- Alleenlyk zullen wy den Heer LYONET *onder 't oog brengen, hoe ver men met zyne manier van redeneeren en beöordeelen van 't ſpoor kan raaken, en hoe men alles wat men wil, kan vergiftigen en bezwalken. Wy zullen dan voor een oogenblik in zyn ſmaak redeneeren, en zien wat beweegredenen men van zyne handelwyze zou konnen uitvinden, (zonder dat de Collegien nogtans alle gevolgtrekkingen goedkeuren, die eene zo haatlyke redeneerwyze aan de hand geeft.)*

„ *Waarom doch lastert de Heer* LYONET „ *verſcheiden fatſoenlyke en geachte lieden die* „ *hem nooit beleedigd hebben?*

„ *Is het uit aangebooren neiging tot kwaad* „ *doen, een bedorven hart, een wrevligen in-* „ *borst?*

„ *Is het uit haat tegen eenige lieden der konst,* „ *die misſchien te weinig agting betoond hebben* „ *voor zyne pleiſters, die knoest gezwellen moes-* „ *ten doen verdwynen, en die niets doen ver-*

„ dwy-

„ *dwynen dan de hoop, en 't vertrouwen, wel-*
„ *ke men van 'sHeeren* LYONET'S *middel had*
„ *opgevat?*

„ *Of is het: (en dit laatſte wil men het liefst*
„ *gelooven) uit zwaar opwellend bloed, dat de*
„ *hersſenen prikkeld &c.*

De andere vraag die men op 's Heeren LYONET'S *manier wil beredeneeren is deeze:*

„ *Waarom protegeert de Heer* LYONET *op*
„ *allerleye wyze den onkundigen* Raynaud?

„ *Is het enkel en alleen, om zig een naam*
„ *te maaken?*

„ *Of is het om te doen zien, dat hy noch ag-*
„ *ting noch eerbied voor den Haagſchen Magis-*
„ *traat heeft, en om denzelven zo veel in hem*
„ *is, te tarten en te braveeren?*

„ *Of is het, dat hy nog onkundiger zynde*
„ *dan* Raynaud, *deeze hem misleid heeft?*

„ *Of is het eindelyk uit die* belangloofe mensch-
„ lievenheid, *die hem reeds zo veele bittere gal*
„ *heeft doen ontlasten, en die* Raynaud *gelegen-*
„ *heid geeft nog meer ongelukkigen naar de*
„ *eeuwigheid te zenden?*

Dit alles zyn de Collegien verre van toe te ſtemmen, en verſcheiden dier Propoſitien zyn zeer haatelyk: Men haaldze hier ook alleen aan, om een proef te geeven van de menschlievende redeneerwyze des Heeren LYONET, *en hem te doen obſerveeren, hoe aangenaam zulke uitleggingen onzer daaden vallen.*

Zeer byzonder zyn de verſchillende beteekenisſen, die de Heer LYONET *aan 't woord* menschlievenheid *begt: Dit woord, dat den eenvoudigſten zin heeft, en de beminnelykſte van alle deugden uitdrukt, word door dien Heer zeer ſingulier misbruikt. Dan eens heet hy het* menslievenheid *luiden van eer en goeden naam te ſchenden en te lasteren; dan wederom noemd hy* menschlievenheid, *een ſchaadelyken bedrieger, wien de Regeering onzer plaatſe, om verdere onheilen voor te koomen, zyne verderffelyke Practyk geïnterdiceert heeft, te protegeeren, en hem de middelen aan de hand te geeven nog meer kwaad te doen; dan heet hy het* eene belanglooſe menschlievenheid, *wanneer hy alles opofferd om zyne lasterzugt en drift om, 't kost wat het kost, zig een naam te maaken, den teugel te vieren. Zelf, wanneer hy de Collegien de haatlyke Calumnie aanwryft van, om eigen interest, de ruïne en elende hunner Medeburgeren te willen bewerken, noemd hy zulks* ironicé, *ſchoon vry ongezouten*, menschlievenheid voor hunne Gildebroederen.

Dit laatſte woord herinnerd den Collegien, dat de Heer LYONET *overal affecteert hunne qualiteit te betwisten, noemende dezelve* prætenſe, voorgewende, zogenaamde, *en wat niet al? Hier omtrent kan men kortelyk aanmerken, dat dezelve reeds een langen reeks van jaaren, (zelf het* Collegium Medicum *vry langer dan eene Eeuw) hebben* geſubſiſteert, *door den Magiſtraat tot Collegien*

gien zyn benoemd en geconfirmeert. Doch 't is niet waardig zig hier langer over op te houden. 't Gevoelen van den Heer LYONET *doet 'er noch toe noch af.*

Men diend ook 't Publiek eens handtastelyk te doen zien, hoe onwaaragtig het is, dat de Kanker een voornaame tak van 't inkomen der Doctoren en Chirurgyns zoude zyn, of, gelyk des Heeren LYONET'S *verhevene expresſie luid, een goede veer van hunne ſtaart. Voor eerst is, God dank, dit ysſelyk gebrek gansch zo algemeen niet als de Heer* LYONET *of* Raynaud *willen doen gelooven, waar toe zy, 't is waar, redenen hebben, en in deeze volkryke plaats, die zo veele duizenden van zielen bevat, zyn, zo verre ons bekend is, zeer weinige ongelukkige lieden te vinden die 'er aan laboreeren.*

Maar *zal de Heer* LYONET *zeggen*, dat is hier de vraag niet: ik ſpreek alleen van cancreuſe en kwaadaartige verzweeringen. *Eene armhartige uitvlugt waarlyk! Wat cancreus of kankeragtig is, heeft noodwendig iets van den kanker in zig, of de benaaming is ten hoogſten ongerymd: en wat* kwaadaartige *verzweeringen betreft, veele derzelver zyn zeer wel te geneezen, veele andere konnen niet geneezen worden zonder des Patients leven te verkorten; en 't kleine getal, dat tot de opgenoemde niet behoord, maaken zulke aanmerkelyke Vederen van der Doctoren en Chirurgyns ſtaarten niet uit. —— Doch dit ſchandelyk terug kruipen zal*

in de Verdediging zelve naauwkeuriger onderzogt worden.

Dit hebben de Collegien nodig geacht voor af te berigten, voor zo veel den Heer LYONET *aangaat. Hier by zal men nog eenige reflectien voegen den Heer* PERRENOT *raakende, welke zig in deeze zaak mede heeft gelieven te laaten zien.*

By de publieke Advertentie van den Heer LYONET *heeft de Heer* PERRENOT *de zyne gevoegd en daar mede gecontinueerd, toen de Collegien hunne Contra Advertentie bekend maakten: zelf heeft die Heer konnen goedvinden een Voorberigt te plaatsen voor 't odieus geschrift van den eerstgenoemden. Dit zyn, wel is waar, hostiliteiten, nogtans moet men ook in agt neemen wat 'er tot billyke defensie of ten minsten tot verschooning van den Heer* PERRENOT *kan bygebragt worden.*

Voor eerst *is 't ligt te begrypen, dat de Heer* PERRENOT, *zeer weinig bewust, wat een Scirrhus, Kanker, of kankeragtige verzweering is, zig heeft laaten misleiden door den ongemeenen roem, welke de Heer* LYONET *door zyne pleisters meende verkreegen te hebben, en die zo wel bevestigd is, dat het verwonderlyk schynd, hoe 'er nog Kankers of cancreuse verzweeringen konnen zyn, daar de wydbefaamde pleisters van den Heer* LYONET *dezelve voor de geboorte zouden moeten smooren; doch schoon de fataliteit wil, dat 'er evenwel nog zo veel als voorheen zyn, zo heeft de Heer* PERRENOT *wel moeten gelooven dat een zo uit-*

mun-

muntend geneezer der Verhardingen, die tot Kankers overgaan, ook volmaakte kennis van den Kanker en deszelfs ſoorten hebben moest: en dit argument is zo natuurlyk, dat de Heer LYONET *zelve in 't begin van zyn boekje 'er gebruik van maakt, om aan 't Publiek te bewyzen, dat hy in die zaaken meer geloof verdiend, dan de Collegien te ſamen.*

Ten tweeden. *De Heer* PERRENOT *die, gelyk uit zyne eigene woorden blykt, verſcheidene gevallen zelf en rypelyk onderzogt heeft, en wien men eenige zweeren en gaten heeft vertoond, kon niets anders doen dan die voor egten Kanker of cancreus te erkennen, alles volgens 't hoogwys advis van zyn Ed. Voorganger; waar by nog de ſtreelende hoop kwam,* Digito monſtrari, & dicier: HIC EST.

Ten derden. *Toen eindelyk de Heer* PERRENOT *zag dat de zaak te verre gekoomen was, en geenſints zo brillant ſtond als voorgegeeven was, is zyn Ed. verlegen geworden, en alleenlyk bedagt geweest op een middel, om, zonder allerplompst te recanteeren, zig zelven, zo zinnelyk als mooglyk was, uit den maalſtroom te redden, waar in zyn Ed: door een los vertrouwen zo diep gezonken was.*

Men zegge niet dat dit alles eene bloote gisſing is: het blykt klaar uit het ſlot van des Heeren PERRENOT'S *Voorberigt, waar in zyn Ed. te kennen geeft, „ Dat zyn Ed. zig verders in dee- „ ze zaak niet moeyen wil, noch zig uitlaaten over*

„ 't vertrouwen dat men, al of niet, aan Ray-
„ naud's geneesmiddel verschuldigd is".

Dis is zeer poliet en delicaat te kennen geeven, dat men zig in eene kwaade zaak gemêleerd heeft, daar men zig gaarne zagtjes uit wilde schuiven. — *En dit is zeer wel. Men kan juist niet vergen, dat de Heer* Perrenot *voor 't Publiek zyne woorden expresselyk revoceere: Dat eisschen de Collegien ook niet: 't Is hun genoeg te zien, dat de Heer* Perrenot *nooit aan hunne eer zo verregaande te kort gedaan heeft als de Heer* Lyonet, *en met* Raynaud *noch zyne zaak niets meer te doen wil hebben. Alleenlyk konnen de Collegien niet voorby de onvriendlyke en indiscrete parenthese van den Heer* Perrenot *serieuslyk te remarqueeren, strekkende om het Publiek te doen gelooven, als of gem: Collegien enkel* voorgeeven *hunne advertentien met kennisse van de Ed. Agtb. Heeren Burgemeesteren gegeeven, en dus een onbetaamlyk misbruik dier gerespecteerde naamen en derzelver auctoriteit gemaakt te hebben.* — *Zyn Ed. stelle zyn twyffelend gemoed gerust omtrent de waarheid van de zaak, en zy overtuigd van het læsive van zyne indirecte, doch hoogst wanvoeglyke insimulatie.*

Dus neemen de Collegien zig voor, toegeevenheid te gebruiken, en den Heer Perrenot *nergens in te betrekken, noch eenig gewag van zyn Ed: te maaken, dan voor zo verre het verhaal der gebeurde zaaken zulks onvermydelyk maaken mogt.*

Met

Met dat verhaal zyn de Collegien voorneemens een' aanvang hunner verdediging te maaken, overtuigd zynde, dat eene bloote Historie van 't voorgevallene hen reeds genoeg regtvaardigen zal.

Nogtans, om niets onbeantwoord te laaten, zullen dezelve ook alle de door den Heer LYONET *aangehaalde facta ter toetſe brengen, ten einde den Leezeren te doen zien, wat 'er van alle die fraaye geneezingen en derzelver bewyzen te denken is. —— Vervolgens zal men 't Publiek kennis geeven van verſcheiden gevallen, welke gedeeltelyk tot grond ſtrekken van de rapporten aan Hunne Ed: Agtb: door Doctoren en Chirurgyns ingebragt, waar van 't zelve, of zeer onvolkomen, of in 't geheel niet onderrigt is, waar uit onze Leezeren nog ſterker in ſtaat geſteld zullen zyn het bedrog, van Raynaud, en 't ſlegt alloy van zyn geprætendeerd hulpmiddel, en tevens de* belangelooſe menschlievenheid *des Heeren* LYONET, *te beoordeelen, door veele geloofbaare en onwederleglyke bewyzen geſtaafd.*

Die bewyzen zyn het voornaamlyk, welke belet hebben, dat deeze verdediging niet reeds voor lang in 't ligt gekomen is. Men kan ligt begrypen, dat de menigvuldigheid dier ſtukken, en de daaglykſche nog gewigtiger bezigheden van die geenen, die de Bylagen geſuppediteert hebben, mitsgaders eenige omſtandigheden die niet te voorzien waren, den gewenschten ſpoed niet toelieten.

Dit

Dit alles was nodig onzen Leezeren vooraf te berigten. Men leeze zonder drift, of vooroordeel voor deeze of geene party. Dan verstouten zig de beide Collegien te vertrouwen, dat men de Waarheid, de billykheid en de menschlievenheid: (wier geheiligde naam in deeze zaak zo dikwyls, en zo onwaardig misbruikt is) geheel aan hunne zyde zal vinden.

VERDEDIGING.

HEt geval van *Jaques Raynaud*, 't welk den Heere LYONET gelust heeft zyn eigen te maaken, houd met regt yders aandagt op zig gevestigd. 'Er komt een gering onkundig persoon, die zig van zelf aanbied de schrikkelykste en hulpeloosste kwaal des menschdoms, veilig en spoedig te geneezen. s'Mans eenvoudige, doch vaste, beloften vervullen 't hart der elendige lyderen met de zoetste hoope. Niet zy alleen, maar ook alle menschen-vrienden, alle, wier hart een grein van gevoeligheid en medelyden bezit, hoopen mede, en wenschen vuuriglyk, dat hun verlangen niet te leur gesteld zal worden. De gewaande bezitter van dat dierbaar geheim steld zyne konst te werk, en de droevige ondervinding toond, dat het zelve schaadelyk, en de beoeffenaar een onkundig bedrieger is: Hy, en zyn middel worden verworpen met de veragting, welke beide verdienen. Doch lang daar na vind hy een beschermer, die met de uiterste drift zyne verlaatene zaak opneemd, en hoe zeer der zaake onkundig, met een meesterlyk gezag verzeekerd, dat alle, die *Raynaud's* middel niet goedkeuren, vyanden des menschdoms en baatzugtige logenaars zyn. -- Dit is een korte schets van 't voorgevallene met *Jaques Raynaud*, wiens geval men nu omstandig voorstellen zal. 't Publiek zal daar uit zien, welke de onkun-

de, en 't onbeſchaamd bedrog van dien kwakzalver zyn. Het zal zien met hoeveel onpartydigheid en regtvaardigheid zyn voorgeeven, ('t geen onbetwistbaar voor 't ganſche menschdom van 't grootſte belang is) onderzogt is geworden, en hoe nadeelig voor dat voorgeeven dat onderzoek uitgevallen is. Het zal zien hoe bitsheid, onkunde en vooroordeel getragt hebben belangelooſe en opregte menſchenliefde te lasteren en te ſchenden.

De voorgemelde *Jaques Raynaud* heeft zig den 25. Aug. 1777. by requeste geadresſeert aan de Ed. Agtb. Heeren Burgemeesteren deezer plaatſe, waar in hy vermeld, dat hy, ſchoon der Chirurgie onkundig, een geheim bezit, 't welk hy van zyn Vader zoude geleerd hebben, waar mede hy DEN KANKER, *als mede alle cancreuſe en kwaadaartige ulceratien met alle haare takken* binnen weinig dagen, zonder ſnyden, *radicaal* en veilig zou kunnen geneezen; weshalven hy verzoekt, tot het geneezen dier kwaalen te mogen worden toegelaaten. (zie dat Request hier agter geannexeerd ſub Litt. A.)

Men vergunne ons hier op eenige aanmerkingen te maaken.

1. Zo dra *Raynaud* zyne onkunde in de Chirurgie erkend, is het alreede te vreezen dat hy met zyn middel, al ware het nog zo deugdzaam, ruim zo veel kwaad als goed doen zal. Het is een bytmiddel, gelyk uit deszelfs effecten blykt, en dus kan hetzelve, onkundiglyk, of in verkeerde gevallen

len geappliceerd zynde, vreeslyke ongelukken veroorzaaken: By voorbeeld een waare flag-aderfpat kan voor onkundigen zig uitwendig vry gelykend van een Kanker vertoonen, als men uit de couleur een befluit wilde opmaaken, gelyk de Heer LYONET en zyne Leermeesters doen; welke door bytmiddelen doorgevreeten zynde, moet 'er de dood van den lyder onvermydelyk op volgen. Dit eenig voorbeeld zy genoeg: immers duidelyk blykt 'er uit, dat hoe heerlyk *Raynaud's* middel ook mogt zyn tegens Kanker, of kankeragtige toevallen, zyne onkunde eene rede moest zyn, waarom hy verbooden wierd het zelve zonder hulp en raad van ervaarenen te appliceeren.

„ Maar, zal men zeggen, zyn Request meld „ dat hy van Kanker en alle cancreufe en kwaad„ aartige verzweeringen kennis heeft, doch geen„ fints van 't overige der Chirurgie:" Hierop antwoord men: *voor eerst*, dat dit eene onmooglykheid is, dewyl niemand geheel onkundig in de Chirurgie decideeren kan, wat Kanker of kankeragtig is, nadien veele zeer verfchillende ongemakken 'er uiterlyk zeer gelyk aan zyn; en *ten anderen*, dat zyne diepe onweetenheid zelfs in dit ftuk zo klaar gebleeken is: gelyk hy die zelf erkend heeft, aan Doctoren en Chirurgyns, zeggende, dat hy den Kanker ge[illegible] weeten wat Kanker was; dat er geen twyffel omtrent vallen kan, gelyk den Leezeren in byna alle de aan te haalen gevallen onwraakbaar zal confteeren.

 Ten

Ten tweeden, dat *Raynaud* zig wel degelyk in zyn Request grond op de voorgewendde kunst om *den eigenlyk genoemden* KANKER te konnen geneezen, ſtellende by de cancreuſe en kwaadaartige verzweeringen ſlegts in de tweede plaats, en dat, welke definitie de Heer LYONET ook van deeze laatſte heeft gelieven te geeven, *Raynaud* van 't geneezen van *volſtrekt incurabele kwaalen* ſpreekt, wyl hy ze by zyn Request noemd *toevallen, waarvoor de konst ſtilſtaat, en waar aan zo veele menſchen by gebrek van bekende hulpmiddelen elendig moeten omkomen.*

Uit deeze aanmerking, gevoegd by de lectuur van *Raynaud's* Requeste, zal de Leezer ontwaar worden.

1. Dat de twyffeling van den Heer LYONET (pag: 20. van zyne memorie) of *Raynaud* het woord *alle* wel gebruikt zoude hebben, niet alleen ſtrydig is met zyne eigene recommandatie van *Raynaud* in de Couranten geadresſeert *aan allen die met ſoortgelyke toevallen bezogt zyn, de uit ontugt geſprooten alléén uitgezonderd;* maar ook zeer geaffecteert is, en dat hy wyders gansch niet met de beste gratie ontkend dat *Raynaud* Kankers, kankeragtige en kwaadaartige verzweeringe zoude hebben onderſcheiden, wyl het aan niemand waarſchynlyk kan voorkomen, dat hy van den inhoud van *Raynaud's* Request onkundig zoude zyn geweest, maar veel eer, dat hy *ruim zoo wel als Raynaud zelve* 'er van onderrigt geweest is.

2.

2. Dat in 't examineeren der bewyzen door den Heer LYONET aangevoerd, de vraag by elk geval altoos deeze moet zyn: „ *Is die kwaal ongeneeslyk geweest?* " Buiten deeze bepaaling heeft zyne prætenſe konst niets te beduiden, al had hy ſchoon alle zyne patienten geneezen; zonder eens te rekenen, dat anderſints de eenige grond van zyn Request vervalt.

Dit is een kwaad Artikel voor den Heer LYONET, die ziende dat zyn gunsteling zo ongelukkig geweest was van alle de eigenlyk genoemde Kankers en wezenlyk cancreuſe verzweeringen gemist te hebben, (want in het door den Heer LYONET aangehaalde geval van *Dina Niemeyer* had, gelyk blyken zal, geen Kanker plaats) raadzaamst geoordeeld heeft den eigenlyken Kanker te laaten vaaren, en zig te verſchuilen agter de dubbelzinnige bewoording van *kankeragtige, of kwaadaartige en invreetende verſweeringen*, van welke hy ook eene definitie geeft, waar niets, dat het kenmerk van Kanker of kankeragtig draagd, in te vinden is. Zeer politicq en voorzigtig waarlyk! Doch die Heer, die de Collegien beſchuldigd van *Sanchez, Reginaldus* en diergelyke Auсteuren geconſuleerd te hebben, zal naar giſſing *Machiavel* zeer wel kennen, die leerd, dat men alles mag aanwenden, 't zy goed 't zy kwaad, om zyne zaak, zy moge dan regt of onregtvaardig zyn, ſtaande te houden, en dat men, op wat wyze 't ook zyn moge, zynen Vyanden alle kwaad moet doen, dat mogelyk is. --

 Of,

Of, zo die politique ſchryver dien Heer onbekend is, zal zyne eigen génie hem wel tot een' *Machiavel* verſtrekt hebben.

De Heer LYONET verhaald ons, dat, toen *Raynaud* by hem kwam, hy hem zeide een geheim te hebben, om *Chancres* te geneezen. Die onkundige uitdrukking kan echter, dunkt ons, in *Raynaud's* mond, nooit iets anders beduiden dan *Kankers*. Hem die een Franschman is, kan het woord *ulcère* niet onbekend zyn, 't welk, of een ander ſoortgelyk hy dan ook noodwendig zou moeten gebruikt hebben, zo hy van mening was geweest alleen van *cancreuſe of kwaadaartige verzweeringen* te ſpreeken.

Ook ſchuild hier eene zeer merkwaardige dubbelzinnigheid onder, die de Heer LYONET zig zeer wel ten nutte heeft weeten te maaken, en die men verpligt is wat nader te onderzoeken. Dezelve is in de woorden *kankeragtig* en *kwaadaartig* gelegen. *Kankeragtig* beteekend onbetwistbaar een toeval, waarin egte Kanker vermengd is, en 't welk door zyne teekenen met regt tot *Kanker* gebragt word: *kwaadaartige verzweeringen* zyn van de voorgemelde zeer onderſcheiden: zy zyn zeer dikwyls geneeslyk, en ſpruiten meest voort of uit eene *ſcorbutique* ſcherpte, of uit eene andere nog ergere, en die hier niet genoemd behoord te worden. Somtyds is 'er eene andere ſoort van bederf in de ſappen by, welke nogtans geensſins kankeragtig is. Deeze alle konnen geneezen worden door in en

uitwendige middelen, zonder ſnyden, en in veele gevallen, als hoogen ouderdom, verouderde borstkwaalen, jigt en diergelyken moet men die verzweringen onaangeroerd laaten en geenerly middel ter geneezing gebruiken, dewyl derzelver heeling gemeenlyk des lyders dood na zig ſleept; dus ook moet dat van *Raynaud* (men ſtelle het eens voor een oogenblik van goed alloy) alsdan verworpen worden. Doch *die geneeslyke verzweeringen* zyn 't niet, welke Raynaud beoogen kan; ook heeſt men 'er hem niet toe nodig: om van nut te zyn, zoude hy, gelyk hy by zyn Request poſeert, *zulke toevallen* moeten geneezen, *waar voor de konst ſtilſtaat, en waaraan de lyderen by gebrek van bekende hulpmiddelen zouden moeten omkoomen.*

In wat gevallen zou dan 't prætenſe geneesmiddel van *Raynaud* te pasſe koomen? Alleen in Kankers, of egte kankeragtige verzweeringen: welke alleen eigenlyk gezegt konnen worden, tot dus verre ongeneeslyk te zyn; immers de eigenlyk genoemde *kwaadaartige* en invreetende ulceratien konnen of beter dan door *Raynaud's* middel geneezen worden, of moeten tot heil en behoud des lyders word het blyven. Doch tot de eigenlyke Kankers ongeheeld volgens des Heren Lyonet's eigen aveu, niet opgegeeven, en egte kankeragtige verzweeringen zyn Kankers; derhalven geld het nooit in die gevallen in welke alleen het van waardy zoude zyn.

Verre zy het nogtans, dat de Collegien *Ray-*

naud's middel onſchaadlyk zouden oordeelen; maar dit was hier de plaats niet zulks te onderzoeken; men zal in 't vervolg zien wat 'er van zy. Wy keeren nu tot ons verhaal weder.

De Ed. Agtb. Heeren Burgemeesteren, wier aandagt ſteeds gevestigd is op alles wat het welzyn hunner Burgeren betreft, ziende, dat het Request eene zaak concerneerde, die voor de zamenleeving van 't uiterſte gewigt was, beſlooten het nodig onderzoek werkſtellig te maaken, nopens de gegrondheid van *Raynaud's* voorgeeven, en ſtelden ten dien einde zyn Request in handen van 't Collegie der Chirurgyns, om op 't zelve van berigt te dienen.

Het Collegium Chirurgicum heeft niets verzuimd, om alles wat omtrent deeze gewigtige zaak ter hunner kennisſe kwam, met de grootſte naauwkeurigheid en onpartydigheid te onderzoeken; doch heeft geen geval kunnen vinden, dat aan de groote beloften van deezen kwakzalver voldeed. Het vond in tegendeel, dat alle de faiten, in *Raynaud's* Requeste gepoſeerd, geheel onbeweezen waren, en ten hoogſten onwaarſchynlyk voorkwamen, (als by voorbeeld zyn's Vaders gepretendeerde konst om kwaadaartige ulceratien te geneezen, 't verliezen van zyne portefeuille waar in veele Attestatien van zyne gelukkige Cuuren waren, en meer diergelyke romanesque vindingen, waar mede zig reeds honderden Landloopers en kwakzalvers beholpen hebben;)

Dat het geval van eene geneezene prætenſe kankeragtige ulceratie aan den neus, geſtaafd door eene

ver-

verklaaring van den Medicinæ Doctor DE MAN niets bewees; dewyl men door een gewoon misbruik van woorden wel eens meer eene Ulceratie kankeragtig noemde, die alleenlyk verouderd en kwaadaartig was, schoon 'er niets eigenlyk genoemd cancreus in te vinden was; dat men dus uit dit geval geenfints kon besluiten, dat de Requirant den eigenlyken Kanker, of iets dat wezenlyk kankeragtig en ongeneeslyk was, volgens zyn voorgeeven zou kunnen geneezen;

Dat de twee gevallen in den Haag gebeurd, even zoo min voldeeden, dewyl 'er geen blyk ter waereld was, dat die kankeragtig geweest waren;

Dat *Raynaud* op 't Chirurgyns Collegie ondervraagd zynde, of hy den eigenlyk genoemden Kanker der Vrouwen borsten kon geneezen, gelyk hy by zyn Request had voorgegeeven, verpligt was geweest te antwoorden *Neen*; doch dat hy alleenlyk iets tot verzagting geeven kon.

Dit alles meende het Collegie den naam van een naauwkeurig en opregt onderzoek te kunnen geeven: dus wierd er eenpaariglyk beslooten, Hun Ed. Agtb: te berigten, dat het geenfints raadzaam scheen den voorn. *Raynaud* toe te laaten zyne geprætendeerde konst te oeffenen, dewyl het aan 't Collegie voorkwam, dat hy geen goed en veel kwaad zoude doen; weshalven Hun Ed. Agtb. ook beslooten hebben op *Raynaud*'s Requeste te verleenen *Nihil*.

Uit dit alles is wederom blykbaar, dat *Raynaud* niet uit partydigheid en drift veroordeeld is geworden

den, veelmin, dat men hem zoude hebben zoeken te vervolgen; in tegendeel heeft men de duidelykste proeven van zyne onkunde en 't schaadelyke van zyn middel gehad, eer men hem veroordeeld heeft. Ja zoo zeer is zyne diepe onweetenheid gebleeken, dat hy gevraagd zynde, of hy, die Kanker en kankeragtige toevallen wilde geneezen, wel wist wat Kanker was, daar op volmondig bekend heeft van *neen*, regelregt strydig met het geen hy in 't Request voorgegeven had; waar in hy zegd, *in de Chirurgie onkundig te zyn*, *alleen Kanker*, *als mede alle cancreuse en kwaadaartige ongemakken uitgezondert.*

Hier uit consteert dienvolgens, dat Raynaud niet alleen onkundig, maar ook een bedrieger is; 't welk, gevoegd by de natuur van zyn remedie, dat een allerviolentst bytmiddel is, (de *Lapis infernalis*, of *Helsche steen*, gelyk men nu onlangs te weeten is gekomen) alreeds genoeg was geweest om hem, zelf zonder verdere nasporing van particuliere gevallen, te doen verwerpen. De Collegien hebben zig nogtans daar geensints mede te vreeden gehouden, maar alles wat tot hunne kennis kwam en dat eenige reflectie meriteerde, onderzogt, en toen eerst hunne gedagten opgegeeven, gelyk wy in 't vervolg zullen doen zien.

Hier ter plaatse moeten de Collegien het Publiek adverteeren, dat de idée om den Kanker en al wat kankeragtig of kwaadaartig is, gelyk *Raynaud* doed, door wegbyting te willen geneezen, reeds over lang bekend, doch om haare erkende schaadelykheid

ver-

verworpen is. Men verbeeldde zig, eenige eeuwen geleeden, dat die ongemakken, voor al zoo die niet uit inwendige oorzaaken ſprooten, door corroſieven moeſten uitgeroeid worden; maar de ondervinding leerde toen reeds, (gelyk nu wederom door *Raynaud*'s doodelyke experimenten bevestigd word) dat die practyk nadeelig was, en dat die kwaadaartige ongevallen hoe langer hoe heftiger 'er tegens aan woedden, ſchoon die in 't begin der Cuur geneezen ſcheenen. Even het zelfde kan men obſerveeren in de wezenlyk-cancreuſe gevallen, die *Raynaud* behandeld heeft. In 't eerst ſchynd zig alles vry wel te ſchikken; zelfs, na dat 'er een ſtuk uitgevallen is, vertoond zig ſomtyds de bodem der wonde rood en fris, zelfs word 'er een weinig vel en ſomtyds een lidteken gebooren. Maar vervolgens verergerd alles: het gebrek word veel kwaadaartiger dan voorheen, en het einde toond aan, dat men veel beter gedaan zoude hebben het gebrek ongemoeid te laaten. Dit alles was al over eene reeks van jaaren bekend, en daarom had men de wegvreeting der Kankers en van alle cancreuſe toevallen geheel verworpen: men poogd die nu te verlevendigen, en als eene nieuwe ontdekking uit te venten; maar de ondervinding, de beste Leermeesteresſe, heeft nogmaals in deezen getoond, hoe roekloos en verderffelyk die onderneeming is.

Men zie hier over na 't geen de beroemde VAN SWIETEN in zyne aanteekeningen over BOERHAAVE ſchryft; welke niet alleen met BOERHAAVE de

de ſchaadlykheid van alle ſcherpe of bytende middelen tegen den Kanker erkend, maar ook twee gevallen opgeeft, welke met *Raynaud's* behandeling eene treffende gelykheid hebben, en aantoonen, dat de aangewendde corroſieven ſchrikkelyke elenden veroorzaakt, en den dood der lyderen verhaast hebben. (Men zie BOERHAAVE, in zyne *Aphorismi de cogn. et cur. morb.* pag. 884 & 892, en VAN SWIETEN's Aantekeningen op die plaatſen, na.)

Nog eene aanmerking moet hier bijgevoegd worden, die, ſchoon in zig zelve gering, echter van gewigt word, dewyl 'er eene lasterlyke onwaarheid des Heeren LYONET door aan den dag komt. Hy, die van zig heeft kunnen verkrygen te zeggen, dat men tegens *Raynaud* 't zwaard aangegord had, en het hem zoo benaauwd had zoeken te maaken, dat hy den Haag moest ruimen, is niet indagtig geweest, dat *Raynaud* zelve, uit eigene beweeging zyn Request gepræſenteerd heeft, zonder eenige andere dwang of vervolging, dan dat men hem had doen weeten, dat hy zonder admiſſie van 't Collegium Chirurgicum of permiſſie van de Heeren Burgemeesteren niet vermogt te practiſeeren, gelyk *Raynaud* zelve in zyn Request verhaald; en dat het Chirurgyns Collegie, en lang naderhand de twee oudſte Stads Doctoren, door den Ed: Agtb. Magiſtraat zyn belast geweest des aangaande te berigten; 'tgeen zy nog konden nog wilden nalaaten. Zelfs heeft het Collegium Chirurgicum, uit mede lyden voor zyne armoede en gemaakte eenvoudigheid,

heid, hem geene boete doen betaalen, welke het voornoemde Collegie nogtans regt had van hem te vorderen, en waar mede de Kwakzalvers en Landloopers alhier gemulcteerd worden.

Men ziet nu, hoe ongetrouw de draay is, die 'er de Heer LYONET aan weet te geeven, wanneer hy aan 't Publiek doed voorkomen, als of Doctoren en Chirurgyns *Raynaud* even als voor den Regtbank zouden gesleept, en op allerlei wijze vervolgd hebben, tot hy eindelyk genoodzaakt zou geweest zijn de vlugt te neemen.

Na dat *Raynaud*'s verzoek afgeslaagen was, schynd alles geëindigd te zyn, en zulk was ook geweest, zo hy den minsten eerbied voor de ordres onzer Magistraat gehad hadde: Maar neen; ondanks het verbod van te practiseeren, 't geen allerduidelykst in 't woord *nihil* bevat was, gaat hij voort zyne funeste konst te oeffenen, zo dikwyls hy maar ongelukkigen vind, die zig aan hem vertrouwen willen.

Dit liep nogtans alles ongemerkt heen, mooglyk om dat men 'er onbewust van was, en Hun Ed: Agtb: meenden verders met *Raynaud* niets te maaken te hebben: Doch eenigen tyd daarna wierd de zaak wederom op 't tapyt gebragt, en dat wel door 't sterk aanprijzen van den Heer LYONET, die verhaalde groote mirakelen van dien *Raynaud* gezien te hebben, en zeer wel bewust te zyn, dat dien's persoons middel overheerlyk was.

Hoe zeer nu Hunne Ed: Agtb: overtuigd waren van de getrouwheid en exactitude van 't berigt der

Chi-

Chirurgyns, dagt het denzelven nogtans in eene zaak van zo veel importantie alle mooglijke zekerheid te moeten hebben; dienvolgens behaagde het den Heeren Burgemeesteren mondeling last te geeven aan de twee oudste Stads Doctoren de voorgewendde geneezingen van *Raynaud* en hem zelven te examineeren, en voorts Hunne Ed: Agt bvan 't geen Zy lieden zouden vernomen hebben, te informeeren; gelyk dan ook die Commisfie door de voornoemde Heeren stiptelyk volbragt is geworden.

De korte inhoud van dier Heeren ingebragt rapport bestaat hier in: dat *Raynaud* ontboden zynde en gevraagd, of hy den Kanker geneezen kon, volmondig geantwoord heeft *ja*:

Nota, dat dit voorviel lang na den tyd, dat de Heer LYONET hem beduid zoude hebben (*scilicet*) wat Kanker was, en *Raynaud* hem zoude geavoueert hebben geene proeven op den eigenlyk gezegden *Kanker* genomen te hebben. Dus moet of *Raynaud* een onbeschaamd logenaar zyn, of de Heer LYONET moet hier 't negende gebod over 't hoofd gezien hebben, ten zy hy wilde allegeeren, dat dat *getuigenis* niet *tegen* maar *voor* zyn evennaasten is, als zynde ten voordeele van *Raynaud* gegeeven.

Wat hier ook van zy, de tweede vraag der Stads Doctoren was, of hy dan ook wel den Kanker kende: waar op hy antwoordde: *Neen*.

Dit

Dit antwoord is der waarheid conform: doch geenſints ten voordeele van *Raynaud*, dewyl hy daar door omtrent twintig logenen avouëerd, hebbende hy ruim zo veele maalen gedecideerd, dat deeze of geene kwaal Kanker of cancreus was, zonder eenig advis van kundigen in te neemen, en datnog wel in gevallen, die meerendeels ganſch niet cancreus waren. Dit alles zal men in de te meldene gevallen aantoonen.

Ten derden wierd hem gevraagd, hoe zyn middel werkte, of zulks door wegvreeting of door verzagting en rypmaaking den Kanker deed uitvallen? *Raynaud* antwoorde, *zulks niet te weeten, want dat hy van zyne remedie nog van Chirurgie geen kennis had.*

Eene andere onwaarheid. Hoe onkundig hy ook was, kon hy met geene mooglykheid ignoreeren dat zyn middel felle pynen veroorzaakte, en door wegvreeting ſtukken deed uitvallen.

Terwyl wy hier mede bezig zyn, zullen wy in 't voorbygaan nog twee zeer impudente en gewigtige onwaarheden van *Raynaud* bekend maaken.

Hy geeft voor ſlegts *één* middel te gebruiken, daar in tegendeel uit de hier agter gevoegde bewyzen blykbaar is, dat hy 'er *ten minſten vier* heeft, en dezelve op differente wyzen appliceerd. Men laat den Leezeren oordeelen, hoe gevaarlyk dit is, daar *Raynaud*, gelyk hy zelf bekend, der Chirurgie geheel onkundig is. Doch 't volgende is nog vry gewigtiger.

Hy

Hy wend voor alleen *uitwendig* door zyn middel te cureeren, en dit is wederom onwaar. Hy heeft meer dan eens inwendige middelen gegeeven, welke gebruikt zynde een fataalen uitslag gehad hebben, 't geen in de gevallen van *Naser*, Vrouw *Bloemers*, *Boers*, en de Vrouw van Scheveningen, hier na te melden, consteeren zal. Dit alles leerd, zo wy denken, *Raynaud* reeds eenigsints kennen, en op iedere bladzyde die men verder leest, zal men nog volkomener denkbeeld van hem krygen.

Raynaud dus verre gekoomen zynde, en den slegten staat zyner zaak voelende, voegde 'er tot zyn laatsten toevlugt by; dat hy Attestatien van Doctoren en Chirurgyns ten voordeele van zyne Cuuren krygen konde, en nam aan die des anderen daags te bezorgen; waar op hem geantwoord wierd *dat zulks volstaan zoude.*

Hy kwam zyne belofte niet na. 's Anderendaags by den oudsten Stads Doctor komende, zeide hy, dat die Doctoren en Chirurgyns hem geene Attestatien *wilden* of *konden* geeven: waar op hem gerepliceerd wierd, dat de gecommitteerde Doctoren zig dan zelfs zouden vervoegen by de Heeren welke hy opgenoemd had, om de waarheid zyner gezegdens te onderzoeken; 't geen ook volbragt is, en *ex superabundanti* geïnformeert aan allen des kundigen lieden, welke iets van *Raynaud* of zyne ondernomen geneezingen wisten. —— De volgende gevallen zyn hun toen kenbaar geworden.

α. De Heer Doctor TAMÉ heeft gerapporteerd, niet te gelooven, dat Raynaud den kanker kon geneezen; doch dat zyn Ed: nogtans gezien had, dat hy een Kleermaaker (*Naſer*) van eene cancreuſe ulceratie aan den neus en de bovenlip geneezen had met eene goede cicatrice.

Hier omtrent moet men aanmerken, dat *cancreus* hier apparentelyk in dien ruimen zin genoomen word, waarvan wy voorens gewag gemaakt hebben, wanneer 't niet anders beteekend dan *kwaadaartig* of *invreetend*, en geenſints *effectif kankeragtig*. De andere Heeren der Kunst hebben wel degelyk erkend, dat het geval van dien *Naſer lueus* was, gelyk men zien kan uit de Attestatie van den Hr. HASSELMAN junior, in de Bylaagen Litt: B. te vinden, en wat de geneezing betreft, dezelve blykt uit den elendigen dood des Lyders aan 't zelfde ongemak. Wy zyn voorneemens dit geval zo ſtraks in 't breede op te geeven en te onderzoeken.

β. De Heer Chirurgyn WYNANTS verzogt zynde 't geen hy wiſt te zeggen: antwoordde ten naasten by 't zelfde te hebben waargenoomen, uitgezonderd, dat zyn Ed: 'er niet geweest is toen het lidteeken volkomen was.

γ. De Heeren TAMÉ en WYNANTS berigtten verder, dat *Raynaud* aan eene Vrouw met een veritabelen Kanker aan de borst, ten zynen huize gelogeerd zynde, door zyn middel een ſtuk van den Kanker had doen uitvallen, maar dat de Vrouw

nogtans gestorven zynde, men na haar dood de wond droog, hier en daar met zwarte plekken, en in den grond met Kanker bezet gevonden had, uitwyzens de verklaringen dier beide Heeren Litt. L.

δ. De Heer Doctor d'ESTANDAU declareerde, niets van *Raynaud's* geneezingen te weeten, en zig met hem niet te bemoeijen.

ε. Nog is die Heeren 't geval gebleeken van eene Vrouw, woonende op de Nieuwe Haven, hebbende eene verzweering aan de wang, door Raynaud voor Kanker opgegeeven, en als zodanig door zyn bytmiddel weggevreeten.

ζ. De Heer Chirurgyn LEYHERR informeerde de Gecommitteerde Heeren van 't geval van Mr. *Mourand*, wien, eene ligte verzweering aan de lip hebbende, Raynaud almede diets maakte, dat hy aan den Kanker laboreerde, doch die door hulp des Heeren LEYHERR's in korten tyd, zonder snyden of bytmiddelen, volkomen hersteld geworden is.

η. De Heer Chirurgyn LEYHERR heeft nog het geval van *Naser*, zo even gemeld, opgegeven, blykende dat deszelfs gebrek niet volkomen geneezen, en hy veel elendiger dan voorheen geworden was, wel verre van, gelyk gezegd was, geheel gecureert te zyn; zie de verklaaring sub. Litt. C.

9. Door den Heer Professor HUYBERS en den Heer DAMEN den Vader, is aan gecommitteer-

de

de Heeren 't geval bekend geworden van eene Scheveningſche Vrouw, welke Raynaud met corroſiven heeft willen geneezen, doch die hoe langer hoe elendiger geworden, en eindelyk om 't leeven gekomen is, uitwyzens de Attestatien over deeze zaak ingewonnen ſub. Litt. N. en O.
6. 't Laatſte geval, is dat geweest van de Vrouw van den boode *Pulver*, welkers Kanker hy met zyne zogenoemde pynſtillende middelen zo lang behandeld heeft, tot 'er een zwaare bloedſtorting gekoomen is; hebbende die lieden hem toen zyn afſcheid gegeeven, en de hulp van den Heer Chirurgyn HAGEN geimploreerd, welke de Vrouw zonder eenig ander Accident van die natuur behandeld heeft omtrent zes weeken lang, toen zy aan die kwaal geſtorven is.

Hier in heeft voornaamlyk 't rapport der twee gecommitteerde Heeren aan Hun Ed: Agtb: beſtaan; de bewyzen deszelfs zyn onder hunne reſpective Letters te vinden: Een yder kan nu oordeelen, of dat rapport naauwkeurig en getrouw is geweest, en of de ſchandelyke aanwryvingen des Heeren LYONET ten deezen opzigte, waar zyn, en met één, of de Collegien geen regt gehad hebben in de Couranten te adverteeren, *dat alle de voorgewende geneezingen van Jaques Raynaud onwaar gevonden zyn, zo dat zyne lyders deels elendig gebleeven, deels ongelukkiglyk geſtorven zyn.*

„ Maar, zegd de Heer LYONET, *alles* is
„ niet onderzogt; onder anderen de vyf geval-

 „ len

„ len niet, waar van ik Atteſtatien produceer,
„ Ik ben zelfs by den tweeden Stads Doctor,
„ en *Raynaud* by den eerſten geweest, hun offe-
„ reerende de geneezene lieden met de Lidtee-
„ kens op hun lighaam te laaten zien: Den Heer
„ Profesſor HUYBERS, en den Heer Chirur-
„ gyn GERVAIS is 't zelfde in 't geval van *P.*
„ *van Eyſen* aangebooden doch dat alles is
„ door alle die Heeren van de hand geweezen:
„ dit is onverantwoordelyk."

Dit argument, waar mee de Heer LYONET zo triumpheerd, zal men eens kortelyk nagaan, en toonen, dat het belachlyk, ongerymd, en een louter ſophisma is, uit onkunde en ſlegte Logica te ſamen geſteld.

Dat de Heer LYONET zig ten huize van den Heer WESTERHOFF vervoegd, en denzelven verzogt hebbe de perſoonen, die men voorgaf door *Raynaud* geneezen te zyn, voor zig en den Heer SCHWENCKE te ontbieden, te examineeren en te ondervraagen, om dus met volkomen kennis van zaaken rapport te doen, is eene waarheid, op zig zelve geheel onverſchillig, en van geene de minste applicatie.

Ook is het eene waarheid, dat die Heeren onnodig geoordeeld hebben, de geneezene perſoonen, welken den Heer LYONET en *Raynaud* aanbooden voor Hun Ed. te brengen, te ontfangen en examineeren. En te rechte. Immers wat zekerheid is 'er, wanneer zig iemand

met

met een lidteeken aanbied, en zegt van een' Kanker of kwaadaartige verzweeringe (gelyk de Heer LYONET het geliefd te interpreteeren) geneezen te zyn; wat grond, om zulk voorgeeven, zonder eenig bewys of bevestiging van bekende lieden van de Kunst, die van de waarheid oordeelen kunnen, te gelooven en accrediteeren?

Het zoude dan volgens het ſingulier denkbeeld van den Heer LYONET, voldoen moeten, als ymand hoe onnozel en onkundig hy ook zy, verzekerd, van deeze of geene kwaalen, zo dra hy maar eenig lidteeken vertoond, herſteld te zyn, om van de zaak overtuigd en zelfs verpligt te wezen zodanige getuigenis te ſtaaven en te bevestigen.

De zaak is intusſchen zóó, dat de Heer SCHWENKE aan den Heer WESTERHOFF de gevallen, welke door den Heer LYONET *cum ſuis* verſpreid wierden door *Raynaud* tot geneezinge gebragt te zyn, volgens het getuigenis en de echte opgaave van zulke kundige en bekende Doctoren en Chirurgyns, die in perſoon by dezelve geasſiſteert en gepractiſeert hadden, en die ook alléén in ſtaat waren van de waarheid te konnen oordeelen, met alle vereischte omſtandigheden vertoond heeſt, welke opgegeeven gevallen aan de Ed. Agtb. Heeren Burgemeesteren gerapporteert, en door hun Ed. Agtb. voldoende gevonden zyn.

En waarlyk deeze en zodanige verklaaringen worden vereischt, zodanig onderzoek is nodig, en beantwoord aan het oogmerk; en niet zulke getuigenissen als de Heer LYONET wil doen gelden, het zy van den Heer LYONET zelven, wiens kundigheid in de zaak in quæstie by het Collegium Medicum & Chirurgicum van kleine waarde en belang is; het zy van onnozele, hoe zeer anders opregte menschen, die zaaken, in bewoordingen gesteld, verklaaren, die ze somtyds niet verstaan, gelyk onder anderen uit de verklaaringen van vrouw *Bloemers*, als mede die van *Antoinette Beevers* (schoon deeze laatste zig ten voordeele van *Raynaud* voorzigtiger uitgedrukt heeft), onder Litt. F en G overgelegd, volkomen blykt.

Dus verre betrekkelyk het rapport aan Heeren Burgemeesteren, 't welk de Heer LYONET op eene vermetele en hoonende wyze durft onwaaragtig noemen; en wat den Heer Professor HUIBERS en den Heer Chirurgyn GERVAIS aangaat, die beide over 't geval van *P. v. Eysen* zyn aangesprooken; zo beroept de eerstgemelde Heer zig op dezelfde redenen die zo even aangehaald zyn, hebbende zyn Ed. onlangs aan een ander der Leden van het Collegium Medicum onder anderen geschreeven:" „ wegens de periode op pag: 28." (van 't geschrift van den Heer LYONET) „ raakende den ondergeschreeven" (Professor HUIBERS) „ maakt dezelve „ alleenlyk deeze aanmerking, dat hy niet is gaan

zien

„ zien de voorgegeeven geneezing van die ſtok-
„ oude vrouw' (*P. v. Eyſen*), om reden, dat hy
„ 't geval vooraf niet hebbende gezien en geëxami-
„ neert, en 't zelve zonder 't byzyn van kundige
„ lieden voorgevallen was, meende, ook *niet te*
„ *zullen kunnen oordeelen, wat 'er van die voor-*
„ *geeving was*"; en nopens het nadrukkelyk ſer-
moen en ſommatie aan denzelven Profesſor gedaan, heeft dezelve mede niet begreepen daaraan te moeten voldoen ten kosten van het gezond verſtand, en in weerwil van de ſolide reflectie door zyn Ed. gemaakt; nog vind zig eeniger maaten bezwaard, hoe zeer men de examinatie van *P. v. Eyſen* op zyn gemoed gedrukt heeft.

En wat den Heer GERVAIS aanbelangd, die had buiten de voorgemelde, nog eene reden, waarom hy de wezenlykheid van de geneezing der oude vrouw niet nader onderzogt heeft, en de reden was deeze, dat, zo dra deeze Heer het uitgevallen ſtuk van de gewaande kankeragtige verzweering in handen kreeg, hy direct beſpeurde, dat het geenſins kankeragtig was. Die Heer heeft ons gerapporteerd, dat toen het uitgebeeten ſtuk hem vertoond was, hy 't zelve terſtond erkend heeft voor een vlies van een papgezwel (*Atheroma*) of ſoortgelyk, dat tot verrotting overgegaan was, en daar door ſomtyds bloeding te weeg gebragt had, welk men de vryheid nam voor eene kankeragtige ulceratie te debiteeren.

Nu ziet men de redenen, waarom de vier opgenoemde Heeren, (welke de eenige zyn, die de Heer LYONET sustineerd, bewust te zyn geweest of te hebben kunnen zyn van de prætense geneezingen van kankeragtige ulceratien door *Raynaud* volbragt, en die *mala fide* verzweegen te hebben, of niet te hebben willen onderzoeken) waarom zegge ik, die Heeren, reeds door volledige bewyzen van *Raynaud's* onkunde en bedriegery overtuigd, zig niet hebben willen inwikkelen, in een ongerymd, bedrieglyk en ten uitersten nutteloos examen, 't welk, indien zy lieden het, gelyk de Heer LYONET begeerde, volbragt hadden, noodwendig als zodanig door alle kundige lieden zoude geoordeeld zyn.

De Heer LYONET vaart niet te min voort in zyn gewaanden zegepraal, en zegt, niet te kunnen begrypen, door wat kunst en vlieg-werken men zig in staat gesteld hebbe, om het stuk op eene andere wyze, als hy begeerde, naauwkeurig genoeg te onderzoeken, om daar van in gemoede een waaragtig en opregt rapport te konnen doen: Maar de Collegien betwisten het gebrekkige niet van het begrip des Heeren LYONET, en maaken zelf geene zwaarigheid ter goeder trouwe te gelooven, dat 'er meerder zaaken zyn, die hy nog door kunst- nog door vlieg-werken ooit begrypen zal.

Van deezen wyden doch noodzaaklyken uitstap keeren de Collegien tot het verhaal te rug, ten einde

einde 't gevolg van het rapport der Gecommitteerde Heeren Doctoren te beschouwen.

De twee Stads Doctoren hun berigt ingeleeverd hebbende, zag men, dat het voorig rapport van 't Chirurgyns Collegie ten vollen daar door bevestigd wierd, en uit beiden bleek, dat *Raynaud* een onkundig bedrieger was: weshalven Heeren Burgemeesteren denzelven 't gedaane verbod nadrukkelyk herhaalden, waar na hy den Haag geruimd heeft, doch evenwel digt by genoeg gebleeven is om de Haagsche Ingezeetenen te konnen bedriegen en mishandelen.

Men verzoekt den Leezer hier een weinig te willen stil staan, en op den samenhang van 't geheele geval te letten: Hy zal en moet alsdan overtuigd zyn, hoe toegeevend en goedertieren *Raynaud* is behandeld geweest, en dat hy niet dan op de sterkste en klaarste gronden afgeweezen is geworden.

De Leezer zal hier ook wederom gewaar worden, hoe valsch de beschuldiging is, die door den Heer LYONET aan de Collegien aangewreeven word, als of zy *Raynaud* opgespoord en vervolgd hadden, zelf (gelyk hy duidelyk te kennen geeft) toen zy niet eens wisten of zyn middel goed of kwaad was, en zulks alleen uit een verfoeijelyk eigenbelang. Doch dit argument is in 't voorberigt reeds afgehandeld geworden.

Hier mede scheen de zaak ten tweeden maale getermineerd te zyn: maar neen: zy neemd nog

ſlegts een aanvang. Kort na dit tweede Verbod van Hun Ed: Agtb: vind de Heer LYONET goed in de Haagſche Courant herhaalde reizen *Raynaud* en zyn middel op de ſterkſte manier aan te pryzen, raadende allen die met *kankeragtige en kwaadaartige* toevallen (van den *eigenlyken Kanker* wierd geen gewag meer gemaakt) bezogt waren, gerustelyk aan, zig van gem. *Raynaud* te bedienen. Deeze recommandatie wierd door een bevestigend aanhangzel van den Heer PERRENOT geſterkt.

Dit moest vreemd voorkoomen: Hoe! zou de Heer LYONET, zonder de overtuigendſte bewyzen, zig vermeeten, regelregt tegens des Magiſtraats ordres aan, zig by 't Publiek aan te melden als de Patroon van een kwakzalver, die reeds door een aantal kundige lieden voor een onweetend bedrieger verklaard was! Die Heer LYONET, die in de Republiek der Letteren zo bekend is, gelyk hy zelf getuigd! Die Heer LYONET, die zo beroemd is in de Medicynen zelf, ja byzonderlyk in knoestgezwellen, Kankers en alle kwaadaartige ulceratien, van 't eerſte wier ſtukken men zo fraaije bewyzen heeft door zyne nooit volpreezen pleisters! Zou zulk eene man zig wel zo ſtout en heviglyk voor *Raynaud* verklaaren, zo deszelfs middel niet overheerlyk was! Het moet derhalven alles waar zyn, en *Raynaud's* middel is onſchatbaar; Burgemeesteren mogen doen, en de Collegien der Genees - en Heelkunde zeggen, wat zy willen.

Deeze

Deeze argumenten wieden gemaakt door lieden, die gewoon zyn uit vooroordeel te handelen, en altoos naar de eerste impressie te werk te gaan: En hier door komt het, dat *Raynaud* met zyn middel nog niet geheel en al in de verdiende veragting gevallen is; schoon, zo veel men weet, nog geen mensch van eenig oordeel of kundigheid zig aan zyne behandeling gewaagd heeft; maar alleen zulken, die wegens hun gebrek aan doorzigt in de kunst en onnozele eenvoudigheid geene zwaarigheid maaken hunne gezondheid en leeven aan een Marktschreeuwer, Paarden-Doctor, of Beul te vertrouwen.

Het voegde den Collegien niet op dat onverwagt advertissement te zwygen, en, schoon dezelve zig geensints egaal met den Heer LYONET rekenden, en dus zig ook liefst met geene schermutselingen in publieke Nieuwspapieren tegens den voornoemden kampvegter van den kwakzalver *Raynaud* hadden bezig gehouden; konden zy noch 't publiek nut, noch hunne aangerandde eer in zo verre verwaarloozen, dat zy de gemelde Advertentie geheel onbeantwoord zouden laaten. 'Er wierd derhalven besloten, om, na vooraf verkreegen gunstige permissie en approbatie van Heeren Burgemeesteren, het Publiek door eene contra Advertentie te waarschuwen tegens den pernicieusen raad, die aan hetzelve door de Heeren LYONET en PERRENOT gegeeven was, 't welk men nogtans goedvond zo discreet en gematigd te behandelen, als mooglyk was, laatende

tende ten dien einde de beide Heeren ongenoemd, en zorgvuldig alle uitdrukkingen vermydende, welke één dier beide Heeren perfoneel zouden kunnen aangaan; zonder, gelyk de Heer LYONET denkt, voorzorg genoomen te hebben onze bekendmaaking direct boven de zyne te laaten plaatfen. Die zorg zou puëriel geweest zyn: in tegendeel, zo dezelve gewigtig genoeg was geoordeeld, zou men eer getragt hebben, dat onze Advertentie, zo ver als mogelyk was, van de zyne zoude verwyderd worden, ten einde, zoo weinig doenlyk, met den Heer LYONET gelyk gefteld te worden.

De manier van handelen der Collegien meend men gematigd en reedlyk te moeten noemen: maar des Heeren LYONET's denkwyze boezemd hem andere taal in: op 't zien der contra-Advertentie geraakt zyn bloed aan 't gisten, en vol drift herhaald hy zyne voorige bekendmaaking, daar by voegende, dat hy in 't kort de bewyzen zyner gezegdens uit *belangloofe menschlievenheid* waereldkundig zoude maaken. Dit wil, dunkt ons, niet onduifter te kennen geeven, dat de menfchlievenheid welke de Collegien als eene beweegreden hunner démarche aangehaald hadden, *ganfch niet belangloos was*: waar van de natuurlyke gevolgtrekking is, dat die gepraetendeerde menfchlievenheid den Collegien alleen diende tot een dekmantel van fchandelyk, en in dit geval allergodloost, eigenbelang.

Hoe haatelyk nu de befchuldiging, en hoe nydig die fteek was, dagten de Collegien nogtans dezelve

zelve, als al te laag zynde, te moeten onbeantwoord laaten, en met den Aućteur te veragten; wagtende voorts zeer geduldiglyk den uitkomst der ſchoone beloften van den Heer LYONET af.

Eindelyk komt zyn boekje ter defenſie van *Raynaud* uit: in 't welk die Heer zyne ſentimenten en denkens wyze zo volmaakt bekend maakt, dat deszelfs lećtuur juister denkbeeld van den Heer LYONET geeft, dan alles, wat men tegen hem zoude konnen zeggen.

Had de Heer LYONET, misleid zynde door Raynaud's prætenſe geneezingen, dezelve gedefendeerd op een fatſoenlyke wyze, den Collegien zeggende dat zy zig bedroogen hadden, en hen aanmaanende de zaak nogmaals te onderzoeken, men zou hem mooglyk vriendelyk en beleefdelyk genoegen hebben tragten te geeven, en met alle mooglyk ménagement beduid hebben, dat hy in een verkeerd begrip was.

Of had die Heer een weinig te vermetel de Doctoren en Chirurgyns willen argueeren van onkunde, en vermeend beter dan zy allen onderrigt te zyn, zonder hen nogtans door brutaale en eerroovende beſchuldigingen te denigreeren; dan zouden de Collegien wel eens hebben konnen lagchen over zyne verwaandheid, doch verder hadden zy nooit gegaan.

Maar nu hy op zig heeft konnen verkrygen die Collegien, wier leden zig op hunne eerlyke ſentimenten durven beroemen, en wiens reputatie door

geen

geen lasteraar voor hem geschonden is, ongevergd en goeds moeds op zulk eene wyze aan te randen, en hen, was 't mooglyk, van hunnen goeden naam en eer te berooven; nu, zeg ik, kan men zoo toegeevend niet zyn, en hy moet de gevolgen van eene afgeperste defensie ondervinden. --- Onze Leezeren weeten, dat gehoonde en getergde eer zig niet laat vergenoegen met een grappigen kwinkslag, of eene terug gekaatste raillerie; maar dat die tot compleete voldoeninge den laster nadrukkelyk en ernstig op den aanvaller moet doen weer om stuiten. —

Hier mede is 't eerste Point, naamlyk 't verhaal van 't gebeurde in de zaak van *Raynaud*, afgehandeld. Men zal nu de gevallen door den Heer LYONET vermeld, in de zelfde orde, waar in die Heer ze opgeeft, nagaan, de waardy zyner bewysstukken overweegen, en daar na alle de andere Cuuren, door *Raynaud* ondernomen, welke tot onze kennis gekoomen zyn, *en van welken door den Heer* LYONET *geen gewag gemaakt is*, ter toetse brengen, waar uit het den Leezeren consteeren zal, dat 'er geen één geval is 't welk voor *Raynaud* favorabel kan uitgeduid worden, en dat in tegendeel ALLE, *geen één uitgezonderd*, toonen, dat hy een en dat dig, bedrieglyk en geldzugtig kwakzalver is, onkunde Collegien derhalven uit *menschlievenheiden pligt* het Publiek tegen den zelven gewaarschuwt hebben.

Alvoorens ons in 't onderzoek der *facta* door den Heer LYONET aangehaald in te laaten, zullen wy re-

remarqueeren, dat geen derzelver met het getuigenis van een eenig kundig menſch bekragtigd is, en wat de Attestatien der Patienten zelve betreft, welke de Heer LYONET meend onwederleggelyk te zyn, dezelve zyn van luttel waardy om de onkundigheid der Attestanten. Zy verklaaren kankeragtige verzweeringen gehad te hebben, en weten, noch wat Kanker, noch wat eene kankeragtige verzweering is, en zo een Doctor of Chirurgyn laag en oneerlyk genoeg wil zyn, om zig dier lieden onnozelheid ten nutte te maaken, zo kan hy en elk zyner medebroeders in één jaar tyds vyftig zulke verklaaringen inwinnen. Men behoefd, gelyk *Raynaud* en zyne ſoortgelyken doen, in 't begin ſlegts groote zwaarigheid te maaken, het gebrek, hoe eenvoudig en onſchaadlyk ook, ſlegts voor Kanker uit te kryten, of te dreigen, dat die 'er met 'er haast uit ſpruiten zal: zo men 'er dan byvoegd, dat men 'er een onfeilbaar middel tegen bezit, en vervolgens de kwaal met een grooten ophef en langzaamerhand geneesd, zal 't zelden misſen, of de onnozele Lyders, hoe eerlyk en veridicq zy ook mogen zyn, zullen Attestatien van geneezen Kanker geeven zo veel men wil: Doch tot zulke verfoeilyke greepen is een man, die de minſte eerlykheid bezit, onbekwaam.

In de hier agter geannexeerde ſtukken zal men hier van twee merkwaardige bewyzen vinden in de zaak van Vrouw *Bloemers* en *Antoinetta Bevers*, en 't Publiek zal niet zonder verwondering en verontwaardiging zien, hoe men ſomtyds van onnozele lieden

lieden Attestatien ten voordeele eener ſlegte zaake bekoomen kan.

Middelerwyl is het zeeker, dat alle de Vyf overgelegde Attestatien van geneezinge pecceeren in het allervoornaamſte point, 't zy der geneezing zelve, 't zy der natuur van de kwaal, en dus, verre van des Heeren LYONET's zaake te begunſtigen, niets anders bewyzen dan de onkunde en 't bedrog van *Raynaud*, en de ſchaadlykheid van de onderneeming, door welke de Heer LYONET betuigd het menſchdom zo veel goeds te willen doen. — Nu ter zaake.

Het eerſte geval door den Heer LYONET tot een bewys van de voortreffelykheid van *Raynaud's* middel bygebragt, is dat van *Petr: van Eyſen.* Volgens de verklaaring door den Heer LYONET ingewonnen, is zy *meer dan 25 jaaren* bezogt geweest met een *Kankeragtige of invreetende kwaadaartige verzweering* aan de wang, die van tyd tot tyd is aangegroeid en *ſedert 7 à 8 Jaaren* nu en dan ſterk gebloed heeft. Het bedorven gedeelte dier verzweering is, zo de verklaaring luid, door het bytmiddel van *Jaques Raynaud* in drie dagen daar uit gevallen en verder is zy volkomen geneezen.

Omtrent dit geval doed zig aanſtonds deeze vraag op: *waar is het bewys dat het ongemak dier Vrouw beſtaan heeft in eene kankeragtige, of invreetende kwaadaartige verzweering, en dus in eene ongeneeslyke kwaal?*

Dat

Dat prætenſe bewys is alleen geleegen in de getuigenis van de Vrouw zelve en van haaren Zoon.

Doch of het zeggen van twee onnozele en onkundige menſchen, die zeer zeker niet weeten wat eene *kankeragtige* of *kwaadaartige* verzweering is, een voldoende bewys uitleverd, laaten de Collegien gaarne aan het oordeel van den vernuftigen lezer over.

En hoe zeer de Collegien geene de minſte valeur toekennen aan de getuigenis van den Heer LYONET (hoe vlytig beſchouwer van Vrouwen borsten met Kanker bezet hy ook moge zyn, gelyk hy *pag.* 14. van zyne memorie verhaald) is het echter aanmerkelyk, dat hy van de echtheid van het voorgeeven dier lieden met geene mooglykheid door eigene ondervinding kan overtuigd zyn, daar hy volgens zyn eigen gezegde de patiente eerst gezien heeft toen de wond reeds ten deele geneezen was. — Dan de Heer LYONET is zo ligt overtuigd van dingen die nooit gebeurd zyn, dat de Collegien op dit laatſte argument niet willen inſteeren.

Men had wel gewenscht eenige onderrigting aangaande dit geval, zo als het voor *Raynaud's* onderneeming geſteld geweest is, door des kundigen te ontfangen; dan, hoe veele moeite men daar toe aangewend heeft, is zulks mislukt, door dien de Heer LYONET goedgevonden heeft in de verklaaring de naamen der Haagſche Heelmeesteren, die over *Petronella van Eyſen* gepractiſeerd zouden hebben, te verzwygen; eene agterhoudenheid,

die de Heer LYONET, anderſints vry openhartig in het noemen der perſoonen, tegens zyne gewoonte hier gebruikt, en die dus niet weinig agterdogt verwekken moet.

Men zoude dus konnen volſtaan met het gebrekkige van het bewys door den Heer LYONET bygebragt, aangetoond te hebben, om de echtheid van dit geheel geval, van 't welk men ten faveure van *Raynaud* den grootſten ophef gemaakt heeft, in duigen te werpen; doch tot ſterker overtuiging van het opgeſmukte en onwaarſchynlyke dier hiſtorie, behoefd men de Attestatie, door den Heer LYONET zelf ingewonnen, ſlegts na te zien, en daarby in 't oog te houden, dat volgens den Heer LYONET het kenmerk eener kankeragtige, of kwaadaartige verzweering in *de geſtadige voortvreeting* beſtaat, die door geene bekende middelen te ſtuiten is; en dan laat men aan het oordeel van 't Publiek over, of het mogelyk zy, dat eene zo ysſelyke kwaal als de Heer LYONET deeze voorgeeft te zyn, *daaglyks voortvreetende*, zig *in den tyd van vyf à zes en twintig jaaren niet verder dan over de helft der wang* zoude verſpreid hebben. —— Deeze ongerymdheid vermeenen de Collegien handtastelyk te zyn.

Dit is 't nog niet al. De Heer GERVAIS, aan wien het uitgevallen prætenſe kankeragtig ſtuk vertoond is, verklaard, dat hetzelve heeft beſtaan in *een vel of vlies van een papgezwel* (Atheroma) of een ander ſoortgelyk; 't welk waarſchynlyk door

zyne

zyne langduurigheid tot rotting was overgegaan; waardoor wel eens een bloedvaatje word aangedaan en bloedingen ontſtaan. Doch hoe veel verſchild dit niet van *kankeragtig*, *invreetend*, *kwaadaartig*, *ongeneeslyk* ongemak, en op wat grond kan men de cuur zo hoog opvyzelen?

Eindelyk moeten de Collegien nog remarqueeren, dat, als men de lieden pynigen en 'er alle toevallen op waagen wil, 'er niets ligter is dan alle diergelyke gebreeken door welk corroſief men maar wil, te verteeren en dus te geneezen.

Het twede geval is dat van den ongelukkigen *Naſer*.

't Is byna onbegrypelyk, hoe de Heer LYONET zig heeft durven onderſtaan dit geval tot lof van *Raynaud* aan te haalen. Wy zullen zyn verhaal voet voor voet navolgen, alle onwaarheden 'er uit ſchiften, en eindelyk de waaragtige hiſtorie van dat elendig ſlagtoffer van *Raynaud's* onkunde, opgeeven, en de menschlievende Leezer zal dat deerlyk geval niet zonder aandoening konnen leezen.

In de eerſte plaats merkt de Heer LYONET aan, dat de lyder van eene *ongezonde conſtitutie was*, welke, zo men meende, *uit eene kwalyk geneezen lues ontſtond*: Hoe kon *Raynaud* dan aanneemen hem te geneezen, dewyl volgens het advertisſement des Heeren LYONET zyn middel niet geſchikt was voor toevallen *uit ontugt* geſprooten? was de kwaal *lueus*, gelyk de Heer LYONET zelve ſchynd te erkennen, dan kon men die zekerlyk geenſins *kankeragtig* noemen, onder welke

 claſſe

classe de Heer L Y O N E T ze nogtans brengd; en zo men alle lueuse, scorbutique, of diergelyke kwaalen *cancreus* noemen wil, dan is 'er geen ervaaren Genees- of Heelmeester, die niet daaglyks, zonder snyden of bytmiddelen zelfs, kankeragtige gebreeken geneesd. —

Dat de man aan eene loop of *Diarrhæa* gestorven is, is de waarheid; maar zo straks zal men zien, wie dezelve veroorzaakt heeft.

Men wil ook niet ontkennen, dat hy door ervaaren Practisyns is onderzogt geweest, en zyne kwaal ongeneeslyk geoordeeld; doch geen dier Heeren heeft dezelve voor kankeragtig erkend, gelyk de Heer L Y O N E T zulks ook niet durft zeggen: hy vergenoegd zig met te zeggen, dat de kwaal aan die Heeren *zo erg als kanker* voorkwam, en met regt, dewyl veele kwaalen, tot een zekeren trap geklommen en ongeneeslyk geworden zynde, zekerlyk zo erg als Kanker zyn, zonder nogtans de minste overeenkomst 'er mede te hebben, uit al hetwelk, door den Heer L Y O N E T zelf aangehaald, consteert, dat *Naser* nog Kanker, nog kankeragtige verzweering gehad heeft.

Aangaande de gewaande geneezing, door den Heer L Y O N E T met zo veel fiducie geroemd, 't is 'er zo verre af, dat zy waar zy, *dat de Lyder zelf*, na 't afvallen van een bedorven stuk en na de cicatrisatie der wonde, *geklaagd heeft geene verligting altoos te gevoelen, en niets gewonnen te hebben; ja zelf van dien tyd af van dag tot dag verergerd*

is.

is. Men zie de verklaaringen van de Heeren HASSELMAN en LEYHERR ſub Litt. B. en C.

De Heer LYONET maakt hier eene ſinguliere exceptie, en zegd, dat, zo 't gebrek diepe wortels in 't hoofd of in de keel geſchooten had, het middel van *Raynaud* 'er onmooglyk by konde komen, en dat dus de overblyſzels van die kwaal niets in 't minſte ten nadeele van *Raynaud* of zyn middel bewyzen.

Hier op diend dit kort en eenvoudig antwoord: dat *Raynaud* in zyn Request poſeert, en ook aan zyne lyderen beloofd hen *radicaal* te zullen geneezen, zelfs zegd hy duidelyk „ den Kanker en alle „ cancreuſe en kwaadaartige ulceratien *met alle* „ *haare takken* te zullen doen uitvallen "; en, zo hy dit voorgeeven niet konde bewaarheden, *dan had hy 't nooit moeten onderneemen, en den Lyder die doch ongeneeslyk was, niet moeten tormenteeren, zyn toeſtand verergeren, en zyn' dood verhaasten.*

Zelfs is 'er nog meer: de zogenaamde geneezing heeft daarin alléén beſtaan, dat *Raynaud's* bytmiddel een rottig ſtuk uit den neus heeft doen vallen, dat de wonde toen gecicatriſeert is, en de neus wat platter geworden: voor de rest is de Lyder geduurig erger geworden; 't gebrek, dat eerst meest uitwendig woede, is naar inwendige deelen gedreeven, en heeft aldaar zulke verſchrikkelyke elende te weege gebragt, dat men op 't melden derzelver yzen moet; daar voor de behandeling van *Raynaud*

zyn toeſtand vry draaglyk geweest was; alles volgens 't gedeclareerde in de twee opgenoemde Attestatien.

De twee Heeren Depoſanten hadden *Naſer* eerst behandeld; door gepaste in- en uitwendige middelen is 't ongemak zo in toom gehouden, dat *Naſer* 'er weinig letzel van had, tot dat hy eenigen tyd daar na tot zyn ongeluk aan den Franſchen bedrieger gerecommandeerd wierd, en zig aan deszelfs cuur onderwierp.

Raynaud appliceerde zyn middel, en de man ſtond *zulke woedende pynen* uit, dat hy eene zwaare koorts gepaard met hevige yling had. Korte dagen daar na was 'er, gelyk gezegd is, een ſtuk vleesch uit den neus gevallen, en de wond ſcheen wel te ſtaan, zelf vormde dezelve een lidteeken: maar zulks baatte den elendigen *Naſer* weinig: verre van eenige verligting van pyn of verſtopping 'er door te gevoelen, had hy 'er niets door gewonnen, als eene ſchrikkelyke en continueele buikloop, *die door geene hulpmiddelen van kundige Doctoren tot bedaaren te brengen is geweest, en die de arme lyder verklaarde, ontſtaan te zyn* DOOR DE INWENDIGE MIDDELEN, HEM DOOR JAQUES RAYNAUD GEGEEVEN, *uitroepende:* " *myne* „ *ingewanden zyn verſcheurd: ik ben vergeeven:* „ *dit heeft my zestig guldens gekost, en nu lyde* „ *ik gebrek.* " — Men ſta by deeze hartroerende klagten een weinig ſtil, men overweege de ſnoode bedriegery van de oorzaak deezer rampen, en men be-

bereekene dan de verpligting die 't menschdom aan den Heer LYONET heeft voor de bescherming, welke hy aan *Raynaud* verleend.

En gy, Myn Heer LYONET, die hem met de uiterste drift zo lang hebt aangepreezen, en die oorzaak zyt, dat hy gelegenheid gehad heeft deezen en nog meer andere elendigen barbaarsch te mishandelen en hun dood te vervroegen; lees, en overweeg dit geval met bedaardheid, en voel by u zelven, of die inwendige klopper u niet influisterd? „ *Gy zyt de bewerker van zulke ongelukken; hou* „ *op, en belast uw' gewisse niet meer*". —

De neus, te vooren wat ingekrompen, begon weder uit te zetten: *Naser* kon niet meer adem haalen dan door den mond: de ulceratie zo in de keel, als neus en mond, wierd hand over hand kwaadaartiger: zy gaf een scherp stinkend vogt van zig, dat 't verhemelte en de keel ontvelde en geheel raauw beet, zo dat de Patient zonder ondraaglyke pyn niet meer slikken konde: de neus, die voor de behandeling van *Raynaud* uitwendig vuile stoffen ontlastte, liet niets meer door: dus wierd *Naser* genoodzaakt altoos op de eene of andere zyde te leggen, om niet in de voorengemelde scherpe stoffe te stikken: de buikloop nam in weerwil van alle middelen gestadig toe, zo dat hy de vuiligheid zonder eenig gevoel liet loopen, waar in hy ook verscheiden dagen lang tot zyn dood toe is blyven leggen: deszelfs stank, zo wel als die der vuile stoffe welke zig door de keel ontlastte, was onverdraaglyk,

 de

de pynen onophoudelyk; — tot dat eindelyk dit akelig toneel een einde nam door des ongelukkigen lang gewenschten dood, die met een ſtervenden mond over *Jaques Raynaud* wraak riep, en zig over zyne dwaas- en ligtgeloovigheid beklaagde, die hem op dien bedrieger had doen vertrouwen.

Dit is de hiſtorie van *Naſer*, waar op wy ons te vooren reeds beroepen hadden, en welke de Heer LYONET durft aanhaalen ter aanpryzinge van *Raynaud*. Alle de gemelde omſtandigheden zyn in de ſtriktſten zin waar, en men verzoekt nogmaals den Leezer hier over te willen nazien de verklaaringen van den Heer Doctor HASSELMAN, en den Heer Chirurgyn LEYHERR, welke nog meer aandoenelyke particulariteiten aan de hand geeven, dan wy gemeld hebben.

De Derde zogenaamde kankeragtige Ulceratie die de Heer LYONET beweerd door *Raynaud* geneezen te zyn, is die van *Maria Venette*, huisvrouw van den Tuinier *Ulrich Guth*.

De Heer LYONET noemd die *op weinig na zo erg als de evengemelde*, 't geen volſtrekt onwaar is: hy geeft voor, dat een klein gedeelte van den neus en een groot deel van de boven lip *verkankerd* waren, 't geen mede onwaar is; of die diepe invreeting zoude door 't appliceeren van *Raynaud's* bytmiddel ontſtaan moeten zyn. De verklaaringen hier onder overgelegd ſub D. en E. toonen aan, dat het toeval niets *kankeragtigs* in zig had, maar dat het gebrek ſproot uit eene *verouder-*

derde, scherpe kwaade, in 't bloed huisvestende stoffe, van welke haare Practisyns de Heeren Doctor MULDER en Chirurgyn RICHTER haar volkomen zouden geneezen hebben, waren die Heeren niet verpligt geweest de Cuur uit te stellen om des Vrouw's Zwangerheid: al wederom een bewys dat de kwaal der Vrouw niet ongeneeslyk geweest is, waar op het hier alleenlyk aankomt.

'T vierde bewys van *Raynaud's* prætense gelukkige practyk, raakende de Vrouw van *Bloemers* zoude in den eersten opslag zeer aanmerklyk konnen schynen; dewyl de Heer LYONET haare kwaal als ongeneeslyk voorsteld, en avanceerd, dat dezelve door diverse Chirurgyns niet gecureerd is geworden. Doch dit voorstel is bedrieglyk, en door eene onvoorzigtige verwarring van zaaken met essentieele onwaarheeden opgeeven.

'T is onwaar, dat *Raynaud* haar geneezen heeft van 't ongemak, daar de gemelde Chirurgyns vrugteloos over gegaan zouden hebben. De Vrouw is door den Chirurgyn LEYHERR *met volkomen succes en zonder eenig overblyfzel* geopereerd geweest: De plaats is nog gecicatriseerd, en rondom het lidteeken is niet alleen alles fris en gezond, maar ook altyd zo geweest.

'T is verkeerd opgegeeven door den Heer LYONET, dat de Chirurgyns LEYHERR en V. PRATTENBURG 't gebrek *een soort van Kanker* genoemd zouden hebben. De laatstgemelde heeft gezegd, dat het *Water-Kanker* was; welke kwaal *scorbutiek* is,

 ge-

geneeslyk, en *niets van een kankeragtigen aart* in zig heeft.

'T is onwaar dat het gebrek daar op *Raynaud* zyn middel geappliceerd heeft, cancreus geweest is.

'T is ook onwaar, dat zy geene extra zwaare pynen geleeden heeft: dewyl de Vrouw van wegens de felle pynen het middel de tweede reize niet heeft kunnen of willen continueeren.

'T is abusief, dat 'er *een bedorven ſtuk* uit de wang gevallen is: 'Er zyn door *Raynaud*'s corrosief ſlegts *eenige vellen* ontlast, 't geen een notabel onderſcheid maakt.

Eindelyk is 't ſtrydig met de waarheid, dat *Raynaud's* middel haar geneezen heeft. De Lyderes heeft deszelf gebruik door de hevige pynen moeten ſtaaken, *nog ongeneezen zynde, en is van zelven volkomen gebeterd.*

Men voege hier nog by, *dat hy de Vrouw, ſtrydig met zyn voorgeeven van nooit inwendige middelen te ordonneeren*, EEN BRAAKMIDDEL *heeft doen gebruiken, om daar mede 't venyn van 't bytmiddel, 't geen hy vreesde, zo hy zeide, dat in haar maag mogt zyn geraakt, wederom kwyt te doen worden.*

Lang na dat de vrouw door den Heer LEYHERR van haar accident geopereerd, en volmaakt geneezen was, heeft zig aan de wang eene hardigheid geopenbaard; over welke Vrouw *Bloemers* zig beangſtigd maakende op raad van anderen *Raynaud's* hulp verzogt heeft, Hy appliceerde zyn bytmiddel, 't

welk

welk ten gevolge had, dat na 't uitſtaan van ontzachlyke pynen, uit de wonde *eenige vellen*, en geenſints *een bedorven ſtuk*, gevallen zyn, na 't welk *Raynaud* haar gedeclareerd heeft, *dat zy ten vollen geneezen was.*

De uitkomst beantwoordde zo weinig aan deeze toezegging, dat de Vrouw *kort daar na op de zelfde plaats het zelfde ongemak* wederkreeg; waar op zy zig ten tweede maale aan *Raynaud* adresſeerde, die 't voorig middel wederom op 't ongemak appliceerde, waar door zy nog heviger pynen dan de eerſte maal uitſtond, zonder dat *Raynaud* verder naar de Vrouw kwam omzien.

Zy wierd dus genoodzaakt *het middel daar te laaten*, en vond vermits het ſlegt gevolg raadzaam geheel van *Raynaud* af te zien, na 't welk *de natuur alleen* (gelyk ontallyke maalen geſchied) die onſchaadlyke en niets minder dan cancreuſe verharding van zelven heeft gedisſipeert en doen verdwynen. Men zie tot bewys van al het geavanceerde de verklaaring van de Vrouw zelve, in de Bylage F, vergelyke dezelve met het verhaal van den Heer LYONET, en zyne overgelegde Attestatie ſub No 3, en oordeele dan of de Heer LYONET genoegzaame voorzigtigheid, attentie en exactitude gebruikt hebbe in het inwinnen zyner bewysſtukken, en hoe veel ſtaat men op dezelve maaken kan. —— Uit overbodig menagement zullen de Collegien zig dispenſeeren verdere gevolgtrekkingen te maaken.

'T is

'T is even eens geleegen met het volgende geval 't geen wy nu zullen examineeren. Het zelve is gebeurd aan eene Bleekers dienstmaagd, *Antoinette Wolperd Beevers* genaamd. Deeze ſupponeerd de Heer LYONET almede (doch zonder eenig bewys) aan eene kankeragtige of ten minſten invreetende kwaadaartige verzweering te hebben gelaboreerd; en verhaald verder tot preuve van derzelver ongeneesſelykheid, dat de Chirurgyn VAN PRATTENBURG (dien hy verkeerdelyk PLETTENBERG noemd) daar over zonder ſuccès omtrent 14 dagen, (zeker een ſchoonen tyd!) gepractiſeerd had.

Drie notabele abuiſen hebben 'er plaats in de Attestatie door den Heer LYONET ingewonnen: 1° dat *Raynaud* die meid zoude geneezen hebben van een ongemak door den Heer VAN PRATTENBURG te vergeefs ondernoomen: 2° dat 'er een bedorven ſtuk uit haare wang gevallen zouden zyn: 3° dat *Raynaud* haar volkomen gecureerd zoude hebben, met verzwyging van de dikte die zy onder de kin heeft behouden. Voorts word de Lezer verzogt wederom de verklaaring van het menſch zelve (Litt. G.) in te zien, en die te vergelyken met de Attestatie door den Heer LYONET geproduceert, en hy zal uit die twee ſtukken nog geheel andere beſluiten trekken, die wy uit toegevenheid voor den Heer LYONET niet aan de hand zullen geeven.

Zie daar twee gevallen der overweeginge dubbel

waar-

waardig. Laat de Heer LYONET nu pronken met zyne Vyf Attestatien van *Raynaud's* geneezingen. Twee van de vyf worden publiek herroepen door de Attestanten zelve: Twee anderen zyn hier boven reeds beweezen in 't voornaamste point abusief te zyn: volgd nu de Vyfde, van dewelke men haast zal zien wat te moeten oordeelen.

Eindelyk haald de Heer LYONET een geval aan dat hy voor den waaren eigenlyken Kanker der boezem zoekt te doen doorgaan, dat naamlyk van *Dina Niemeyer*.

Het zelve zoude buiten twyffel zeer aanmerklyk moeten voorkomen, *zo het waar was*, maar door eene fataliteit, die den Heer LYONET in alle zyne historien vervolgd, is het onwaar in het voornaame stuk; anders gezegd, *Dina Niemeyer* heeft nooit Kanker gehad, en van deeze bevestiging kan men 't sterkste bewys geeven.

De Heer Chirurgyn VELT is, eer *Raynaud* iets aan die Vrouw ondernoomen heeft, geconsuleert, of haar gebrek waare Kanker was: waar op de voornoemde Heer na voorafgaande onderzoek zonder de minste hæsitatie of twyffel geantwoord heeft, *dat het nergens minder naar geleek dan naar Kanker*. Vrouw *Niemeyer* daar op vraagende, of zy dan ook wel te geneezen zoude zyn, voerde haar de gemelde Chirurgyn te gemoet, *dat zy zeer wel te geneezen was, mits haare kwaal met attentie wierd behandeld*, haar tevens raaden-

de

de zig naar den Chirurgyn van haare wyk te begeeven om geholpen te worden. (Vide Declaratie van den Chirurgyn VELT, geannexeert ſub Litt: H.)

Hier uit blykt, dat, *voor dat* Raynaud *het ongemak als een Kanker behandeld heeft*, een kundig man reeds gedecideert heeft, dat het geen Kanker was; 't welk de Heer LYONET ganſch verkeerd voorſteld, zeggende *dat lieden van de kunst eigendunkelyk gedecideert hadden*, *dat de geneezing zelf tot een bewys ſtrekte*, *dat het geen Kanker geweest was*, *dewyl alle Kankers ongeneeslyk zyn*, welke ſoort van kwaade redeneerkunde men aan dien Heer zelfs overlaat, als die aan zo eene ſpoorlooſe manier van redeneeren gewoon is, gelyk wy reeds meer dan eens hebben aangetoond.

Het belachelykſte van deeze hiſtorie, (die by geluk voor de Lyderes wel is afgeloopen, uitgezonderd de tormenten, die zy door *Raynaud's* bytmiddel geheel onnodig heeft moeten lyden), is dit, dat de Heer LYONET willende bewyzen dat het een wezenlyke Kanker was, juist toond, dat 'er geen Kanker plaats had: zyn bewys is, " dat de Lyde-
„ res aan de bovenzyde van de borst *een grooten*
„ *plek van eene paars-agtig bruine couleur* had;
„ welke hy Heer LYONET door vermaarde Doc-
„ toren en Chirurgyns meer dan eens voor kentee-
„ kens „ (het kenteeken moest het zyn) " van een
„ gedecideerden Kanker had zien verklaaren; waar
„ by hy dan ten overvloede nog voegd, dat 'er

zig

„ zig een fistel daar mede correspondeerende aan
„ de onder zyde van de zelfde borst openbaarde,
„ waar uit bedorven ſtoffen ſyperden."

Wie die vermaarde Doctoren en Chirurgyns zyn, die zulk eene couleur voor het waar kenteeken van den Kanker houden, weet men niet, doch de Collegien kunnen verzeekeren, dat geen Aucteur ter waereld tot nog toe geleerd heeft, dat *een plek van eene paarsagtig bruine couleur aan de borst een beſlisſend kenteken van aanweezenden Kanker is*: de andere bygevoegde omſtandigheden overreeden hen even zo weinig, en, hoe kundig de Heer LYONET in deeze ſtukken ook zyn moge, vermeten zy zig hem te onderrigten, dat het gansch andere teekenen zyn die den Kanker aanweezig toonen, welke teekenen die Heer of niet geweeten heeft, of nodig heeft geoordeeld te verzwygen, om dat zy by *Dina Niemyer* niet te vinden waren.

De Heer LYONET zegt by deeze gelegenheid, niet te kunnen gelooven, dat het onmooglyk is, dat 'er een middel gevonden worde, waar door de Kanker, zelfs die uit inwendige oorzaaken voortſpruit, geneezen zoude konnen worden, even gelyk men wel een middel tegen de *lues* en den *ſcorbut* uitgevonden heeft. —— De Collegien zyn 't in dit ſtuk met hem eens. Doch de mooglykheid om zo een middel te vinden bewyst geenſints dat *Raynaud* het uitgevonden heeft, te meer daar 't volſtrekt onmooglyk is, dat het uiterlyk middel van

Ray-

Raynaud de inwendige cancreuse dispositie der vogten zouden kunnen wegneemen.

Dus is dat dierbaar geheim (zo 't exteert,) nog niet ontdekt, doch die geen wien het geluk te beurt zou vallen het zelve aan den dag te brengen zou onbetwistbaar het menschlyk geslagt meer verpligten dan de Heer LYONET of *Raynaud.*

Hier repeteerd de Heer LYONET zyne beschuldiging, als of men alle de geneezingen door *Raynaud* ondernoomen niet onderzogt had, en dus niet had kunnen zeggen onwaar te zyn: zelf vermeet hy zig te zeggen: dat buiten deeze, Raynaud nooit eenige prætense kankeragtige Verzweering in den Haag behandeld heeft. —— Schoon men dit reeds genoegzaam in de aanmerking op 't Rapport der Doctoren en Chirurgyns beantwoord heeft, zal men hier nog met een woord byvoegen, dat het Collegium Chirurgicum slegts de twee gevallen welke *Raynaud* zelve opgaf, aangehaald heeft, dewyl 'er geene andere ter hunner kennisse waren gekoomen, en de overige toen nog niet bekend waren, immers zo veel hun kenbaar is; intusschen zal men uit de straks te melden gevallen bespeuren, dat het eene geconstateerde onwaarheid is, dat *Raynaud* buiten die zes opgenoemde, nooit kankeragtige verzweeringen in den Haag zoude behandeld hebben vóór dat des Heeren LYONET's Libel in 't ligt gekomen was.

Vervolgens, na zig van eene party niets beduidende

dende en al te laage lastertaal, die den Heer LYONET nog op 't hart lag, en die wy in 't voorberigt aanroeren, ontlast te hebben, vind die Heer goed zyn' ſtyl een weinig vrolyker in te rigten. Zyne *plaiſanterie*, welke met den aart des man's overeenkomt, beſtaat hier in; dat de Collegien geposeerd hebben dat de Heer PERRENOT en hy logenaars en dwaazen zyn, ('t welk geenſints gebeurd is) dan dat de beiden Heeren zig zulks getrooſten, dewyl alle menſchen dusdanig zyn, citeerende hier by in ééne zinſneede *David* en *Boileau*, wier ontmoeting hier zeer onverwagt is. Die fraaije raillerie word beſlooten door aan te merken, dat de Leden der beide Collegien nog grooter logenaars en dwaazen zyn, dewyl zy zyne vyf Attestatien van geneezene Patienten durven tegenſpreeken. — De Collegien erkennen zig buiten ſtaat om den *fynen ſcherts* des Heeren LYONET met gelyke munt te betaalen. Zy zullen zig vergenoegen met te zeggen, dat noch *David* noch *Boileau* hen zullen overtuigen in deeze zaak geloogen of dwaaslyk gehandeld te hebben; en den Heer LYONET erinneren, dat toegeſtaan zynde, dat in zekeren opzigte alle menſchen dwaazen en logenaars zyn, zulks nogtans niemandt autoriſeerd om kwakzalvers te beſchermen, en 'er zelf een te worden, noch om zonder reden zyn Evenmensch te lasteren, noch om de Regeering der plaatſe van welke men een ingezeeten is, openlyk tegen te ſpreeken, nog eindelyk om 't Publiek tot deszelfs merkelyk nadeel groflyk te misleiden: Al wie

zig aan 't vooren gemelde ſchuldig maakt is meer dan een dwaas, en meer dan een logenaar.

Dus verre aangaande de zes prætenſe geneezingen door Jaques Raynaud aan zogenaamde kankeragtige verzweeringen volbragt. De Leezer is nu door onze tegenbewyzen in ſtaat geſteld te konnen oordeelen van de waardy der preuves, welke agter s'Heeren LYONET's Memorie geproduceerd worden. Nu volgen drie gevallen welke *Raynaud* geweigerd zoude hebben te onderneemen, en welke tot zo veele bewyzen van *Raynaud's* eerlykheid en belangloosheid zouden moeten dienen, doch die ten allen ongelukke juist het tegendeel aantoonen.

Het eerste door den Heer LYONET geallegeerde geval is dat van den knoopmaaker *Boers*, 't geen de Heer LYONET geheel verdraaid, verkeerd en onwaaragtig opgeeft. 't Is, by voorbeeld waar, dat de man eene echte cancreuſe ulceratie aan 't aangezigt had, doch volkomen abuſief dat *Raynaud* die niet heeft willen onderneemen te geneezen: 't is abuſief, dat lieden van de konst Raynaud nagegeeven hebben dat hy den Lyder vergeeven en vermoord zou hebben; 't is onwaar, dat hy alleen met laauw water inſpuitingen in de wond gedaan zou hebben; 't is direct met de waarheid ſtrydig, dat hy 'er niets dan een verzagtende pleister op gelegd heeft; en, ſchoon 't waar is, dat de zieke nooit eenig inwendig middel heeft ingenoomen, zo is 't doch volſtrekt onwaar dat *Raynaud* 'er hem ten dien einde nooit een zoude hebben gegeeven.

Dat

Dat de weduwe of de dogter alle deeze verdigtzels voor waaragtig verzekerd zouden hebben is de laatste van alle de fabelen, waar mee 't vertelzel des Heeren LYONET doorweeven is.

Zie hier de echte gebeurtenis.

Toen de Lyder reeds in een hoopeloozen toestand was, door een waaren Kanker, of kankeragtige ulceratie, aan de wang, is hy, om eene laatste pooging ter behoudenis te doen, geraaden aan *Raynaud*, 't geen Mr. *Boers*, gelyk zeer natuurlyk is, toegestaan heeft: *Raynaud* gekoomen, en over de gemelde kwaal ondervraagd zynde, heeft geantwoord: *dat hy iets geeven zoude om ten minsten 't leeven wat te verlengen.* Vervolgens heeft hy *niet met laauw water*, doch *met eenig sterk riekend vogt, 't geen hy onder water mengde*, inspuitingen in de wond gedaan, en dezelve vervolgens, *met geen pynstillenden pleister*, maar *met vier of vijf wieken, welke met een zwart medicament, gelijkende naar roet, met vet gemengd, besmeerd waren*, verbonden.

Verder heeft hy *groote dranken om in te neemen* meegebragt; waar in hy zeide dat *sterke purgatie* was *om dus doende den Kanker naar om laag af te trekken*, welke de zieke nogtans, op sterk afraaden van zyn Doctor (zynde dit slegts eenige dagen voor *Boers* dood, en hy zo zwak, dat men bedugt was dat hy in eene flaauwte blyven zoude) niet gebruikt heeft.

Zo men nu al wyders confidereerd, dat hy over dien Patient omtrent drie weeken, en tot het overlyden toe, bezig geweest is, zo laat men den vernuftigen Leezer oordeelen, of 't waar is, dat *Raynaud* zyne geneezing niet heeft willen onderneemen.

Voorts is het een onvergeeflyk attentaat van een man gelyk *Raynaud*, die zyne diepe onkundigheid zo volmondig erkend, om dusdanig een Lyder, die door zyne kwaal zo verre afgemarteld was, dat hy doodlyk debiel was, en drie à vier flaauwtens daags had, zo dat hy met eenig verfterkend laafzel met moeite by 't leeven gehouden wierd, fterke purgatien te willen ingeeven, op het ongerymd voorwendzel van *den Kanker naar om laag te willen deriveeren*. Deeze dranken zullen mooglyk dezelfde zyn, waar mede hy den elendigen *Nafer* die gruuwlyke Diarrhée heeft aangejaagd, waar aan hy geftorven is.

Ook word hier wederom eene onwaarheid van *Raynaud* handtastelyk: immers zegd hy *alleen uitwendige middelen* te bezigen, waar van 't tegendeel uit de twee gemelde gevallen blykt.

Deeze zaak is nogtans den Heer LYONET voorgekoomen zo zeer voor zynen gunsteling te pleiten, dat hy de weduwe eene verklaaring heeft zoeken af te lokken, en dat wel op eene zeer presfante en onbehoorlyke wyze. — Die verklaaring zoude mooglyk ingehouden hebben, *dat* Raynaud *den zieken*

van

van den Kanker had geneezen, doch dat hij aan flaauwtens, of een ander accident zeer gevallig was komen te overlijden. Wat hier van zy, de weduwe, ſchoon door den Heer LYONET zeer lastig gevallen, heeft niet konnen goedvinden eene diergelyke Attestatie te pasſeeren, maar heeft gepræfereerd, ten faveure der waarheid de behandeling van den Heer LYONET en van *Jaques Raynaud* te attesteeren, welk ſtuk hier onder te vinden is ſub Litt. I, en door een ander van haar' ſchoonzoon, den jongen Timmerman *Damen*, bevestigd word, Litt. K.

Laat nu de Heer LYONET zelf oordeelen, of dit geval zo zeer voor hem en voor de onbaatzugtige eerlykheid van *Raynaud* pleit, als hy ſchynt gedagt te hebben. ——— Wy zullen hem in deeze overpeinzing laaten, en ons ſpoeden tot de volgende notable hiſtorie der huisvrouwe van den bode *Pulver*.

Deeze Vrouw kwynde aan een borstkanker, die zeer diep ingevreeten en wyd en zyd verſpreid was. *Raynaud* ondanks zyne onbeſchaamde onkundigheid, erkende, 't is waar, de onmooglykheid om haar te geneezen, en vond dus volgens zyne gewoonte goed, 'er zyne zogenaamde *palliative* en *pynſtillende* middelen op te leggen; maar met dat gevolg, dat 'er, *kort na 't appliceeren van die middelen, ijsſelijke pijnen, en eene hevige bloedſtorting* ontſtonden; de Lyderes en haar man over dit fataal gevolg ten eenenmaalen ontſteld zynde,

 en

en *Raijnaud* ziende hoe de zaaken geschaapen stonden, en dat de lieden ten hoogsten te ontvreeden waren, koos de vlugt, en liet de arme Vrouw in dit bloedbad zitten: zy zoude ook werkelyk dood gebloed hebben, was niet des Heeren Chirurgyns HAGEN hulp geïmploreerd, die het bloeden gestuit, de andersints onvermydelyke dood voorgekoomen, en de Vrouw van den 3n October 1777. tot den volgenden 25. November *zonder eenig zwaar toeval of bloeding* behandeld heeft, wanneer zy, van zwakheid uitgeteerd, haaren natuurlyken dood gestorven is; Dit alles kan men uit den mond van den voornoemden Heer HAGEN verneemen. Dit is 't geen omtrent des Boode *Pulvers* vrouw voorgevallen is, die zeer gedoleerd heeft over de slegte behandeling van *Raynaud*, en die 't wel duizendmaalen berouwd heeft hem ooit gebruikt te hebben.

Aangaande de Vrouw van *V. Lith de Jeude*, welke hy mede heeft geweigerd te onderneemen, kan men niet anders zeggen, dan dat men 'er ter waereld geen bewys van *Raynaud's* kundigheid in ziet.

Wy koomen nu tot een gewigtig artikel, te weeten, tot de gevallen van eigenlyk-genoemde Borstkankers, welke *Raynaud* ondernoomen heeft te geneezen.

Dan alvoorens wy daar toe overgaan, zal 't nodig zyn eenige ingelaste aanmerkingen van den Heer LYONET te beantwoorden:

Voor

Voor eerst, zegt hy, kwalyk te kunnen gelooven, dat *Raynaud* by zyne komst alhier, zig zo kundig zoude hebben uitgedrukt, dat hy den eigenlyken Kanker, kankeragtige, en kwaadaartige verzweeringen zoude hebben kunnen onderscheiden; dewyl hy zo onweetend was, volgens 't zeggen van den Heer LYONET, dat hy alle die kwaalen *Chancres* noemde. Hier op hebben de Collegien niets anders te antwoorden, dan dat *Raynaud* die prætense subtiele distinctie met dezelve bewoordingen in zyn Request gemaakt heeft. (vide Litt: A. sub finem)

Het tweede point is vry aanmerkenswaardiger: de Heer LYONET affirmeert aldaar, dat *Raynaud* ondervraagd zynde of hy ook wel den waaren Kanker der Vrouwen borsten geneezen kon, bekende nooit geene gelegenheid gehad te hebben zulks te onderzoeken, maar dat hy geloofde, daar ook wel in te zullen slaagen. Op dit *geloof* van een man als *Jaques Raynaud*, heeft de Heer LYONET goedgevonden, dat *proeven* zouden genoomen worden, en heeft *Raynaud* die proeven te werk gesteld.

Bemerkt de Heer LYONET niet, dat zulke *proeven* ten hoogsten roekeloos en ontmenscht zyn? Hoe! *proeven neemen*, eens los te *probeeren*, of het mensch geneezen, of onder ysselyke aangedaane folteringen omkomen zal! En dat op het *onwisse geloof* van een' knaap, dien de Heer LYONET zelf voor alleronkundigst kende! En dat

door een bytend en allerpynlykst middel! Inderdaad, deeze proeven, waar van de Heer LYONET zo koelzinnig ſpreekt, doen zyn hart weinig eer aan: een gevoelig en medelydend menſch zou nooit willen toeſtaan, dat men diergelyke proeven op een hond deed, ik zwyg, op een elendig, zwak, pynlyk menſch. — Doch laaten wy die haatelyke *proeven* voor 't geen zy zyn, en onderzoeken wy hoe *Raynaud* in zyne onderneemingen geſlaagd zy.

De eerſte van welke hy gewag maakt geſchiedde op eene arme Vrouw van Delft; die aan een waaren Kanker laboreerde. Al 't geen *Raynaud* 'er aan gedaan heeft, is dit, dat hy door zyn bytmiddel eerst eene *crena* (een voor, of holle goot) in het rond van 't gebrek, doch die het zelve geenſints geheel bevatte, geformeerd heeft, en dat 'er een ſtuk van is uitgevallen, 't geen door alle bytmiddelen ligt te doen is; maar de Kanker is even erg gebleeven, dewyl hy, zonder het overgebleeven ſtuk te reekenen, uit den bodem weder te voorſchyn is gekoomen, met verſlimmering van alle toevallen; waar na de Lyderes geſtorven is, uitwyzens de verklaaringen van den Heer Doctor TAMÉ en de Heeren Chirurgyns WYNANTS en PHILIP, gequoteert Litt: L. M. Waar omtrent men allen Lieden van de Kunst, of die eenige kundigheid van Kanker hebben, vraagd, of die Kanker geene genoegzaame oorzaak van de dood dier Lyderesſe moet genoemd worden, vooral zo men hier op gelieft na te zien

de

de Attestatie van den Heer Chirurgyn PHILIP, welke verklaard, dat hy *na 't uitvallen van 't gemelde ſtuk de geheele borst gevonden heeft geëxulcereert te zyn, waar uit een dun ſtinkend vogt vloeide, ſommige plaatſen met verhardingen, andere met zwarte plekken bezet, de Vrouw zelve zeer verminderd in kragten en pynlyker.*

Met deeze akelige ſchildery zullen wy de fraaye vertelling van den Heer LYONET eens vergelyken, en alle derzelver onwaarheden (want zy zyn menigvuldig) optellen:

Voor eerst, is het abuſief, dat *Raynaud* deeze Vrouw uit zyne eigene armoede zoude onderhouden en voor niet gehuisvest hebben. Wy zyn geïnformeert geworden, dat hy 'er, *met medeweeten van den Heer* LYONET, weeklyks drie guldens en tien ſtuivers voor genooten heeft, by welk accord hy voorzeker geene ſchaade leed.

Ten tweeden, is 't onwaar, dat zyne onderneeming zó naar wenſch lukte, dat *het bedorven vleeſch* zig rondom van 't vel zoude hebben losgemaakt, en daar op (volgens de elegante uitdrukking van den Heer LYONET) *als een tap op een ton* zou hebben uitgepuild: Het was niet *het bedorven vleeſch* in 't generaal, gelyk de Heer LYONET wil doen voorkoomen, 't was 'er maar een ſtuk van: de rest is blyven zitten. (men zie hier op de Verklaaring van den Heer Chirurgyn VELT, Litt. H:, na.)

Ten derden, is 't onmooglyk, dat de Vrouw, volgens des Heeren LYONET's voorgeeven *altoos geduurende de geheele Cuur, vrolyk, lustig, wel en gezond is geweest.* Dit wederlegt de aart van *Raynaud's* middel, en 't getuigenis van de meeſten zyner Lyders.

Ten vierden, is 't eene hoonende onwaarheid, dat een Chirurgyn de zieke borst zodanig zoude aangetast en bekneld hebben, dat de Vrouw 'er de koorts door kreeg.

Ten vyfden, is het eene boosaartige imputatie om zydelings te inſinueeren, dat de voorgemelde Heer de borst met een vuilaartig oogmerk zo barbaarſch zou hebben aangetast. De Heer LYONET kan het van zig verkrygen te zeggen, *dat die Chirurgyn zulks* MOOGLYK *alleen uit bloote nieuwsgierigheid en weetlust deed*, even als of hy *mooglyk* voorneemens geweest was de borst voorbedagtelyk zo te mishandelen, ten einde de kwaal te verergeren, en de geneezing te beletten.

Wy ſchroomen niet te zeggen, dat men, om in ſtaat te zyn ymand zo eene vuile ſchenddaad zydelings aan te wryven, een zeer boos hart hebben moet.

Ten zesden, is 't volſtrekt met de waarheid ſtrydig, dat de lieden van de konst daar tegenwoordig zynde, *alle het effect van 't middel admireerden*, de Heeren VELT en PHILIP remarqueerden beide, dat de *crena* niet wel geformeerd was, en de eerstgemelde Heer zeide

zelfs

zelfs, „ dat hy weinig goeds van eene zo ver-
„ metele onderneeming verwagtte; gelyk dezelf-
„ de Heer ook van te vooren betuigd had, niet
„ te kunnen toeſtemmen, om op 't enkel woord
„ van *probeeren* zyn Evenmensch te zien opoſ-
„ feren," en de Lyderes gewaarſchuuwd had zig
niet aan *Raynaud* te betrouwen, voegende daar
in ſubſtantie by, „ dat zy mooglyk nog een ge-
„ ruimen tyd zoude kunnen leeven, zo zy haar
„ gebrek ſtil en ongetergd liet, daar zy anders
„ waarſchynlyk binnen kort een bitteren dood
„ zou moeten ondergaan," welke voorſpelling
de uitkomst bevestigd heeft.

Ten zevenden, is 't eene onbeweezene en zeer onwaarſchynelyke vooronderſtelling, dat de Vrouw by gebrek van warmte en dekzel *eene zwaare verkoudheid op de borst, door de ſprouw gevolgd*, zoude gekreegen hebben, en *daar door* weggerukt zyn: Zo men de beſchryving van den toeſtand der Lyderesſe kort voor haaren dood, en den ſtaat des Kankers na denzelven, nog niet vergeeten is, zal men ligt kunnen merken, aan wat *verkoudheid* dit menſch geſtorven zy. Ook zoude, naar alle gedagten, de *menschlievenheid* des Heeren LYONET (die by dit geheele geval tegenwoordig is geweest, en die de vleiendſte hoop van geneezing 'er uit opvatte) geenſints toegelaaten hebben, dat zo een arm ſchepzel, zo goed als geneezen, zo hy meend, van haaren Kanker, *by gebrek van dekzel, en warmte zou-*

de

de vergaan. Dus maakt die Heer zig zelven hier een zeer ſlegt compliment; alzoo door byſtand van een weinig brand en dekzel de oorzaak van den dood der Vrouw, volgens zyn voorgeeven, weggenoomen en een heerlyke blyk van *Raynaud's* gelukkige Cuur bekend geworden zoude zyn.

Ten agtſten ſchuild'er in de laatſte periode des Heeren LYONET betrekkelyk deeze Lyderes, eene zeer arglistige dubbelzinnigheid. Dus luiden zyne woorden: — „ Voorts *ſcheen* wel „ het *geheel* verkankerd ſtuk uit de Borst gevallen te zyn; doch, daarna, in 't midden van „ den Winter, *mooglyk* by gebrek van genoegzaam dek en warmte, heeft de Vrouw eene „ zwaare verkoudheid op de Borst gekreegen, „ gevolgd door de Sprouw, *waar door zy is* „ *weggerukt.*"

Men ziet hier duidelyk de verlegenheid des Heeren LYONET. Hy wil des Vrouws dood niet aan den Kanker toegeſchreeven hebben: hy durft ook niet ſtellig affirmeeren, dat zy aan eene andere kwaal geſtorven zy. Hy vergenoegd zig met *ſchijnbaarheden* en *mooglijkheid* te ſtellen; uit welke hy een *poſitief* gevolg trekt, welke manier de beste is om bedrieglyke argumenten te maaken: Dit alles drukt hy zo ingewikkeld en dubbelzinnig uit, dat de Leezer zeer verlegen moet zyn, wat te gelooven; onderwyl is 't gelukkig, dat de bovengemelde getuigenisſen niet on-

onduister te kennen geeven, dat de Kanker de eenige en waare oorzaak des Vrouw's dood geweest zy.

Eindelyk komen wy tot een geval, dat meer dan eenig ander *Raynaud's* onkundigheid, kwakzalvery, en bedrog in een helder dagligt ſtelt: 't Is dat van eene Scheveningſche Vrouw, die hy op eene ongehoorde wyze mishandelt heeft; welk geval door den Heer LYONET nogtans zoo voorgedraagen word, dat het *Raynaud* veel eer ſchynd aan te doen.

De Collegien vinden zig verpligt deeze ganſche zaak met alle deszelfs voornaame omſtandigheden, voor 't oog der Waereld bloot te leggen, welke evident beweezen en bewaarheid worden door de Attestatien van den Man en de Schoondogter dier ongelukkige Vrouw, als mede door de Verklaaring van den kundigen Heelmeester GROESBEEK, hoedanig een (niettegenſtaande den ſchimp, welke de Heer LYONET hem in 't voorbygaan aandoed) te wenſchen ware dat op alle Dorpen gevonden wierd; welke beide gewigtige ſtukken (hier agter geannexeerd ſub N. en O.) *Raijnaud* zo volkomen ontmaskeren, dat dit geval alléén genoegzaam zoude zyn om de geheele zaak te decideeren.

De Vrouw, die kwaadaartige verharding in de Borst hebbende, welke de zekere voorlooper des Kankers is, had zig alhier by den Heer Chirurgyn MENSING geadresſeerd, en zyn Ed. gedagten deswegens gevraagd, welke Heer het zelve beſchouwd

ſchouwd hebbende, haar raadde *niets daar aan te doen.*

Zy is nogtans dien heilzaamen raad niet naargekomen, maar, van een blinden Jongen vernomen hebbende, dat de Heer LYONET *een uitmuntenden pleiſter* tegen diergelyke verhardingen had, heeft zy dienvolgende den Heer LYONET om zyn Pleiſter verzogt en dien bekoomen.

'T Effect van dien heilzaamen Pleiſter is geweest, dat de Borst ontſtooken (geïnflammeert) *geworden, en 'er eene ontvelling met ſteekende pijnen gekoomen is, of in andere bewoordingen, dat de verharding Kanker geworden is.* (Dit geval kan de Heer LYONET voegen by alle de Kliergezwellen, welke hy door zyn Pleiſter heeft doen verdwynen.)

De Vrouw, zeer droevig over den fataalen uitſlag, die de applicatie van den Pleiſter des Heeren LYONET gehad had, vervoegde zig by den Chirurgyn GROESBEEK, welke zeide best te zyn de ontvelde plaats, indien mooglyk, te heelen, de ontſteeking tegen te gaan, en verders *'er niets aan te doen.*

Dit viel de Lyderes hard: zy wilde met zekerheid weeten, of 'er niet eenig hulpmiddel voor haare terrible kwaal zou konnen gevonden worden, en begaf zig ten dien einde wederom naar den Haag om advis te neemen by de Heeren Profesſoren HUYBERS en VELSE, welke eerstgemelde Heer haar zeidde, 'er voor haare kwaal geen ander hulpmiddel

del dan de Operatie overig te zyn, en de laatstgenoemde haar eenige middelen voorſchreef.

(Men kan hier *in tranſitu* opmerken, of de lieden der konst zig zo verryken door 't inkoomen dat hun de Kanker verſchaft, en of die lasterkladde gegrond is, welke de Heer LYONET hun aanwryft, dat zy lieden naamlyk op eene niet min moorddaadige als bedrieglyke manier, zig die ſchrikkelyke Kwaal ten nutte zoeken te maaken.)

De Lyderes, overal dien bedroefden troost ontmoetende, ging naar den Heer LYONET toe, waarſchijnlyk om denzelven te bedanken voor de fraaye werking zyn's Pleiſters: maar die Heer was niet voorneemens hier by te berusten, en om de maat van de verpligtingen, die de arme Vrouw aan hem had, vol te meeten, raadde hy haar aan by *Jaques Raynaud* hulpe te zoeken, haar verzekerende, dat die een middel bezat, waar door haare Kanker uitvallen, en zy dus geneezen zou.

Die rampzalige volgde voor de tweede reize den raad van den Heer LYONET; en *Raynaud* haar eenige dagen daar na geëxamineerd hebbende, beloofde *haar zekerlijk te zullen helpen*, ja zelf zo ſpoedig, dat de Kanker *binnen veertien dagen* geheel *uitgevallen*, en de wonde *in vijf à zes weeken* geſlooten zoude zyn.

De Vrouw zig op deeze ſchoone belofte aan zyne behandeling overgeevende, ſlaat hy de hand aan 't werk met dat gevolg, dat het *wel dertien à veertien weeken aanliep*, eer 'er zig een ſtuk vleesch

vleesch affcheidde, 't welk *Raynaud* verzeekerde de Kanker te zyn, terwyl de Vrouw *geduurende al dien tyd* zeer veel pyn geleden had, en voornaamlyk in de laatfte dier dagen eene geduurige Koorts, droogen hoest, en benaauwdheid op de Borst uitftond, die zo fel was, dat zy niet liggen kon, maar fteeds overeind moest blyven zitten.

Dit ftuk dus uitgevallen zynde, was wel de plaats der wonde kleiner, gelyk noodwendig volgd, en het vel groeide eenigfints aan: echter bleef 'er eene ontvelde plaats ter grootte van een duit, de Borst bleef verhard, pynlyk en knobbelagtig gelyk te vooren, en 'er ging opwaarts naar den Oxel eene blauwe ftreep, alle gewisfe tekenen, dat de Borst geenfints gebeeterd, nog 't geheel gebrek 'er uitgevallen was, 't geen *meer dan zeven maanden naderhand* nog even eens gebleeven is.

Hier blykt, hoe onwaaragtig het voorgeeven van den Heer LYONET is, welke verzeekerd, dat „ het verkankerde ftuk 'er uitgevallen zynde, „ 'er niets meer ter volkomene geneezinge fcheen „ te ontbreeken, dan alleen een plekje opper„ huid ter grootte van een dubbelen ftuiver, en „ dat twee Heeren van de Kunst, welke liefst „ als nog niet willen genoemd zyn, de Vrouw „ genoegzaam voor geneezen hielden".

Zoo 't waar is, dat twee Heeren van de Kunst in die gedagten geweest zyn, toonen de getuigenisfen in die zaak gegeeven, dat zy zig merkelyk bedroogen hebben: Ook is 't verwonderlyk, en niet

niet zeer tot eer van gemelde Heeren, dat zy zig in eene zo éclatante geneezing, als deeze voorgegeeven word te zyn, niet genoemd willen hebben.

De Leden der beide Collegien denken anders, en zoo ymand hunner eene geneezing der Kanker, gelyk deze word opgegeeven, met eigene Oogen gezien had, zoude hy denken, dat het zyn pligt was eene zo fraaye Cuur aan de Waereld bekend te maaken, en die met zyn' naam en getuigenis te ſtaaven: En dit zou niet anders dan indispenſabele goede trouw, en waare menschlievenheid zyn.

Terwyl *Raynaud* deeze Vrouw zo gruwlyk tormenteerde, vernam zy eene kankeragtige verharding (en geenſints een *abſcès*, of *eenvoudig ettergezwel* gelyk de Heer LYONET het geliefd te noemen) onder den Oxel der zelfde zyde, welke met den ſcirrhus der Borst gemeenſchap had, het geen zy, of een ander aan *Raynaud* deed opmerken, die 'er niet eens op gelet had.

Hier komt nu de ergſte mishandeling te voorſchyn. Hy verklaarde den Kanker onder den Oxel te zyn een *Steenpuist*, of ander diergelyk onſchaadlyk ongemak, 't geen alleenlyk ryp te maaken en ligt te geneezen was.

Ten deezen einde heeft hy de Vrouw *verſcheiden inwendige Medicamenten* doen gebruiken, welke hy meegebragt heeft, en die apart betaald moeſten worden, en pappen, om de prætenſe Steenpuist,

of abſcès te doen rypen; 't welk alles niet baatende, heeft hy zyne charlatanerie en bedrog zo verre gepousſeert, dat hy den Man gevergd heeft *zyn versch ontlastten drek* op 't accident zyner Huisvrouw te leggen, gelyk ook eenigen tyd daar mede aangehouden is, niet tegenſtaande de elendige Patiente zeer veel daar door leed, welke, buiten haare hevige pynen, niet rusten konde van wegens 't ongemak dat haar door dat verfoeilyk Cataplasma toegebragt wierd.

Dan dit was nog niet genoeg. Een zeker Paardenſmit van 't Dorp, ziende dat *Raynaud* met zyn afſchuwlyk middel niets vorderde, gaf hem te kennen, dat, indien het 'er ſlegts op aankwam om het ongemak door te pappen, hy daar toe wel kans zag, nadien hy eene geheime Pap bezat, welke ten dien einde zeer kragtig was; waar op *Raynaud* zulks goedkeurde, en die Pap, (*welke de Smit naar alle gedagten gebruikte om Paarden gezwellen te doen rypen en derzelver Huid te doorknaagen*) in plaats van 's Mans excrementen op 't ongemak leidde, en liet leggen; door welk vreeslyk middel het gezwel dan ook opengebrooken is, met daar op volgende vermeerdering van pyn, zo dat zy in 't vervolg veele flaauwtens gehad heeft, terwyl intusſchen de wond van tyd tot tyd grooter wierd, en zeer veel ſtank van zig gaf.

Toen eindelyk de Vrouw onder *Raynaud's* ontmenschte behandeling langer dan zeven Maanden gezugt hadde, en zy van dag tot dag erger, pynly-

ker en zwakker wierd, besloot haare Familie (den 6. August. 1778.) de hulp van den Chirurgyn GROESBEEK wederom te verzoeken, die, gekoomen zynde, onder des Patients regter Oxel eene *diepe, holle, vuile, sterkstinkende Zweer zag, omtrent van twee duim middellyns, blaauw en met omgekrulde kanten, inwendig zwart, lekkende uit dezelve een meenigte van dun scherp vogt, zynde den Arm zeer gezwollen, in een woord, den schrikkelykšten en ongeneeslykšten Kanker, die men zien konde*, vond.

Gemelde Chirurgyn wilde nogtans, en te regt, geensints de Lyderes behandelen, ten zy alvoorens *Raynaud* wierd afgedankt, en de Vrouw door andere kundige Lieden geëxamineerd, ten einde *Raynaud* of die van zyne party niet naderhand zouden konnen voorgeeven, dat *Raynaud* de Vrouw zoude geneezen hebben, maar dat de Chirurgyn GROESBEEK haar vermoord had.

Des anderen daags by zyne wederkomst, vond de Chirurgyn GROESBEEK *Raynaud* by de Lyderes, bezig zynde met haar te verbinden, en daar toe gebruik maakende van eene vette ettermaakende (*Basilicum*) zalve, waar in hy eenige droppen van een sterk Olie-agtig Vogt, riekende naar Nagel-Olie, vallen liet, en waar mede hy een dod van plukzel besmeerde, welke hy op eene zeer ruwe manier in de holte der Wonde bragt, na alvoorens dezelve op eene niet min onhebbelyke wyze te

 heb-

hebben uitgedrukt; al het welke de Chirurgyn GROESBEEK ſtilzwygende aanzag.

De Man der Lyderesſe, heeft toen aan *Raynaud* zyn afſcheid gegeeven, *zonder dat hy daar toe door eenig Haagsch Chirurgyn is aangezet geworden, veel min dat eenig Haagsch Chirurgyn den voornoemden Raynaud aldaar zoude hebben betrapt en weggejaagd*, volgens het voorgeeven des Heeren LYONET. Men zie 's Mans Verklaaring na, welke wy in dit ſtuk woordelyk hebben geciteert.

Toen eerst is de Heer DAMEN de Vader voor 't eerst by de Vrouw gekoomen, en daags daar aan de Heer Profesſor HUYBERS met hem; welke beiden (die ook de prætenſe geneezen Borst in den droevigen toeſtand gevonden hebben, die voorheen gemeld is) verklaarden, dat voor de Vrouw geene de minſte hoop ter geneezinge overbleef, en zy waarſchynlyk binnen korten tyd ſterven zoude; (gelyk zy dan ook den 11. Sept. daar aan volgende overleeden is) weshalven de drie Heeren goedvonden geene andere dan pynſtillende en palliative middelen te ordonneeren, waar mede de Chirurgyn GROESBEEK gecontinueerd heeft tot haaren dood toe.

Zeer aanmerkenswaardig is ook, 't geen de Man *in fine* van zyn Declaratoir attesteert, te weeten, dat, toen het bovengemelde ſtuk Vleesch uit de Wonde gevallen was, *Raynaud* hem gevergt heeft een

een briefje te teekenen, waar by de Man zoude verklaaren, dat zyne Huisvrouw door Raynaud *geneezen was, en 't welk zoude moeten dienen tot zekere Advertentie, die men voorbad in de Courant te doen plaatsen;* ('t welk Briefje even zoo valabel zoude zyn geweest als de Attestatien door den Heer LYONET geproduceert, en welker *non valeur* wy reeds op eene overtuigende wyze aangetoont hebben;) *dat de voornoemde Man* IN ZYNE ONNOZELHEID, *en op de verzekering, welke* Raynaud *hem gaf, dat de Kanker nu uitgevallen zynde, de Wond binnen zeer weinig tyds zoude geheeld zyn, dat Briefje, hem door denzelven* Raynaud *voorgelegd, geteekend had; doch na* Raynaud's *vertrek begrypende, dat hy* MISLEID *was geworden,* EN DAT ZYN VERKLAARDE NIET MET DE WAARHEID OVEREENKOMSTIG WAS, *terstond des anderen daags 's morgens zeer vroeg naar* Raynaud *is gegaan, om dat Briefje wederom te eisschen, doch dat deeze zulks geweigerd hebbende, de Man hem te gemoet gevoerd heeft, dat, indien hy* Raynaud *van dat Briefje ooit in de Courant gebruik maakte, hy Deposant 'er eene Bekentmaaking tegen in de Courant zoude laaten doen, hebbende de Man evenwel nooit dat Briefje te rug konnen bekoomen,* zo dat *Raynaud* nu op eene andere plaats 'er gerust mee pronken, en andere elendigen misleiden kan. (Men zie op dit alles de Verklaaring van den Man *Maarten de Jaager*, Litt. N.)

Uit deeze ſtreek, welke alleen ſtoffe genoeg zoude verſchaffen om *Raynaud* geregtelyk te doen vervolgen, kan men afneemen, wat 'er van zyne Getuigſchriften te denken is, en hoe ligt men onnozele en ligtgeloovige Lieden tot het geeven van Attestatien verleiden kan.

Hier eindigen de Collegien de aanmerkingen, die zy over 't geval van de ongelukkige Scheveningſche Vrouw noodig geoordeeld hebben te maaken. Den Leezeren zy de beoordeeling daar van. Wat ons aangaat, wy zullen 'er ons niet verder inlaaten, als konnende geene woorden vinden, die onze gedagten omtrent het zelve ſterk genoeg uitdrukken.

De Heer LYONET haald vervolgens eene Vrouw van Rotterdam aan, dewelke mede aan den Kanker laboreerd. Hy gelaat zig niets van de Lyderesſe te weeten, dan dat zy buiten hoope van geneezinge is, ſchoon *Raynaud* het verkankerde ſtuk uit haare borst had doen vallen; maar dat zig de Rotterdamſche Chirurgyns toen van de Lyderesſe hebben meester gemaakt.

De Collegien waren van dit geval geheel onkundig, en meenden ook genoegzaam te zyn, 't welk de Heer LYONET zelf verhaald, dat de Vrouw even elendig gebleeven is, ſchoon, volgens zyn voorgeeven, *Raynaud* het verkankerd ſtuk uit de borst had doen vallen. Want zo zy door *Raynaud* wel geholpen was, zouden 'er de Rotterdamſche Chirurgyns niet by nodig gehad hebben, nog de

Vrouw

Vrouw zoude even ongelukkig gebleeven zyn. Nogtans heeft één der Leden van 't Collegium Chirurgicum middel gevonden deeze zaak naauwkeuriger te onderzoeken, en 't volgend berigt is de vrugt zyner uitvorschingen geweest.

De Vrouw had eenen echten borst kanker, die door veele kundige lieden geëxamineert, en voor zodanig een' erkend was, en *Raynaud* heeft op zig genoomen denzelven te doen uitvallen en geneezen. Hy heeft ook werkelyk *een gedeelte van den Kanker* door zyn bytmiddel gesepareert, waar door de Lyderes zulke pyn leed, dat zy betuigde liever hondertmaal te willen sterven, dan wederom zulke folteringen te ondergaan. Nogtans was de Kanker *niet geheel* uitgevallen: de kanten bleeven hard en pynlyk, en de bodem der wonde, die zig na 't uitvallen rood en fris vertoond had, wierd wederom vuil. *Raynaud* beloofde alles te zullen doen uitvallen, maar kon zulks geensints te weeg brengen: eindelyk vertrok hy, maar zond omtrent twee maanden daar na een persoon, die zig uitgaf voor een Chirurgyn Major ten dienste deezer Landen (en die naar alle apparentie dezelfde is, die by de Scheveningsche Vrouw een zo fraaijen rol gespeeld heeft.) Deeze nam ook aan de Lyderesse volkoomen te herstellen, maar arbeidde daar meede te vergeefs vyf à zes weeken aan, en vertrok onverrigter zaake, na dat hy 't mensch nog voor ruim 47 Guldens opgeligt had, welke toen eerst begon te zien, dat zy om den tuin geleid was, en genood-

zaakt wierd den byſtand van ervaaren lieden te verzoeken (welke zig dus geenſints van de Vrouw hebben *meester gemaakt*, gelyk de Heer LYONET avanceerd) zy leefd nog, maar in een erbarmelyken toeſtand. Van dit alles is de Heer LYONET zeer wel onderrigt geweest, ſchoon hy veinst weinig of niets van 't geval te weeten, door een brief te dier tyd door des Vrouw's Chirurgyn aan hem geſchreeven: hy heeft die nogtans gedisſimuleerd, en de hiſtorie geheel anders voorgeſteld. Doch 't Publiek zal deeze agterhoudenheid en derzelver beweegreden wel beoordeelen, ſchoon de Collegien 'er gratieuslyk over heen ſtappen.

De bewyzen, tot dit geval ſpecteerende, zyn vervat in twee brieven van den Heer Chirurgyn VIGOUROUX, die de Vrouw zelf behandeld heeft, en van welke brieven de tweede een overtuigend bewys verſchaft, dat de Heer LYONET voor 't uitgeeven van zyn boekje, van dit geval, waar van hy byna niets zegt te weeten, beter dan hem zelf lief was, onderrigt is geweest. (zie de bylaagen P. en Q.)

In 't voorbygaan maakt de Heer LYONET nog gewag van den prætenſen Kanker van *Dina Niemeyer*, 't welke de Collegien niet behoeven te wederleggen, alzo dezelve reeds bevoorens beweezen is nooit Kanker gehad te hebben, blykens de Attestatie van den Chirurgyn VELT Litt. H.

Na dus *alle* de gevallen, door den Heer LYONET ten faveure van *Raynaud* bygebragt, ter toetſe

ge-

gesteld, en zo wy vertrouwen, volkomen beantwoord te hebben, is 'er nog overig, het Publick kennis te geeven van verscheidene anderen, van welke de Heer LYONET, *om redenen hem bekend*, niet dienstig geoordeeld heeft te gewagen, of welke niet tot zyne kennisse gekomen zyn.

Het eerste is dat van den bakker *Kok*, welke de vyt aan zyn pink hebbende, daar van door den Heer Chirurgyn LEYHERR gecureerd wierd. Die Heer had het toeval geopend, en verder volgens de kunst behandeld; maar de ettermaaking wat langzaam voortgaande, en de geneezing vertraagende, wierd Mr. *Kok* ongeduldig, en begaf zig onder handen van *Raynaud*, die hem beloofde binnen zes weeken te geneezen, en zyn bytmiddel applicee rde, 't geen ook zoo nadrukkelyk werkte, dat Mr. *Kok* geduurende al dien tyd hevige pynen uitstond, dat de peezen geheel vernield wierden, en hy na verloop van dien tyd merkelyk slimmer dan te vooren was; 't geen hem noodzaakte wederom hulp by den Chirurgyn LEYHERR te zoeken, die hem geneezen heeft, doch met een krommen pink, dien hy aan 't gedagte bytmiddel te danken heeft, gelyk consteerd uit zyne eigen verklaaring, en die van den Chirurgyn LEYHERR, overgelegd sub Litt. R. en S.

Het geval dat wy in de tweede plaats zullen noemen, heeft met het voorig veel overeenkomst. Het is gebeurd aan een fatzoenlyk Burgerman, welke ons zeide zeer importante redenen te hebben om te verzoeken, dat men in 't verhaal der Historie zyn

 naam

naam zoude menageeren, doch die het aan verſcheiden lieden, gelyk mede aan twee Leden van 't Collegium Medicum zelf verteld heeft.

Die Heer had langen tyd een' ordinairen *wrat* aan een vinger gehad, waar aan hy weinig of niet dagt. Dan *Raynaud* ergens gevallig aantreffende, hoorde hy denzelven verhaalen, dat hy een geheim bezat, door 't welk hy den Kanker, als mede kankeragtige en kwaadaartige verzweeringen geneezen konde; dat hy door dat middel zyn fortuin in zyn Vaderland wel zoude hebben konnen maaken, maar dat hy om de Religie genoodzaakt geweest was van daar te vlugten, waar voor hy zelf zyn bloed gewaagd had. Deeze fraaye vertelling bewoog dien Heer tot medelyden, zo dat hy enkel uit die reden hem zyn' vinger liet zien. *Raynaud* op 't gezigt van de wrat, zeide, *dat die nog geen Kanker was, maar zekerlyk tot Kanker zoude overgaan, want dat de wortels reeds een duim ver geſchooten waren, doch dat hy evenwel aannam den patient binnen vier weeken te herſtellen.*

Die Heer zig hier op aan *Raynaud's* behandeling overgeevende, ving hy aan met den geheelen vinger met een bytend middel te beſtryken, en s'anderendaags appliceerde hy 'er wederom een Corroſief op *van 't voorige onderſcheiden.* De Patient ſtond onderwyl woedende pynen uit, waarop eene zwaare en gevaarlyke inflammatie van de geheele hand volgde: Hy merkte nu *Raijnaud's* onkunde al te duidelyk, en beſloot naar Parys, werwaarts zyne

affai-

affaires hem riepen, te reizen en zig daar, door een kundiger en eerlyker man dan *Raynaud*, te doen herstellen; gelyk ook voor 't grootste gedeelte geschied is door een voornaam Chirurgyn dier plaatse, die den Lyder zyne verwondering betuigde dat men in den Haag tolereerde, dat een kwakzalver de lieden zo mishandelde.

Die Heer naar den Haag terug gekeerd zynde, zo dra zyne elendige toestand het hem permitteerde, heeft zig ter verdere geneezinge by den Heer Chirurgyn BRUGMAN geadresseerd, die hem ook gecureerd heeft, in dier voegen nogtans, dat hy, ten naasten by gelyk de Bakker *Kok*, een verstyfden vinger gehouden heeft, waar door hy aan den Kankermeester *Raynaud* zyn leven lang gedenken kan.

De gedachte Heer is ook naderhand by den Heer LYONET gekoomen, zeer klaagende over *Raynaud's* onkunde en bedriegery, en den Heer LYONET vraagende hoe 't mogelyk was, dat hy zoo een' kaerel protegeerde: waar op de Heer LYONET in substantie antwoordde, " ik zal *Raynaud* daar „ over spreeken: van zulke dingen heeft *hy* geen „ verstand: waarom *my* daar niet over aangesproo„ ken? Ik zal maaken dat niets diergelyks meer „ voorvalt " verzoekende te gelyk dien Heer, *de zaak maar stil te houden.* (Dit bewys van *Raynaud's* onbeschaamde bedriegery is te vinden in het Declaratoir van den Heer Doctor SIEGFRIED, Litt. T. en in dat van den Heer Chirurgyn LEYHERR, Litt. S.)

Dus

Dus ziet men, dat de Heer LYONET kennis gehad heeft van verſcheide gevallen, welke hy niet nodig geoordeeld heeft aan 't Publiek te communiceeren, ſchoon hy op pag. 31 van zyn libel zegt, dat de zes zogenaamde kankeragtige verzweeringen, welke hy opgeeft, *de eenige zyn, welke* Raynaud *aan Haagſche lieden ondernoomen heeft te geneezen;* en hier ziet men reeds de door *Raynaud* mishandelde lyders aan 's Heeren LYONET's huis komen klaagen, Is deeze verzwyging juist niet tot lof van des Heeren LYONET's *opregtheid, en goede trouwe*, zy doed ten minſten zyne *omzigtigheid* en *politique* veel eer aan.

Ten derden moet men hier een geval melden dat de Heer LYONET niet goed gevonden heeft ten voordeele van *Raynaud* te citeeren, ſchoon hetzelve door eene verklaaring van den kundigen Doctor DE MAN bekragtigd is: de reden dezer geheimhouding zal men zo ſtraks ontwaar worden.

Het geval is dusdanig: *Jaques Raynaud*, voor zyne aankomst alhier, te Nymeegen op een Theater voor kwakzalver ſpeelende, en zyn onfeilbaar geheim tegen den Kanker uitventende, wierd hem een Patient aangebragt, die eene zeer kwaadaartige verzweering aan den neus had, zo dat een gering gedeelte van den regter vleugel derzelve geconſumeerd was. Die ulceratie was nogtans *geen Kanker, nog*, in een ſtrikten zin genoomen, *kankeragtig*, dewyl dezelve onpynlyk was. *Raynaud* nam aan den Jongeling binnen agt dagen voor vier ducaten

te

te geneezen, en appliceerde een bytend middel, 't welk den Patient, vier dagen en nagten lang zonder tusſchenpoozingen, de onlydelykſte pynen veroorzaakte. De door het corroſief gemaakte korst (*eſchar*) wierd met rooden wyn en water gebét, en afgevallen zynde wierd de zweer droog en was *na zes weeken* met vel overtrokken. Dien tyd nam *Raynaud* waar, om den Heer DE MAN te permoveeren tot het geeven zyner Attestatie (welke ſub Litt. U. onder de bylaagen te vinden is): welke Heer door het woord *kankeragtig* nogtans niets anders verſtaat, of verſtaan wil hebben, dan eene *kwaadaartige invreetende ulceratie*, gelyk wy ook bevoorens gezegd hebben, dat die term wel eens wat ruim genoomen wierd: Maar laat ons de gevolgen der prætenſe geneezing des Marktſchreeuwers beſchouwen.

Omtrent veertien dagen daar na opende zig de geheele wonde weder, en de ulceratie verſpreidde zig allengskens, zo dat nu *de geheele regter vleugel der neus*, *de neusſpits*, *het onderſte gedeelte van het neusſchot*, *en de geheele linker vleugel der neus* verteerd zyn; kortom, de lyder is in een allerelendigſten toeſtand, zo dat, volgens 't oordeel van den Heer DE MAN zelf, deeze kwaal oorzaak van des lyders dood zal zyn, en die Heer is zo verre van *Raynaud's* cuur in dit geval te pryzen, dat zyn Ed: gezegd heeft, *dat door deeze geſchiedenis* Raynaud's *geheim alle crediet bij zijn Ed: verlooren had.*

Men

Men zal nu ten naasten by beseffen, waarom de Heer LYONET oorbaar gevonden heeft van dit geval geene mentie te maaken; schoon dit het eenigste is, 't welk hy, door het Getuigenis van een kundig en ervaaren Man, gezag konde byzetten; maar het funest gevolg schrikte hem apparentelyk af, en deed hem de geheele zaak voorby gaan, of ze niet gebeurd was: En men zegge niet, dat hy des onkundig geweest zy; nadien de gemelde Heer DE MAN den slegten uitkomst van *Raynaud's* behandeling aan den Heere PERRENOT gecommuniceert heeft, welke Heer zulks zonder twyffel voor den Heer LYONET niet verborgen gehouden zal hebben.

Over 't voorgaande worden onze Leezeren verzogt den Brief van den Heer LOTICHIUS, voornaam Medicinæ Doctor te Nymegen, na te zien, welk nodig stuk zulk volledig bewys van den ongelukkigen uitslag van *Raynaud's* behandeling verschaft, dat 'er niets by of afgedaan behoord te worden. (Zie hier agter Litt. V.)

Eene vierde gebeurtenis, die al mede tot kennis van den Heer LYONET gekomen is, raakt den Pruikemaaker *Mourand*. De Man had eene geringe, onschaadlyke, oppervlakkige ulceratie aan den hoek der Lippen. Zy was niet pynlyk, en verhinderde hem in zyne affaires niet: kortom, zy was niet waardig geweest 'er om te denken, dan alleen, om dat het eenigsints afzigtig stond. Hierom had de Man de hulp van den

Chi-

Chirurgyn LEYHERR verzogt, welke bezig was 't ongemak van *Mourand* te behandelen, wanneer deeze, by een zyner Calanten komende, *Jaques Raynaud* aldaar vond, welke hem door dien Heer aangepreezen wierd, als zynde een Fransch Heer zeer ervaaren in 't geneezen van Kankers en Kankeragtige verzweeringen, en hem *Mourand* verzogt, zyn gebrek aan *Raynaud* te vertoonen. Eer dit geschied was, affirmeerde *Raynaud*, hem beschouwende, *dat het Kanker was*, beloovende denzelven door zyn Medicament te doen uitvallen en geneezen, en *Mourand* verzoekende, 's anderen daags ten elf uuren, *ten Huize van den Heere* LYONET te koomen.

Mourand zeer te onvreeden op zyn Chirurgyn, verweet hem, zo dra hy hem zag, „ dat hy geene kennis van zyn ongemak had, dat het Kanker was; doch dat een kundig Fransch Heer hem daar wel van helpen zoude", met alle de verdere schoone vertelsels, die hy zig aan 't Huis van zyn Calant had laaten wys maaken.

Dan de Heer LEYHERR begreep het bedrog wel haast, en zéker zynde van zyne zaak, verdedigde hy tegens Mr. *Mourand*, 't geen hy hem van zyn gebrek gezegd, en de wyze, op welke hy Heer LEYHERR het behandeld had, met aanbod, om, met welke kundige Lieden *Mourand* zoude willen, te raadpleegen, en met verzekering, dat dezelve 't eigen oordeel over de verzweering zouden vellen.

Dit

Dit kon nog mogt Mr. *Mourand* weigeren. Hy verkoos dan 't ſentiment van den Heer Profesſor SCHWENCKE te hooren, en aldaar gekomen zynde, heeft die Heer 't Advis van den Heer LEYHERR bevestigd, zeggende het eene *eenvoudige verzweering* te zyn, en dat dezelve *zeer wel geneezen zoude door de Middelen die de Heer* LEYHERR *tot dus verre geappliceerd had.*

Ondertusſchen wierd de Heer LEYHERR begeerig dien Franſchen Charlatan eens te zien, en over zyne bedrieglyke handelwyze te onderhouden; weshalven hy ten elf uuren Mr. *Mourand* verzelde naar den Heer LYONET, ten wiens huize *Mourand*, gelyk gezegd is, door *Raynaud* beſteld was. Doch de Kankermeester kwam niet opdaagen, zo dat de Heer LEYHERR en Mr. *Mourand* genoodzaakt waren onverrigter zaake heen te gaan, na alvoorens den Heere LYONET, en eenige Lieden van de Kunst, die daar aanweezig waren, de historie verhaald, en 't gebrek vertoond te hebben.

Men kan ligt begrypen, dat *Mourand* nu met *Raynaud* niet meer te doen wilde hebben, en zig met vertrouwen door den Heer LEYHERR liet behandelen, die ook zo wel in de Cuur ſlaagde, dat *Mourand* zonder veel pyn of letzel binnen vier weeken volkomen geneezen was, zonder eenig het minſte overblyfzel of ongemak behouden te hebben, gelyk hy ook aanbied zyne geneezing aan elk, des begeerende, te vertoonen.

Dit is, zeiden wy zo even, ligt te begrypen: maar

maar 't valt zwaarder zig te verbeelden, hoe de Heer LYONET, die nu en dan *Mourand's* geneezing kwam beschouwen, het op zig kon verkrygen, om *Raynaud* nogmaals te recommandeeren, en dat aan den Heer LEYHERR, die in deeze zelfde zaak eene zo klaare blyk van *Raynaud's* schaamtelooze kwakzalvery gezien had. Hier toe hoort eene zekere *stoutmoedigheid*, (men zou het ook anders kunnen noemen) die zeer weinige Menschen bezitten. — Ook wierden by die recommandatie de heerlyke resolveerende Pleisters niet vergeeten, maar mildelyk aangebooden: dan de Heer LEYHERR heeft van 't laatste middel zoo weinig gebruik gemaakt als van 't eerste. (De Leezer zie de echtheid deezer geheele zaak in het Declaratoir van den Heer LEYHERR en Mr. *Mourand*, geannexeerd sub S. en W.)

Van 't vyfde geval, dat tot onze kennis gekomen is, kan ('t is waar) de Heer LYONET onmooglyk kennis gehad hebben, doe hy zyn Libel schreef, dewyl 't pas voorgevallen is, en de Patient, dien 't aangaat, op 't oogenblik dat wy dit schryven, nog boven Aarde staat. Zie 'er hier het verhaal van, gelyk het in 't byzyn van verscheiden persoonen, waar onder eenige Lieden der Faculteit, door ooggetuigen verteld is.

Den 14. January deezes Jaars kwam 'er aan de Malle Molen ten Huize van den Herbergier *V. D. Steen*, een Man logeeren, *Pieter Boter* genaamd, zynde Bode van de Dorpen Spanbroeke en Opmeer in

in Noordholland geleegen, verzeld door een Diacon van zyne Kerk. Hy was geraaden zig hier naar toe te begeeven om zig door *Jaques Raynaud* (die zig, ſedert hem de Haag ontzeid is, aldaar ophoud) van een prætenſen Kanker, of kankeragtige Ulceratie aan de Onderlip te doen geneezen.

De Man 's Avonds omtrent elf uuren op een open Wagen van Haarlem gearriveerd zynde, klaagde, 't geen gansch niet te verwonderen is, door de geleeden fatigue en koude geïncommodeert te zyn, en begaf zig ter ruste; dan des anderen daags betuigde hy zeer wel te hebben geſlaapen en geheel verkwikt te zyn.

Dien dag kwam *Jaques Raynaud* hem viſiteeren, doch wilde met zyn Middel nog geen aanvang maaken, vermits de Patient, zo hy zeide, dien dag nog moest uitrusten.

De Chirurgyn BAUMANN, welke den 16. Jan. by hem gehaald wierd, vond den Man geen ander gebrek te hebben dan een zeer ordinair gezwel aan de Oorklier, (*Parotis*) om 't welke men hem gehaald had, *en eene ontvelling en ligte verzweering aan de Onderlip.*

De Chirurgyn, bewust, dat de Man zig onder *Raynaud's* handen begeeven had, weigerde den Lyder te behandelen, overmits hy geenſints gezind was met *Jaques Raynaud* te practiſeeren en gelyk geſteld te worden; nogtans, uit conſideratie voor de Lieden van 't Huis, raadde hy enkel aan een verdwynenden Pleiſter, 't zy van de Gom *Labda-*

num

num of de *Rusting*-zalf op 't gezwel agter 't Oor te leggen.

Wat de verzweering aan de Lip aangaat, dezelve vond hy *zo eenvoudig, en zo ver van kankeragtig te zyn*, dat hy, in præſentie van den gem. Diacon, en den man en Vrouw des huizes, zig ſterk maakte den Lyder, mits hy eene goede diëet hield, *binnen veertien dagen* volkomen te geneezen. —— *De man was voor 't overige in de eerſte dagen, en nog lang daar na,* TOT DEN 22 TOE, *fris, vrolyk en gezond, zonder over eenig ongemak te klagen.* —— Maar om weder te keeren; Saturdag, den 16 heeft *Raijnaud* een pleister op s' mans lip geappliceert, die den Patient geene de minste pyn veroorzaakt heeft, waar mee hy continueerde TOT DEN 22, wanneer hy *voor de eerſte maal een ander medicament, beſtaande in een wit poeder met een pleister bedekt 'er op gelegt heeft, na 't welk de Patient zwaare pynen gekreegen heeft*, die de goede man wel klein agtte en verdroeg, doch die hy evenwel met de bittere neepen van felle kiespyn vergeleek, en die hem dikwyls 't hoofd in de handen deeden vatten en zugten, zulks hy naar bed verlangde, werwaarts hy zig ook vroegtydig begaf, en kort daar na in ſlaap raakte, na alvorens een weinig kaarnemelk, met appelen gekookt, genuttigd te hebben. (De Collegien verzoeken den Leezer in 't voorbygaan te willen opmerken, dat de Lyder geduurende de geheele behandeling geene andere Voedzels dan Soup, Chocolade en kaarnemelk gebruikt heeft.)

 In

In dien nagt, (tusſchen vrydag en Saturdag) *is de Lyder wakker geworden*, *zeer klaagende over een* ONAANGENAAMEN SMAAK *in den mond*, *dien hy zeide* EVEN ALS DE PLEISTER *te ſmaaken*, *als mede over* SCHRAALHEID *in de keel*, MISSELYKHEID, EN EENE BRANDENDE PYN IN DEN SLOKDARM; dit alles toeſchryvende aan de appelmelk die hy 'savonds te vooren gegeeten had, *waarop* Saturdag's *den* 23ᵉ BRAAKINGEN, SCHERPE AFGANGEN en YLHOOFDIGHEID, ALLES PRESUMTIVE TEKENEN VAN VERGIFT) *gevolgd zijn*.

Hier op heeft men de Chirurgyn BAUMANN wederom geroepen, en hem gezegd, dat de Lyder zeer krank was; dan de voornoemde Chirurgyn konde *geene ziekte* aan hem beſpeuren, dan alleenlyk dat hy ZEER ZWAK WAS, *ſchoon* ZONDER KOORTS, *of eenige* TEKENEN VAN IMFLAMMATIE, *of andere* BEKENDE KWAAL; welke obſervatie bevestigd wierd door den Heer Doctor d'ESTANDAU, die op bevel van den Heer LYONET tot wien *Jaques Raynaud* zyn toevlugt genoomen had, daags daar aan tot hulp van den Patient geroepen zynde, niet nodig vond eenige Medicamenten voor te ſchryven, en niets dan eenig verſterkend voedzel, als Amandelmelk, en diergelyke, ordonneerde.

Ook nu wilde de Heer BAUMANN den Lyder niet voor den zynen aanneemen; ſchoon hy, om den zwakken man niet alle hulp te ontzeggen, hem raadde, alle twee uuren twintig droppels van een pynſtillend en verſterkend middel, den *Liq. anod.*

min

min. Hofm. deſt.) te gebruiken, alleen om eenige verkwikking aan den Patient, en genoegen aan de omſtanders te geev

Onderwyl verergerde de Patient ſteeds, en zyne zwakheid nam zo toe, dat den tweeden nagt na 't begin van die byzondere kwaal, zynde zondags nagt om twaalf uuren, de voornoemde Chirurgyn ten derden maale tot hulp des Lyders verzogt wierd. Hy vond hem toen *zeer zwak en bijna ſtervende*, als wanneer hy de lieden toevoegde, dat zy hun toevlugt moesten neemen tot den Heer Doctor D'ESTANDAU of tot den Heer LYONET, die in alle zaaken, *Raijnaud* aangaande, de Chef en eerſte Raadsman is, geevende tevens te kennen, dat de Lyder niet lang meer leeven zoude, gelyk dezelve dan ook *den volgenden morgen om zes uuren* overleden is.

Men moet hier in 't oog houden, dat *nog de prætenſe Kanker*, *nog het gezwel agter 't Oor* met eenige mooglykheid des Lyders dood hebben konnen veroorzaaken. Beide die Kwaalen waren van gering gewigt. Hy heeft ook *geenerleij koorts*, *of aanmerklijke ziekte* gehad, maar is *in drie dagen tyds door eene zeer buitengewoone en wonderlyke zwakheid* ten grave gedaald. (Zie de Verklaaring van den Chirurgyn BAUMAN ſub Litt. X.)

Deeze ſchrikkelyke, ſchoon nog niet genoeg opgehelderde, omſtandigheden zyn door Lieden, die 'er tegenwoordig geweest waren, in 't byzyn van verſcheidene perſoonen, waar onder zig vier Lieden

 van

van de konst bevonden, verhaald; dezelve rekenden zig verpligt dit geval nader te onderzoeken, en verkreegen ten dien einde met moeite, dat hun 't lyk getoond wierd; Doch, het zelve tot verder en overtuigender onderzoek te openen, is hun volstrekt geweigerd. De bloote inspectie van 't Cadaver heeft hen nogtans eenpaarig in 't voorverhaalde gevoelen doen treeden, dewyl 't lighaam geene uiterlyke teekenen van ziekte vertoonde, de ulceratie aan de lip te gering was om 'er van te spreeken, en alle de voorgemelde omstandigheden hun even te vooren medegedeeld waren.

Hier worden onze Leezeren verzogt, zig tot meerder opheldering het geval van Vrouw *Bloemers* te herinneren, *aan welke* Raynaud *een braakmiddel ingegeeven heeft*, *om dat hy bevreest was*, DAT 'ER IETS VAN ZYN BYTMIDDEL IN 'T LIGHAAM GEKOMEN ZOUDE ZYN. Deeze vreeze, vergeleeken zynde met het subiet sterfgeval van den Bode van Opmeer, behoefd de zaak geene verdere uitlegging, en word maar al te klaar.

Dit zyn alle de gevallen, welke de Collegien in staat zyn aan het Publiek bekend te maaken; van verscheiden andere naderhand gebeurd, is men nog onderrigt, welke even duidlyke bewyzen van zyne onkunde, zyn bedrog, en 't schaadlyk succès van zyn middel geeven: maar dewyl de Collegien die gevallen met zoo veel zekerheid en klaarblyklykheid als de voorige niet konnen aantoonen, zal men die stil-

ſtilzwygend voorby gaan. — Onderwyl is uit alles, wat wy bevoorens verhandeld hebben, beweezen, 't geen de Collegien in de Courant hebben geadverteert; naamlyk DAT ALLE DE VOORGEWENDE GENEEZINGEN VAN *Jaques Raynaud* ONWAAR ZYN, *en dat de uitkomst ſteeds zo ongelukkig geweest is, dat zyne Lyderen deels geſtorven, deels elendig gebleeven zyn.*

Zyne prætenſe Cuuren zyn van driederlei ſoort: of zyne Patienten zyn elendig geſtorven, of zy zyn even ongelukkig gebleeven of nog elendiger geworden, of hy heeft hen bedroogen door hunne ligte en geneeslyke ongemakken *Kanker* of *Kankeragtig* te noemen, en hen daar van op eene zeer ſlegte, pynlyke en gevaarlyke manier te helpen, daar zy anderſints, ſpoedig, gemakkelyk en veilig te geneezen zouden zyn geweest.

Tot de geenen, die elendig omgekoomen zyn, behooren

1. De ongelukkige *Naſer*.

2. De Huisvrouw van den Boode *Pulver*, wiens ſterflot buiten tegenſpraak vervroegd is geworden door de ysſelyke bloedſtorting, welke *Raynaud's* middel by haar veroorzaakt heeft.

3. De Vrouw van Delft, die 't klaar blykt uit onze ingewonnen Attestatien, dat aan den Kanker, en geenſints aan eene Verkoudheid geſtorven is.

4. De Vrouw van Scheveningen, die zonder zyne mishandeling nog een reeks van Jaaren had konnen leeven, vooral zo de Pleiſter van den

 Heer

Heer LYONET niet de eerſte openbarsting des Kankers veroorzaakt had.

5. De laatſte opgenoemde Bode van Opmeer, wiens dood mooglyk nog onverantwoordlyker voor *Raynaud* is dan één van de anderen.

D geene die hy ter geneezing ondernomen, dog elendig gelaaten, of nog elendiger gemaakt heeft, zyn de volgende:

1. De Huisvrouw van *Bloemers*, welke hy geenſints geneezen, maar ſlegts eene ontvelling in den mond veroorzaakt heeft, waar door zy is genoodzaakt geworden zyn Middel daar te laaten, en gelukkig door de Natuur is gered geworden.

2. *Antoinette Beevers*, die hy beloofde te geneezen van een Gezwel aan de Koon, en die een veel aanmerkelyker Kropgezwel in plaats kreeg.

3. De Knoopmaaker *Boers*, die niet alleen in denzelfden droevigen toeſtand gebleeven is, maar dien *Raynaud* ſterk wilde doen purgeeren, toen de Man op den oever des doods was.

4. De Huisvrouw van *v. Lith de Jeude*, die door zyne behandeling niets gebeeterd is.

5. De Lyderesſe te Rotterdam, die haar toevlugt tot kundige Chirurgyns heeft moeten neemen, ſchoon *Raynaud* haar wys maakte, dat de Kanker reeds uit haare Borst gevallen was.

6. De Bakker *Kok*, welken hy zo treffelyk be-

behandeld heeft, dat het den Man zyn leeven lang heugen zal.

7. De ongenoemde Heer, van wien in de Verklaaringen van Doctor SIEGFRIED en Chirurgyn LEYHERR gesprooken word, wiens geheele hand in gevaar was van te zullen gangræneeren. Die geene die door hem bedroogen zyn, en by wien hy een eenvoudig, en zeer geneeslyk, of gansch geen cancreus toeval verzekerd heeft waare Kanker te weezen, zyn deeze:

1. *Petronella van Eysen*, wiens papgezwel hy voor Kanker gedeclareerd, en als zodanig behandeld heeft.

2. *Maria Venette*, Vrouw van *Guth*, die aan eene geheel andere Kwaal dan den Kanker, laboreerde.

3. *Dina Niemeyer*, welke de Heer LYONET voorgeeft, met Kanker bezogt te zyn geweest, wier accident voor de behandeling van *Raynaud* door den Heer Chirurgyn VELT, en door 's Heeren LYONET's eigen verhaal blykt geensints kankeragtig geweest te zyn.

4. Mr. *Mourand*, dien hy mede zyn *quasi* cancreus ongemak wilde wegbyten, doch die wyzer was, en zig door zyn' Chirurgyn heeft doen geneezen.

Deeze Lyst behelsd geensints alle de bedriegeryen en slegte behandelingen van *Raynaud*; er zyn ons meer diergelyke andere van 't zelfde alloy bekend; doch wy willen alleen de zulke noemen,

die ons geheel zeker en duidlyk beweezen voorkomen.

En men denke niet, dat de Collegien de ongelukkige gevallen alléén aangehaald, en 't geen ten faveure van *Raynaud* zoude zyn, verzweegen hebben. Beide de Collegien konnen verzeekeren, *dat hun* GEEN ÉÉN GEVAL *bekend is, waar in* Raynaud *door zyn Middel zo wel zoude geslaagd hebben, als men met reeds bekende Middelen doen kan.*

Dus verre aangaande 't Middel en de zogenaamde geneezingen van *Raynaud.* —— Wat zyne belangloosheid, van welke de Heer LYONET breed opgeeft, betreft; het heeft den Collegien niet de moeite waardig gescheenen elk geval te recenseeren, nadien zy vermeenen, dat zulks buiten hun bestek was, en ieder ligtelyk begrypen zal, dat, indien *Raynaud* wezenlyk de Konst bezat om tot nog toe ongeneeslyke Kwaalen door zyn Geheim te cureeren, de belooningen niet te groot zyn geweest, maar dat, wanneer alles, gelyk hier, op bedriegery uitkomt, de geringste sommen te hoog zyn. Onderwyl kan de Lezer, om overtuigd te zyn van *Raynaud's* geldzugt en van de konstgreepen door hem aangewend om weinig in schyn te bedingen, en naderhand door allerlei laage streeken veel meer af te knevelen, de Verklaaringen raakende de Vrouw van Scheveningen, die van Rotterdam, *Naser*, en andere, inzien.

Uit

Uit al het voorgemelde trekken de Collegien deeze gevolgen:

Dat het middel van *Jaques Raynaud* ten hoogsten gevaarlyk en schaadlyk is.

Dat hy zelve een alleronkundigst mensch is, die zelfs, al ware zyn middel zo deugdzaam als de Heer LYONET voorgeeft, behoorde belet te worden eenige geneezing te onderneemen, dan ten overstaan van des kundige lieden.

Dat hy een bedrieger is, die om geld te winnen, met het leeven en de gezondheid zyn's Evenmensch's op eene onverantwoordlyke wyze omgaat.

Dat hy eindelyk den dood van verscheiden ongelukkigen veroorzaakt of verhaast, andere elendig gemaakt, en de weinige die 'er gelukkig afgekoomen zyn, eerloos misleid heeft, en dat mitsdien Hunne Ed. Agtb. hem zeer wysselyk en naar mérite verbooden hebben in den Haag te practiseeren.

Wat zyn' voorvegter en beschermer, den Heer LYONET aangaat, dezelve word verzogt zig te herinneren;

Dat hy door *Raynaud* te defendeeren, zig nog onkundiger, dan die elendige kwakzalver getoond heeft.

Dat hy zig tegens de ordres van den Ed: Agtb: Magistraat deezer plaatse zeer onbetaamlyk verzet heeft.

Dat hy door de protectie aan den onwaardigen *Raynaud* verleend, meer kwaad aan de Maatschappy gedaan heeft, dan hy aan dezelve ooit

goed

goed kan doen, al ſchreef hy nog twintig deelen over de Wilgr ..pen.

Dat hy eene ſlegte zaak, met ſlegte argumenten en Attestatien heeft zoeken goed te maaken;

Dat dus zyne roemzugt oorzaak weezen zal, dat hy alle reputatie verliezen, of eene zeer nadeelige verkrygen zal.

Dat hy de Collegien, zonder eenigen grond heeft gelastert, geſchonden, en zwart gemaakt, zo veel in zyn zwak vermogen was:

Dat hy eindlyk (*en dit zet men hem op zyn gemoed*) door zyne onvoorzigtige verblindheid en onkundige drift medegewerkt heeft aan 't ongeluk lyderen, wier dood *Raynaud* verhaast, of die hy bedorven heeft, als mede van alle diegeenen, die hy, onverhoopt, in 't toekomende zou mogen benadeelen.

De Heer LYONET moge railleeren en ſchimpen zo veel hy wil: hy zal deeze waarheden voelen; en eene billyke overweeging van dit alles zal hem meer verwyten, dan de Collegien gedaan hebben.

Ook meenen die Collegien geenſints de paalen van eene regtvaardige verdediging te buiten gegaan te zyn. Hunne eer was geattaqueert; en dat dierbaarſte pand, 't welk yder braaf menſch hooger dan zyn leven ſchat, moet ernſtig en kragtig gehandhaaft worden.

De Heer LYONET denke nogtans niet, dat men van meening is zig verder in deeze haatelyke zaak in te laaten: —— geenſints. 'T is genoeg éénς de

de waarheid te verdedigen — Hy zal, men twyffeld 'er niet aan, wederom nieuwe, en mooglyk nog ergere, producten voortbrengen Doch dit bekommerd ons weinig — De party is zo onwaardig, dat de Collegien zig schaamen zouden zig aan dezelve verder te bekreunen. Zelfs heeft men getwyffeld, of men den Heer LYONET eenig antwoord waardig moest agten: doch de redenen in 't Voorberigt gemeld, gevoegd by sterke en herhaalde instantien van 't Publiek hebben de beantwoording onvermydelyk gemaa ; met een vast voorneemen nogtans het hier by te laaten, en de verdere aanvallen des Heeren LYONET alléén met veragting af te keeren.

Ook behoeven de Colleg n zig met deeze zaak niet meer te bemoeyen: zy hebben hun' pligt volbragt zy hebben getragt de waarheid in een helder dagligt te stellen, en 't Publiek voor een verderffelyken bedrieger gewaarschuwd. Yder zie nu toe — Wie zig na deezen aan *Raynaud* toebetrouwd, kan zig zelven de onheilen, die 'er van koomen, toeschryven. Nog eens wy hebben gedaan 't geen in ons was, en berusten er in.

Dit slegts hebben wy voor 't laatst te zeggen. Zo 'er een gelukkig sterveling is, die een hulpmiddel tegen den schrikkelyken Kanker, of alle diergelyke kwaalen weet, al was hy nog zo onkundig, al was het *Raynaud*, of de Heer LYONET zelve; hy kome; hy toone ontwyffelbaare blyken zyner dierbaare kunst; hy verrigte zyne geneezingen in tegen-

woor-

woordigheid van kundige lieden; en zo hy ſlaagd, zullen de Collegien zelve hem beſchermen, aanbeveelen, alles doen, wat mooglyk is, om hem voort te zetten en 't Opperwezen danken voor de nieuwe weldaad die Het aan 't menſchlyk geſlagt bewysd. Doch dat onwaardeerbaar middel is nog niet bekend. Geeve de Alzegenaar, dat het tot nut des menſchdom's nog in onze dagen moge ontdekt worden, en het zelve van een der vreesſelykſte kwaalen die het ooit lyden kan, eerlang moge bevryden!

I. VAN HOEY,
nomine Collegii
Medici.

I. C. DAMEN,
nomine Collegii
Chirurgici.

A.

Aan de Edele Achtbaare Heeren
BURGERMEESTEREN van
's Graavenhage.

GEeft reverentelyk te kennen *Jaques Raynaud*, geboortig van Sabarat in het Graafschap van Frix in Vrankryk, en van de Gereformeerde Religie, dat hoe zeer hy Suppliant voor de *Chirurgie nooit was op gelegdt*, hy echter van zyn Vader, die in het geneesen van kwaadaardige Ulceratien doorkundig was, geleerdt heeft gehadt, diergelyke toevallen te behandelen en te geneesen.

Dat hy Suppl. zig appliceerende om zyn Vaders Konst tot nog hooger perfectie te brengen, het geluk heeft gehad van een middel uit te vinden, waar door hy de *verdorvenste en* TEN EENEMAALE VERKANKERDE *Ulceratien*, MET ALLE HAAR TAKKEN, *enkel door het appliceeren van Medicamenten, van het gezonde Vleesch in wynig daagen doet afschyden, zonder eenige incisie uitvallen, en daar naar de Patienten* RADICAAL *geneesen, zonder dat hem zulks ooyt tot nogtoe is mislukt, zelfs niet in die toevallen, die door de Meesters in de Konst voor t'eenemaale ongeneeslyk zyn gehouden en verklaart*. Dat hy hier van wel verschydene Authentique Attestatien hadt meedegenomen, dog ongelukkig op reys met zyn Tas heeft verlooren; maar dat hy te Nymweegen geärriveert zynde, aldaar door zyn voorgem. behandeling, een Jongman van de Kanker aan de Neus heeft geneesen, gelyk hy des gerequireert bereyd is, daar van de Atte-

statie

ſtatie hem door den Stads-Doctor de *Man* gegeven, en door de Magiſtraat van Nymweegen gelegaliſeert aan Uw Ed. Achtb. te exhibeeren.

Dat hy Suppl. nu onlangs alhier een Vrouw meer dan 80 jaaren oudt, genaamt *Pieternel Eyſen*, die zeer lange jaaren aan een Bloedende en Kankeragtige Kwaal in het Aangeſigt zonder geneesen te kunnen worden, hadt gelaboreert, insgelyks door zyne voorſchr: ondekking en behandeling zonder ſnyden heeft geneeſen, zynde hy meede bereydt om gem. Vrouw ter inſpectie en nader onderzoek te citeeren. Dat hy nu Actueel zekeren Kleeremaaker genaamt *Nazer*, die een yſelyk toeval van Kanker aan de Neus en Lip heeft, het geen door ervaaren Doctoren en Chirurgyns als incurabel, door de gewoone Konstmiddelen is geöordeelt, heeft ondernoomen, *'t geen thans zoo wel ſtaat, dat de Suppl. daar van de volkoomen geneeſing durft verzeekeren.*

Al het geen, hier in den Haage rugtbaar zynde geworden, veroorſaakt heeft, dat hem door het Chirurgyns-Gilde is bekent gemaakt, dat hem zonder Admisſie in dat Gilde, of wel anderzints zonder Permisſie van Uw Edel Achtbaarheeden niet vryſtondt, alhier zyne Konst te moogen exerceeren, ende alzo de Suppl. *als onbedreeven in alle verdere takken van de Chirurgie, de* KANKER, KANKREUSE EN KWAADAARDIGE ULCERATIEN, EN WAT DAAR TOE BETREKKING HEEFT ALLEEN UITGEZONDERT, dus ook in de Confrerie niet admisſibel is, en het echter te wenſchen waare dat hem het geneeſen van voorſz: en diergelyke toevallen, *als waar voor de konst ſtille ſtaat, en waar aan zoo veele menſchen by foute van bekende Hulp-*

mid-

middelen elendig moeten omkoomen, alhier ten minſte voor een tyd wierde gepermitteerdt.

Zoo keert hy zig tot Uw Edel Achtb: ootmoediglyk verzoekende hem toe te willen ſtaan om geduurende den tyd ten minſte van een jaar, zyn voorgemelde Konst aan ALLERLY *Kankers kankeragtige verzweeringen en andere gevaarlyke toevallen van dien Aart* tot behoud van noodlydende te moogen exerceeren

'T welk doende.

Was geteekendt

DAVID MYS, Proc.
JACQUES RAYNAUD.

's Hage den 25 Aug. 1777.

B.

Ik ondergeteekende verklaare uit liefde voor de waarheid en ten behoeve van een yder, dien het zoude moogen aangaan, waar en waarachtig te zyn, dat Jacob Nazer, een kleeremaaker van zyn ambagt, en woonende alhier, zedert eenigen tyd gelaboreerd had aan een ongemak van binnen in de Neus, zoo het mij voorkwam, gelykende eene ſpongieuſe uitgroeying, de welke 't onderſte gedeelte der bovenlip had aangetast, verzelt met een geduurige ontlasting van een ſcherpwateragtig vogt uit een der Neusgaten.

De patient was van een ongeſonde conſtitutie en het ongemak ſcheen *uit eene Veneriſche oorzaak* te ontſtaan; deze wierd door *Jaques Raynaud* aangenoomen om hem door zyn middel te geneeſen.

Den derde of vierde Dag, na dat *Jaques Raynaud* zijn middel geappliceerd had, den gemelde Nazer besoekende vond ik denzelve door eene heevige koorts aangetast, gepaard met een sterk Delirium, na alle gedagten ontstaan door de swaare pijnen, die den patient het gedagte middel had veroorsaakt. Eenige daagen naderhand denzelven weeder bezoekende vond ik *Jaq: Raynaud* bij de patient, ik versogt hem 't accident te zien, waarop hij het verband losmaakte: ik examineerde de wond naauwkeurig en vond, dat er een gedeelte van dat bedorvene vleesch was uitgevallen waar onder de grond na het scheen, zuiver stond.

Eenige tijd naa de ondernome geneezing, liet mij Nazer bij zig roepen; by hem gekoomen zynde vond de wond weder geslooten, het te vooren uitgezette deel der neus weer wat ingekrompen en van boven wat plat: Ik vroeg hem of hij Nazer nu ook bespeurde eenige verligting van de verstopping in de Neus, als ook van de pijn en zwaarte in het Hoofd, het welk hij met *Neen* beantwoorde, daarbij voegende, *dat het nog net zoo als te vooren en dat hy 'er niets in het minste door gebeeterd was*, mij telkens klaagende, dat hij zeer geplaagt was met een Buikloop, die *volgens zyn zeggen was ontstaan van eenige Medicamenten, die hem* Jaques Rayaud *had ingegeeven, en dat hy, zeedert het gebruik dier Medic: nog niet was bevryd geweest.*

Hij verzogt diesweegens een middel om dezelve wat te stillen, naadat ik hem daartoe eenige middelen had laaten gebruiken, dog zonder effect, heeft hij volgens zyn zeggen nog een ander Doctor daarover geconsuleerd, en heeft wederom middelen daartegen gebruikt, dog met dezelve uitwerking;

de

de *Diarrhœa* bleef geduurig aanhouden, den eene tyd wel iets minder, dan wat meerder, dog nooit heeft dezelve volkoomen opgehouden.

Van tyd tot tyd hem besoekende vond hem meest te bed leggende, nu en dan met koorts behebt, altoos droefgeestig en zig beklaagende over het slegt succes naa zoo veel pijn en smerte te hebben doorgestaan.

De Neus *begon al meer en meer uittezetten, de verstopping der Neus, de pyn, en de swaarte in het hoofd te vermeerderen*, zo dat hy 'er bezwaarlyk lugt door kreeg en het hem het spreeken verhinderde.

De *Diarrhœa* bleef op den duur voortgaan, niettegenstaande de versterkende en aanhoudende middelen, die hy gebruikte, hetwelk hem zeer verzwakte.

Eenigen tyd daarna raakte de Neus meer en meer verstopt en opgeset, dit verslimmerde dagelyks, tot dat hy op het laast genoodsaakt was altoos met den mond open te leggen om lugt in te ademen.

De *Diarrhœa* bleef als vooren aanhouden, de scherpe en invreetende stoffe, die hy voor de behandeling van *Raynaud* door de Neus nog kwydt raakte, nu dezelve geheel verstopt was en zig op de gewoone wyze niet meer konde ontlasten, ontlaste zig naa binnen in de keel, alwaar dezelve ook ras ontsteeking en excoriatie veroorzaakte, hetwelk hem het slikken moeijelyk en pynelyk maakte, waarover hy altoos zeer klaagde met deze uitdrukking, dat het hem toescheen dat er iets was, dat hem de huyd wegbeet en het slikken schraal en pynelyk maakte.

Dit verergerde meer en meer, want naa rato de scherpe en invreetende stoffe de ontsteeking en excoriatie vermeerderde, des te bezwaarlyker en py-

 ne-

nelyker wierd het flikken, tot dat hij op het laast niets meer konde doorkrygen, en genoodzaakt was om geduurig op den een of andere zyde in het bed te leggen, met de mond altoos open, waardoor zig dan een meenigte fcherpe en fterkruikende ftoffe quylende ontlaste.

In deze pofitie moest hy dag en nagt blyven, want zoo ras hy zig op den rug leide, kreeg hy den hik. Dusdanig vondt ik hem den 21 November 1778. zeer verzwakt, en volkomen by zyn kennis, bitter klaagende, zoo over het Geld dat het hem gekost had, het geen hy zyde *60 Guldens* te zyn, als wel voornaamelyk over de pyn en fmerte, die hy heeft moeten uitftaan, beklaagende zyne onvoorzigtigheid, in die behandeling te hebben ondergaan: daar by perfisterende en uitroepende zoo veel hem zulks zyne zwakke kragten toelieten, dat *Jaques Raynaud* hem had bedorven en dat hy (*Nazer*) nu wel voelde, dat hy daaraan moest fterven, die Dag was de *Diarrhœa* heel fterk, de reuk zoo wel van de quyl als het andere Exorbitant, en dus, gestaadig verzwakkende is hy den 23. November overleeden.

Al het bovenftaande verklaare ik ondergefchreevene refpectivelyk aldus gezien, gehoord, en ondervonden te hebben, bereyd zynde des noods deze met folemnelen Ede te bevestigen.

Actum 's Hage den 28. January 1779.

D. HASSELMAN
Med: Doctor.

C.

Ik Ondergeteekene verklaare uit Liefde der Waarheid en ten behoeven van een yder die het zouden moogen aangaan waar en waaragtig te zyn; Dat *Jacob Nazer* Kleermaaker van zyn ambagt, gelaboreert heeft aan een voosagtige fpongieufe uitgroejing uit het Linker Neusgat, waar door het bovenfte gedeelte plat, dog het onderfte fterk uitgezet was en het welk ook den bovenlip reets had aangetaft. welk gebrek nogtans door inwendig Bloed zuiderende door den Heer Medic: Doct: *Hasfelman* voorgefchreeven, en uiterlyk door zagt famentrekkende middelen door my wierd verbonden en in toom gehouden, *zoo dat hy van het ongemak weinig letzel hod.*

Dat ik omtrent een jaar geleeden gehoord heb, dat deeze *Nazer* onder de behandeling van een zeker perfoon genaamt *Jaques Raynaud* was en dewelke hem, (gelyk ik naderhand vernomen heb) belooft had te zullen geneesen, waaromme ik toen afgezien heb om deze patient langer te behandelen,

Dat den 19 november 1778 hy *Nazer* my liet verzoeken by hem te koomen, aan welk verzoek ik terftond voldaan heb, en by hem gekoomen zynde vond ik hem zeer vermaagert, met een aanmerkelyke uit zetting aan de boven kandt van de Neus, die voor de behandeling van *Jaques Raynaud* als ingevallen was, waar door de geheele Neus opgefet en verftopt was; hy *Nazer* klaagde my heygende, in het geheel geen adem door den Neus meer te kunnen haalen en in doodts benautheid te zyn, gepaart met een Diarrhæa en wel zoodanig, dat den Afgang hem zonder eenige pogingen alle ogenblikken weg liep, *dewelke hy zeide veroorzaakt te zyn door de inwen-*

dige middelen, die hem Jaques Raynaud *gegeeven hadt*, zig teffens met deze woorden uit latende: *Myn ingewanden zyn verſcheurt, ik ben vergeven, dit heeft my Sestig Guldens gekost en nu leide ik gebrek.*

Hier op raade ik den Patient aan den Heer Med: Doct: *Hasſelman*, wyl ik hem van geen hulpe meerder konde zyn, en het my voorkwam, dat hy in het kort wel ſterven zoude.

Dog den anderen dag ontmoetede my de Heer Chirurgyn *Damen* junior, aan wien ik klaagde over de behandeling van *Jaques Raynaud*, ſyn Ed: verſoekende met my naar *Nazer* te gaan, het geen door zyn Ed: terſtont geaccepteert wierdt.

By die elendige gekomen zynde, vonden wy de patient zeer verzwakt, in het midden van zyn eyge vuyl liggende, het geen hy zyde, dat hem ongevoelig ontliep, beklaagende zyne ongelukkige toeſtand in byna dezelve bewoordingen aan den Heer *Damen* junior, die ook zyn gebrek nauwkeurig geexamineert hebbende, met my over een ſtemde, dat er niets met eenige vrugt aan de patient konde gedaan worden.

Deze *Nazer* is op den 23 November op eene jammerlyke wyze geſtorven.

Al het bovenſtaande verklaare ik ondergetekende aldus gezien, gehoord en ondervonden te hebben, altoos bereid zynde deze met ſolemnele Eede te bevestigen.

Actum 's Hage den 28 January 1779,

MATTHEUS JACOBUS LYHERR.

D.

Verklaare ik ondergetekende ter liefde van de Waarheit en ten behoeve van een yder die het zoude moogen aangaan waar en waaragtig te zyn;

Dat de kwaal van *Maria Venette*, Huysvrouw van *Johannis Ulrich Guth*, begonnen is met eene pynelyke onfteeking in de Keel, dewelke uit verfchydene klyne ulceratien naderhand tot een ulcus is overgegaan, waarby nog naderhand andere uitwendige aan de bovenlip digt onder de Neus gekomen zyn, welke van tyd tot tyd vergergerende, heb ik zeer duidelyk befpeurt, dat dezelve *geenfins kankeragtig* waaren maer alleenlyk voortfproten uit kwaade en Scherpe ftoffen, hoedanige door het gebruyk van gepaste en bekende middelen, *dagelyks gecorrigeert* en de ongemakken uyt dezelve fpruitende *gecureert werden*; dog welke cuur ik genootzaakt geweeft ben om de hooge zwangerheid en zwakheid der Lyderesfe uyteftellen, zynde ik ondergefchreve niet meer by de Lyderesfe geroepen geworden, en kunnende derhalve van het vervolg niets met zekerheid verklaren,

Dat het dus *volkoomen onwaarachtig* is, dat haare ziekte volgens voorgeeven van *Raynaud* en *P Lyonet* zoude beftaan hebben *in een Cancreufe en invretende ulceratie.*, Al het welk ik des Noodts bereid ben met Solemnelen Eede te fterken.

Actum 's Hage den 27 Januarij 1779,

D. H. Mulder,
Med. Doctor.

E.

Verklare ik ondergetekende ter liefde van deWaarheid en ten behoeven van een yder die het zoude mogen aangaan, waar en waaragtig te zyn, dat ik over de vrouw van den Tuynier *Johannis Ulrich Guth* met name *Maria Venette* gepractiſeert en haar ongemak in de volgende toeſtand gevonden hebbe,

By deze Vrouw geroepen zynde om haar op order van den Heer Med. Doctor *Mulder* ader te laaten, om dat zy aan een zwaare imflammatie in haar keel laboreerde, heb ik naa het doen van deſelve bevonden, dat zy Ulceratien in en om de Amandelen had, waarby naaderhand gekoomen is eene ſcherpe uitſlag aan de boven Lip en Neus, de Quaal my voort koomende *uit een ſcherpe kwaade ſtoffe, die in de masſa van haar Bloed huisvestede*, geboren te werden, heb ik haar een tyd lang niet anders als palliative middelen gegeven, uit hoofde dat zy toen ruim ſeven maanden ſwanger en van een ſwakke Conſtitutie was; Van tyd tot tyd zoo voor als na haar kramen aldaar komende en haar gebrek behandelende, vroeg my de patient als ook eenige van haar naast beſtaande (volgens welker gedagte de geneeſing wat langſaam voort ging) of het ongemak ook Kanker was en of ik in ſtaat was de patient te geneeſen, waar op ik tot antwoord gegeven heb, dat het ongemak my *in genen deelen* voorkwam *Kanker te zyn*, en dat ik niet twyfelde of de patient zoude met behulp van inwendige medicamenten *zeer wel herſtellen*, er by voegende, dat indien zy geen genoegzaam Vertrouwen op my ſtelde, ik beryd was om met een ander ervaaren Chirurgyn te conſuleeren. Hierop is de patient buiten myn weeten naa den Heer Chirurgyn *Damen* de vader gegaan en heeft dezelve mede

ge-

gevraagt of het ongemak de Cancer was en wel te genesen zyn zoude; welke Heer ook aan haar geantwoort heeft, dat zy zig niet verleegen moest maeken, *wyl haar ongemak geen Kanker en ligt te herstellen was*, dan dat zy haare gewoone Chirurgyn eens verzoeken zoude by hem te koomen, als wanneer hy met deselve spreeken zoude. Vervolgens des anderen daags by voorn. Heer *Damen* gerequireert zynde, heb ik aan zyn Ed. meedegedeeld myne gedagte omtrent meergem. ongemak, die met de zynen volkomen over een stemden, waar na wy te zaamen geraadpleegt hebben over de middelen ter bevordering van de geneesing des bovengemel. patient.

In gevolge die afspraak de patient behandelende, vond ik op zekeren tyd by haar komende aldaar een vreemdeling, die (gelyk men my zyde) de Vrouw zoude geneesen, en die het ongemak voor Canker verklaarde; waar op ik met eenige drift, tegens die lieden ben uitgevaaren, en van daar weggegaan zonder weeder naa haar te komen zien.

Verklaarende derhalve ik ondergetekende, dat het ongemak van *Maria Venette* geensins geweest is, een *kankerachtige ulceratie*, maar alleenlyk een uitwerking van scherpe stoffe, die in de massa van haar bloed huisvestede, dog die door de naderhand gebruikte medicamenten, waarschynlyk reeds op die tyd doe de patient zig aan de behandeling van *Jaques Raynaud* heeft overgegeven, gecorrigeert was.

Verklaarende ik ondergetekende wyders, dat de kwaal voor de behandeling van *Raynaud* slegts bestaan heeft in een scherpen uitslag aan den neus en Lip, *zonder dat ik ooit gezien hebbe dat het middelschot en iets van de zyde van den neus, en een gedeelte van de bovenlip geconsumeert waren*, 't geen zo het in of na de behandeling van *Raynaud* heeft plaats

 ge-

gehad, *geenſins door de kwaal*, maar naar alle waarſchynlykheid *alleen door 't bytmiddel van Raynaud veroorzaakt moet geweest zyn.*

Al het bovenſtaande verklaare ik ondergetekende dus gezien, gehoord en ondervonden te hebben, altoos bereid zynde deze met ſolemnele Eede te bevestigen.

Actum 's Hage den 28 January 1779

J. Richter,
Chirurgyn.

F.

Op Heden den 3e February 1779. Compareerde voor my *Harmen Stenfert*, by den Hove van Holland geadmitteert, en in 's Gravenhage reſideerende Notaris, ter præſentie van de na te noemene Getuigen.

Petronella Sara Huisvrouw van *Albertus Bloemers*, woonende in de Snoekſtraat, op den hoek van de Kalkoenſtraat, alhier in den Haage.

Dewelke verklaarde ter liefde van de waarheid en ter requiſitie van alle en een ieder dien het zoude moogen aangaan, waar ende waarachtig te weezen, dat zy Depoſante nu omtrent Zes jaaren geleeden omtrent in 't midden van haar onderſte lip gekreegen heeft een ongemak 't welk gezegd wierd een ſoort van een water kanker te zyn, na welk ongemak zy Depoſante den Chirurgyn *Van Prattenburg* heeft laten zien, die 't zelve ongemak, vervolgens ook heeft geſneeden, doch welk ongemak zy, niet tegenſtaande dat ſnyden, kort daar na en op dezelfde plaats heeft wederom gekreegen; waar op zy zig heeft geaddresſeert by den Heer Chirurgyn

Ly-

Lyhcrr, die 't ongemak dan ook in presentie van den Heer Chirurgyn *Halverhout* heeft beschoud, 'tzelve insgelyks uytgesneeden, *en haar vervolgens van 't zelve ten vollen heeft geneezen, zoo als uit 't lidteken als nog kan worden gezien.*

Dat zy Deposante nu circa een jaar geleeden heeft gekreegen een dikte van binnen in haar linker Koon by de agterste Kiesen, als wanneer haar geraden wierd om te gaan by eene *Jaques Raynaud*, welke, zoo men haar zeyde, indien het Kanker mogt zyn, zulks zonder snyden kon geneezen; gelyk zy dan ook zig geadresseert heeft by den zelven *Raynaud*, die het ongemak gezien hebbende, haar zeyde dat 't Kanker was en dat hy haar met zyn middel wel zoude geneesen, indien zy hem daar voor vier Ducaten konde geeven, twee terstond, en twee als zy geneezen was.

Dat zy Deposante daar op alle moeite heeft aangewend om dezelve twee Ducaten te bekoomen, die zy dan ook eyndelyk ter leen heeft gekreegen, en vervolgens aan gemelde *Raynaud* gegeeven;

Dat gemelde *Raynaud* daar op zyn middel gebruykt hebbende, zulks ten gevolge heeft gehad, dat uit haar Deposante's Wonde *eenige vellen* zyn uytgevallen, na dat zy Deposante eene ontsachelyke pyn had uytgestaan; *Hebbende zy Deposante ook teffens een Braakmiddel gebruikt, om daar mede 't Venyn van 't Bytmiddel, het geen hy* Raynaud *vreesde (zoo hy zeyde) dat in haar Maag mogte zyn geraakt, wederom quyt te raken.*

Dat de voornoemde *Raynaud*, na dat een en ander aan haar Deposante heeft gedeclareert, dat zy nu ten vollen geneesen was, en mitsdien de gemelde twee resteerende Ducaaten van haar ook vorderde, zoo als zy dan ook die zelve twee Ducaaten aan hem *Raynaud* meede heeft betaalt.

Dat

Dat zy Deposante *kort daar op en wel op dezelfde plaats*, als zo even is gezegt, *'t zelve ongemak in haar Mond heeft wederom gekreegen*, en zig vervolgens andermaal heeft vervoegt by denzelven *Raynaud*, die toen wederom 't zelfde middel daar op heeft gelegt, en die, in plaats van haar van dat Ongemak verder te geneesen, in tegendeel is weggebleeven, zonder daar meer naar te komen zien.

Dat zy Deposante vervolgens, in plaats van zig verder te addresseeren by gemelde *Raynaud*, ter contrarie, uyt hoofde van de geweldige pyn, welke zy in zonderheyd de laatste maale, door 't gemelde middel van *Raynaud*, had uytgestaan, en ter oorzaake dat 't gemelde Accident andermaal zig geopenbaard had, *heeft geprefereert liefst van denzelven* Raynaud *af te zien, en verder geen middelen daar voor meerder te gebruiken, gelyk dan ook 't gemelde Ongemak* VAN ZELVE IS GENEEZEN.

Dat by gevolg in de Verklaring, door haar Deposante op den 10 December 1778,, voor den Notaris *Adrianus van Wyck*, en Getuygen alhier in den Haage verleeden en gepasseert, het Ongemak, waar van zy Deposante eerst door den Chirurgyn *V. Prattenburg*, en vervolgens door den Heer Chirurgyn *Lyherr* gesneeden, en door den laatsten ook geneesen is geworden, *verkeerdelyk is verwart* met het Ongemak waar over *Jacques Raynaud* heeft gegaan, en *ten onregte als een en het zelfde ongemak voorgedragen: mitsgaders, abusivelyk gestelt, dat het laatstgemelde ongemak door hare Chirurgyns zoude zyn genoemd een Kanker, immers eene Kwaadaardige Kankerachtige Versweering*, nadien zy Deposante het zelve nimmer aan haare Chirurgys heeft vertoont; welke verwarring

ring en misslag zy Deposante, *als eene onnozele Vrouw zynde, en niet konnende leezen, op het bloot hooren voorleezen der gemelde Verklaaring niet ontwaar is geworden; dog dezelve naderhand ontdekt hebbende, zig verpligt heeft gevonden de waarheid hulde te doen; en ten dien einde in zoo verre haare vorige Verklaaring te herroepen*, en door een nader en breeder verslag der zaake by deeze op te helderen.

Eyndigende zy Deposante deeze haare Verklaring, gevende voor reedenen van weetenschap, als in den text, bereyd zynde, het voorschreeve by haar Gedeposeerde ten allen tyde, des noods, ende daar toe verzogt wordende, met solemneele Eede te bevestigen.

Aldus gedaan en gepasseert ter presentie van *Hendrik Schmidt* en *Johannes Andres*, als Getuygen.

De Minute deezes is geschreeven, op een Zeegel van twaalf Stuyvers, en is behoorlyk geteekent,

Quod Attestor

H. STENFERT,
Notaris.

G.

OP Heeden den 3. February 1779. Compareerde voor my *Harmen Stenfert*, by den Hove van Holland geadmitteerd, en in 's Gravenhage residcerende Notaris, ter præsentie van de na te noemene Getuigen.

Antoinette Wilpert Beevers, wonende by *Barent van Dreuningen*, Bleecker op de nieuwe Haven,

alhier in den Hage, en zynde van competenten ouderdom.

Dewelke, ter liefde van de waarheid, en ten behoeve van een ieder dien het aangaan mag, verklaarde waar en waaragtig te zyn, dat zy Deposante in de Maand Mey laatstleden, hebbende gekreegen eene dikte aan de onder Kaak digt by den Hals, de Chirurgyn *V. Prattenburg* haar daar op een Pleister heeft gelegd, waar door die dikte na verloop van 14 Dagen, *scheen eenigzints kleinder geworden te zyn*; zo dat gem. Chirurgyn haar aanraade dezelve Pleister nog eenigen tyd voor de warmte 'er op te houden: dan dat zig onder het dragen van die Pleister tevens by haar Deposante geopenbaart had *een ander ongemak aan de Wang in de hoek der Lippen*, het welk uitwendig zig vertoonde als gekrabt of gebrand te zyn.

Dat zy Deposante op zekeren tyd uitgaande was aangesprooken door een Persoon genaamd *van Dyk*, welke haar vraagde, wat zy aan haar Mond scheelde, en haar ongerust maakte met te zeggen dat het wel Kanker zoude kunnen zyn, tevens haar Deposante aanradende om gebruik te maken van de hulp van *Jaques Raynaud*.

Dat zy Deposante het zelve ongemak aan gem. *Raynaud* vertoont hebbende, deeze haar gezegd had dat het Kanker was, en aangenomen het zelve te geneezen, accordeerende ten dien einde met haar Deposante voor de som van 20. Guldens, waar van zy 10. voor uit, en de 10. overige by de genezing betalen zoude.

Dat voorn. *Raynaud* na het ontfangen der gem. 10. Gulden op hand, een Pleister heeft gelegd op de Onderkaak by den Hals, en tevens haar Deposante een zeker byt middel in de Mond tegen het

het ongemak heeft gehouden, waar door zy Deposante *byna onlydelyke pynen* heeft geleden, en het welk een gat in den Wang heeft veroorzaakt, *zonder dat zy Deposante immer het stuk bedorven Vleesch, dat na het zeggen van* Raynaud *'er uitgevallen was, heeft gezien.*

Dat echter daar op de dikte aan de Onderkaak wel verdweenen, en ook de Wonde aan de Mond genezen is, dog dat zy Deposante te gelyk *onder die geneezing heeft gekregen een ander dikte onder de Kin, welke als nog daar zit*, en gemakkelyk gevoelt kan worden: waarom zy Deposante in een begrip zynde dat het kwaad daar na toe geschoten, en zy dus niet volkomen genezen was, een tyd lang geweigert heeft de overige 10. Guldens aan *Raynaud* te betaalen, dog zig eindelyk daar toe door bovengem. *van Dyk* heeft laten beweegen.

Dat vervolgens zy Deposante door den Heer Lyonet *zynde aangezogt om te getuigen dat zy door* Jaques Raynaud ZONDER ZWAARE PYN OF LETZEL VAN DE KANKER *was geneezen, zulks volstrekt heeft afgeslaagen*, om reden dat haar niemand buiten *Raynaud*, immer gezegt had, dat haar ongemak Kanker was: *dog dat zy Deposante zig door gem. Heer en* Raynaud *evenwel heeft laten overreden om te verklaaren van een verergerend toeval aan haar Wang door* Raynaud *genezen te zyn*, gelyk zy dan ook volgens Verklaaring voor den Notaris *Adrianus van Wyck* en Getuigen alhier in den Haage op den 10. Dec. 1778. gepasseerd, gedaan heeft, *met verswyging van de dikte welke thans nog onder de Kin zit,*

Eindigende zy Deposante deeze haare Verklaaring, geevende voor reedenen van weetenschap, als in den text, bereid zynde het voorschreeve by haar

haar Gedeposeerde, ten allen tyde, des noods, ende daar toe versogt wordende, met solemneelen Eede te bevestigen.

Aldus gedaan en gepasseert ter presentie van *Hendrik Schmidt* en *Johannes Andres* als Getuigen.

De Minute deezes is geschreeven op een Zeegel van twaalf Stuivers, en is behoorlyk geteekent.

Quod Attestor

H. STENFERT.
Notaris.

H.

Verklaare ik ondergeschreeve dat ik een geruymen tyd geleeden verzogt ben ten huyze van den Heer LYONET, daar koomende heb ik ontmoet De Heeren Doctor TAME' en Chirurgyn WYNANTS, als ook een Fransman, welken ik hoorde dat *Raynaud* genaamt wierd, en voorgaf de kanker te kunnen geneesen, als nog daar vindende eene bejaarde Vrouw welke ik hoorde tot Delft woonagtig te zyn, waar op wy eenpaarig verzogt wierden deeze Vrouw haar eene borst eens naauwkeurig te Examineeren, het welke ik beneevens de twee boovengemelde Heeren met alle oplettentheid hebben gedaan, en eenparig bevonden dat haar gebrek was, een knoestgeswel dat in zyn begin was van open te breeken, en verders los was in de borst hangende zonder vastgehegt te zyn aan de Borstspier, waar op ik ondergeschreeve aan *Raynaud* gevraagt hebbe of hy in staat was door zyn medicament

ment dat gebrek te kunnen ontwortelen en vervolgens deeze Vrouw haar Borst verders te zullen geneezen, waar op *Raynaud* antwoordde, zulks niet te weeten, maar dat hy het wilde *probeeren*, waar op ik ondergeſchreeve, benevens de twee bovenſtaande Heeren antwoordde, dat wanneer hy geen verſekering van zyn medicament konde geven als enkelt op het proberen, dat wy zulks ook wel konden doen door bytende middelen, maar dat zulks niets anders als alle quaade gevolgen zoude na zig ſleepen en deeze Vrouw ſomtyds ſchielyk haar Leeven zoude doen eindigen, waar op ik verders gedeclareert heb aan de Lyderesſe en boovenſtaande Heeren in dat probeeren niet te kunnen Conſenteren, en dat ik verders daar geene verantwoording van wilde hebben, om op het enkelt woord van probeeren myn even mensch te zien opofferen, het welk ik oordeelde volgens Eer en plicht niet anders te kunnen en mogen doen, en dat 'er verders niets veyliger voor haar te doen was, als de operatie, dog dat het dan nog in het onzekere was van haar te zullen herſtellen, waar op zy antwoordde, dat zy Reeds alzoo veel pyn had geleeden dat zy daar niet zoude toe overgaan, waar op ik haar tot Raad gaf van haar gebrek dan niet te laaten tergen, maar het zelve alleen op de zagtſte en gemaklykſte wyze te onderhouden en het voor alle drukkingen en ſchuringen te bewaaren en dat zy als dan mogelyk nog een geruimen tyd zoude kunnen leven, daar en tegen wanneer zy na deezen Raad niet wilde hooren, mogelyk binnen korten tyd haar Leeven zoude kunnen eindigen, waar op ik ondergeſchreeve ben vertrokken.

Na verloop van eenigen tyd ben ik ondergeſchreeve voor de tweede maal verſogt ten Huize van de Heer *Lyonet*, daar koomende heb ik ontmoet de Heeren Doctors *Tame*, *Destandau* en Chirur-

rurgyns *Wynants* en *Philip*, als meede nog twee Heeren by my onbekent, waarop wy eenpaarig verzogt wierden door de Heer *Lijonet* om eens mede te gaan zien de boven gemelde Lyderesſe in hoe verre haar gebrek gevordert was, verders zyn wy ten huize van *Raynaud* gekomen, en de Lyderesſe daar gevonden, de Borst door *Raynaud* ontbloot zynde, heb ik de Borst als voorens met alle oplettendheid geviſiteert, en bevonden een *Crena* geformeert te zyn door de Huid, welke niet rond in den omtrek van het gebrek geformeert was, maar principaal aan den bovenkant gedeeltelyk op het zelve; het zelve gevoelt hebbende, zeide ik dat de Crena niet hoog genoeg was, en dat het niet mogelyk ſcheen om onder de Huid in de hoogte te zullen kunnen door komen, *en derhalven dat ik niet veel goeds daar van verwagtte*, waar op ik ondergeſchreeve ben vertrokken, en de Lyderesſe niet meer gezien heb, en eenigen tyd daar na hoorde ik dat zy was overleeden.

Een tweede geval is, dat eenigen tyd na het eerſte, *Raynaud* ten mynen huize is gekoomen, met een Vrouw genaamd *Dina Niemeyer*, welke Vrouw hy *Raynaud* my verzogt te examineeren haar eene Borst, het welke ik ook met alle omzigtigheid hebbe gedaan, waar op *Raynaud* my vraagde of dat geen Kanker was: ik heb hem geantwoord *dat het nergens minder na gelykende was, als na een Kanker* en dat het niets anders was als *een Obſtructie* in het bovenſte gedeelte van de Borst, gepaart aan den onderkant met een kleine opening, dat weinig Vogt ſcheen te geeven, waar op deeze Vrouw my vraagde of zy wel zoude te geneezen zyn, ik haar antwoordde van zeer wel te zullen geneezen, indien haar gebrek met attentie behandeld wèrd; haar verders vraagende, wie haar als Chirurgyn behandeld had, zy my antwoordde *By-*

land,

land, en dat zy onder dat Quartier behoorde, waar op ik haar tot raad gaf dat zy wel zoude doen van wederom na de Heer *Byland* te gaan, en hem verders zyn hulp verzoeken, waar na *Raynaud*, die gansch onvergenoegd over myn Advies scheen te zyn, met de Vrouw van my is vertrokken.

Verklaare ik ondergeschreeve dit bovenstaande des noods, en daar toe verzogt wordende, met solemneele Eede te zullen bevestigen.

Actum 's Gravenhage den 20. January 1779.

JOH. VELT.
Chirurgyn.

I.

Verklaare ik Ondergeteekende, dat de Heer *Lyonet vyfmaalen* by my aan Huis is geweest, om my over de behandeling van *Jaques Raynaud* te spreeken, dat schoon ik hem veelmaalen verzogt had niet wederom te komen, *wegens de ontsteltenissen die ik daar door had*, ook om het aandenken op de Kwaal van myn Man, hy echter zulks *niet nagelaten* heeft, waarom ik op 't laatst genoodzaakt was aan myne Dienstmaagd ordre te geven *om de Onderdeur toe te houden en hem, als hy weer kwam, op de Stoep te laaten staan.* De vierde reize, dat hy by my nog in Huis gekomen is, heeft hy gewilt *dat ik maar onder een Papier myn naam eens zoude teckenen, doch zulks is door my van de hand geweezen.* De vyfdemaal, *toen hy op de Stoep moest blyven staan*, heeft hy

myn' Dienstmaagd gevraagd om de Juffrouw te ſpreeken, welke my gerapporteerd heeft, dat zy zulks geweigerd had, dat de Heer *Lyonet* verders aangedrongen heeft op het teekenen, dog geantwoord wordende, dat de Juffrouw zulks ook niet wilde doen, hy aan de Dienstmaagd gezegd heeft, *als de Juffrouw niet wil teekenen dan zal ik haar de Bode ſtuuren, en dan zal zy nog meer ontſtellen.*

Verklaar ik mede, dat *Jaques Raynaud*, veelmaalen door zyn Vrouw te gelyker tyd geadſiſteert, voor myn Man *dranken, met order om die in te geeven*, gebragt heeft, in welke hy zeide dat *ſterke purgatie* was, *ten einde de Kanker zoo doende van de Koon om laag te trekken*, doch die purgative middelen zyn aan myn Man niet ingegeeven, om dat de Heer Doctor *C. van Hoey* aan het Krankbed van hem komende, toevallig een Drank op de Tafel zag ſtaan, en vraagde wat daar voor een groote Flesch Drank ſtond? daar ik hem op antwoordde, dat myn Mans begeerte, op raad van een ander geweest was om dien Man, die men zeide de Kanker te kunnen geneezen, te ſpreeken, en ik hem ſtraks *een purgatie moest ingeeven die ſterk zoude werken;* waar op de voorſchreeve Heer *van Hoey* my repliceerde; *als uw Man een purgatie inneemt, dan ſterft hy dien zelfden dag, het zoude de oorzaak van zyne verhaaste dood zyn, en dus doende wierd hy vermoord;* want gy weet en ziet dat uw Man 3 á 4 *flaauwtens daags heeft weegens zyn doodelyke zwakheid,* en dat hy alleenlyk met een weinig Rynſche Wyn met wat Eierdoyer gemengd, gelaafd kan worden, dus zyn 'er geen kragten om te purgeeren, veel minder om ſterk te purgeeren; om deeze redenen alleen is 't dat ik die purgatie niet inge-

ge-

geven heb: zulks zal omtrent 6 á 7 *dagen voor myn mans dood* voorgevallen zyn.

Verklaare ik wyders, dat ten tyde als *Jaques Raynaud* voor myn Man in- en uitwendige Middelen gegeeven heeft, het ongemak over de geheele Koon was, 't welk van binnen tot buiten die Koon een corresponderend Gat had, vergezelt van zwaaren ſtank; ook dat aan beide zyden van de Kiezen, naby de plaats van 't gebrek, het tandvleesch groote verhardingen had; gevraagd zynde of hy die Man geneezen konde? heeft hy my door zyn bywezende Vrouw geantwoord, dat hy wat zoude geeven *om die man zyn leven te verlengen.*

Over het voorſchreven gebrek heeft hy *circa drie Weeken* gegaan tot dat hy geſtorven is.

Al 't geen ik hier boven vermeld, en ter neder geſteld hebbe, is ter goeder trouwe, en na myn beste geheugenis na waarheid, het geen ik preſenteer met ſolemneele Eede (des noods) te ſtaaven.

Actum 's Gravenhage den 14. Januarij 1779.

✣ Dit is het Merk van de Weduwe *Boers.*

MARIA DAMEN,
geboren Boers.

K.

Verklaar ik Ondergeſchreve, dat ik 8. à 10. maalen preſent ben geweest als *Jaques Raijnaud* myn Huisvrouws Vader *Martinus Boers*, in

in 'zyn leeven Knoopmaker, en alhier in het Paddemoes woonende, verbond, het geen dus gefchiede, dat hy uit een Fleschje *eenig fterk ruikend goed*, onder gemeen Water mengde; en dan daar mede in de Wond, die door en door de Koon ging, infpuitingen deed: verder buiten op het Gat dat in de Koon was, *geen Plyster*, *maar 4. of 5. Wieken* leide, welken *met een Zwart Medicament*, *gelykende na Roet met wat Vet gemengd*, befmeert waren.

Myn voorfchreve Schoonvader *van dag tot dag erger en zwakker wordende*, is korte dagen daar na geftorven.

Al het geen hier boven gefteld is, prefenteer ik met folemnelen Eede te bekrachtigen.

Actum 's Gravenhage den 13. Januarij 1779.

JOANNIS DAMEN.

L.

Verklaren wy ondergefchreeven *Tieleman Tamé*, Medicinæ Doctor, en *Godfried Johannes Wijnants*, Chirurgyn en Vroedmeester, beide woonende alhier; dat wy kort na de dood, en volgens ons beste geheugen, wel op denzelfden Avond, toen de Vrouw 's Morgens was overleeden, ten Huize van *Jaques Raynaud*, befchouwd hebben het Lyk van *Anna de Wit*, zynde een arme Vrouw van Delft, die, wegens een Kanker in de Borst, zeedert eenigen tyd onder de behandeling van gemelden *Raynaud* was geweest; en dat wy bevonden hebben, dat de Ulceratie

droog

droog ſtond; *hier en daar met zwarte plekken* was; en dat *het overgebleeven gedeelte van den Kanker nog aan den grond van de Ulceratie vast en onafgeſcheiden* was.

Dat wy dit aldus bevonden hebben, verklaren wy ter liefde van de Waarheid, bereid zynde, zulks des noods, daar toe gerequireerd, met ſolemneelen Eede te ſterken.

Actum 's Hage den 15. January 1779.

T. TAME' *Med. Doct.* G. J. WYNANTS *Chir. en Vroedm.*

M.

Ik ondergeteekende verklaare ter liefde van de waarheid, en ten behoeve van een yder die het aangaan mag; waar en waarachtig te zyn.

Dat ik op zeekeren tyd ontbooden ben geweest ten huize van den Heer *Loeillet*, woonende alhier: aldaar koomende vond ik 'er een Vrouw, die zyde te Delft woonagtig te zyn, welke laboreerde aan een Gezwel in een van haare Borſten, welk Gezwel onderzogt hebbende, bevond ik het zelve eene beſlootene Kanker te zyn, waar van een gedeelte ter groote van een drie gulden ſtuk uitpuilde, en van een blaauwagtige couleur was, ik ſtelde haar voor, om (dewyl het ongemak nog los en beweegbaar was,) het Gezwel door de Operatie weg te neemen: zy daar toe niet willende reſolveeren, zyde ik haar, dat ik gehoord had, dat in den Haag een Perſoon was, die voorgaf de Kanker zonder ſnyden te kunnen geneezen,

zen, dat indien zy dat wilde onderzoeken, zy zig ten dien einde by den Heer *Lyonet* moest addresfeeren, het geen zy ook gedaan heeft, en vervolgen door *Jaques Raynaud* haare geneezing ondernomen is.

Eenigen tyd daar na ben ik met verfcheidene Heeren van de Konst by deze Vrouw ten huize van *Jaques Raynaud* geweest, en haar geëxamineert hebbende, bevonden wy dat 'er een Crena *ter diepte van eenige linien* geformeert was, welke het Gezwel *gedeeltelyk bevattede.*

Een geruimen tyd na dato, kwam hy *Jaques Raynaud* my zeggen, dat het kankeragtige ftuk uit de Borst gevallen was, hier op ging ik na de Patient om dit te onderzoeken, en bevond dat daar *een ftuk* uit gefepareerd was, *maar niet het geheele kankeragtige Gezwel:* dit *Raynaud* te gemoed voerende, zyde, door zyn middel het resteerende wel haast te zullen doen uitvallen.

Langen tyd daar na heb ik met een van myn mede Chirurgyns die Vrouw weder geëxamineert en bevonden *de geheele Borst geëxulcereert te zyn*, uit welke Ulceratie *een dun ftinkend Vogt vloeide*, en *zommige plaatzen derzelver met fcirrheufiteiten, en andere met zwarte plekken bezet*, bevindende haar toen *zeer in kragten verminderd, en pynelyker*: naa deze ftaat heb ik de Vrouw niet weder gezien, maar volgens zeker bericht, *heeft zy den dood daar op ondergaan.*

Ik ben bereid deeze ten allen tyden met folemneele Eede te bevestigen.

Actum 's Hage den 21. January 1779.

J. PHILIP.
Chirurgyn.

N.

N.

Op heeden den 18. January 1779. compareerde voor my *Harmen Stenfert*, by den Hove van Holland geadmitteert, en in 's Gravenhage en Resſorte van dien, reſideerende Notaris, ter preſentie van de na te noemene Getuigen.

Maarten de Jager, Oud Regent van 't Weeshuis, en Ouderling op den Dorpe *Scheveningen*, en deszelfs Schoondogter *Alida Buys*, Huisvrouw van *Klaas de Jager*, en woonende aldaar, dewelke ter liefde van de waarheid, en ten behoeve van een ieder dien het zoude mogen aangaan, verklaarden waar en waarachtig te zyn, en wel eerſtelyk, de tweede Depoſante alleen, dat haar tweede Depoſante's Schoonmoeder zynde bezogt met een hard Gezwel in de regter Borst, zy zig met dezelve eerst heeft begeeven gehad by den Heer Chirurgyn *Menſing*, in 's Hage, dewelke na het zelve ongemak beſchouwt te hebben, aan haar Depoſante's Schoonmoeder raadde, daar niets aan te doen.

En verklaarde hy eerſte Depoſant dat aan hem en zyne Huisvrouwe, door zekere blinde Jonge *Cornelis Toet* genaamt, ſterk zynde aangepreezen *eene pleister van den Heer Lyonet*, woonende in 's Hage voornoemt, hy eerſte Depoſant zig met zyne Huisvrouwe by dien Heer heeft begeeven, en van denzelven de bedoelde Plyster ontvangen hebbende, gemelde zyne Huisvrouw daar van op het Gezwel gebruik heeft gemaakt, *dan dat zig als toen aan het zelve een ontſteeking en ontvelling geopenbaart heeft.*

Dat daar op zyn eerſte Depoſante's Huisvrouw zig begeeven hebbende by den Chirurgyn van het

 Dorp

Dorp, *Groesbeek* genaamt, zonder aan denzelven voor af eenig gewag te maaken van den bovengemelden raad van den Heer *Menſing*, of van de voorſchreve Plyster, gemelde Chirurgyn aan haar verklaarde best te zyn, de voornoemde ontvelling wederom te heelen, de ontſteeking tegen te gaan en voorts het ongemak ongemoeid te laten.

Dat vervolgens hy eerſte Depoſant met zyne Huisvrouw is gegaan naar den Haag by de Heeren Profesſoren *Huybers* en *Velſe*, welke eerſte Heer haar raadde, om by den Heer Chirurgyn *Damen*, de Vader, te gaan, en aan haar de Operatie om het zelve Gezwel weg te neemen, voorſtelde, en welke laatſte Heer aan hem Depoſant gezegt heeft, dat het ongemak van zyne Vrouw een waare Kanker was, hebbende tevens eenige middelen aan dezelve voorgeſchreven.

Dat hy eerſte Depoſant met zyne Huisvrouw en een goed Vriend, Monſr. *Simon Berkebos Blok*, nader by den Heer *Lyonet* gekomen zynde, dezelve Heer haar had gerecommandeert aan *Jaques Raynaud*, welke hy zeide, dat een middel had om de Kanker zonder ſnyden te kunnen doen uitvallen en geneezen.

Dat daar op zy drie te zamen gegaan zynde naar de Woonplaats van gem. *Raynaud*, dog dezelve niet te huis gevonden hebbende, met deszelfs Vrouw hebben geſprooken, dewelke het ongemak van zyn eerſte Depoſants Huisvrouwe gezien hebbende, tot antwoord gaf, dat haar Man het zelve wel zoude geneezen; tot aandrang van dit voorgeven aan hen vertoonende eene andere Vrouw aldaar toen tegenwoordig, by welke, gelyk zy zeide, de Kanker reeds uit de Borst gevallen was.

En verklaaren zy beide Depoſanten nu te zaamen,

men, dat op den 1. January 1778. de voornoemde *Jaques Raynaud*, in perſoon gekomen is ten huize van hem Depoſant, die na het voorſchreve ongemak mede beſchouwt te hebben, verklaarde *geen zwaarigheid in de geneezing te ſtellen*, maar beloofde zyn eerſte Depoſants Huisvrouw *volkomen te zullen herſtellen*, zoo dat *binnen 14 dagen* na het gebruik van zyn middel, de Kanker zoude uitvallen, en de Wond *binnen vyf à zes Weeken*, volmaakt geheelt zoude zyn.

Dat zyn eerſte Depoſants Huisvrouw op het hooren van zulke goede beloften en verzeekeringen van te zullen geneezen, zig aan de behandeling van *Jaques Raynaud* heeft overgegeeven.

Dog dat zy Depoſanten met haar wel ras bemerkten, dat de voorgeevens van dezelve *Raynaud* niet bewaarheid wierden, naar dien wel verre dat de Kanker binnen 14 dagen uitviel, gelyk gemelde *Raynaud* belooft had, het *wel 13. à 14. Weeken* aanliep, eer zig een ſtuk Vleesch, door *Raynaud* gezegt de Kanker te zyn, van de Wonde affcheide, terwyl zyn eerſte Depoſants Huisvrouw, *geduurende al dien tyd* zeer veel pyn geleeden, en inzonderheid in de laatſte dier dagen een geduurige Koorts en benaauwdheid op de Borst, verzelt met een geſtaadige drooge Hoest, zoo dat zy genoodzaakt was ſteeds over einde te zitten, gehad had.

Dat het gemelde ſtuk Vleesch uitgevallen zynde, het wel ſcheen dat de Wonde ſpoedig zoude geneezen, (*ſchoon die nimmer geheelt is geworden*) dan dat zig kort daar op openbaarde een zeer pynelyk Gezwel onder den regter Oxel, 't welk eerst door *Raynaud* niet wierd opgemerkt, dog naderhand door hem verklaart wierd een *Steenpuist* of zoortgelyk ongemak te

zyn,

zyn, die hy zeide dat tot rypheid gebragt moest worden.

Dat ten dien einde gemelde *Raynaud* zyne eerſte Depoſants Huisvrouw, *verſcheide Medicamenten heeft ingegeeven*, welke hy daar toe met zig bragt, en uitwendig pappen op het Ongemak heeft gelegt, dan dat zulks niet baatende, gemelde *Raynaud* van den eerſte Depoſant gevergt heeft, *om tweemaal daags zyn gevoeg in een pot te doen, en als dan dien afgang versch en warm op het ongemak van zyne Vrouw te leggen.*

Dat hy eerſte Depoſant zulks, hoe zeer het hem zeer moeijelyk viel, en aan zyn Huisvrouw veel hinder toebragt, als kunnende boven de hevige pynen die zy leed, door de benaauwde lugt niet rusten, verrigt heeft, en daar mede aangehouden, tot dat zeker *Paardeſmit* van het Dorp, genaamt *Kees Meys*, die aan hem Depoſant en zyn Huisvrouw tot Tolk verſtrekte om met gem. *Raynaud* te ſpreeken, aan den zelven *Raynaud* te kennen gaf, dat indien het 'er op aankwam dat het Ongemak moest doorgepapt worden, hy daar toe wel kans zag, nadien hy *een geheime pap bezat, welke daar toe zeer kragtig was, waar op gemelde* Raynaud *zulks goedkeurde, en die pap, hoe zeer hy niet wist waar uit dezelve beſtond, in plaats van zyn Depoſants afgang, op het voornoemde Ongemak leide, en liet leggen.*

Dat na het opleggen van die pap, zyn eerſte Depoſants Huisvrouwe wel minder pyn ſcheen te hebben, dog dat het Gezwel opengebroken zynde, *de pyn weder by haar vermeerderde, zoo dat zy in het vervolg dikwyls flaauwtens heeft gehad, terwyl de wond van tyd tot tyd grooter wierd, en zeer veel ſtank van zig gaf.*

Dat

Dat zy Depoſanten ziende dat de Vrouw van dag tot dag erger, en door by na onlydelyke ſmerten hoe langer hoe zwakker wierd, eindelyk in de Maand van Augustus van het zelve Jaar, met de overige Kinderen van den eerſten Depoſant beſlooten, om wederom den Chirurgyn *Groesbeek* te hulp te roepen, welke gekomen zynde, het voorn. ongemak door de tweede Depoſante, en nog een andere Dogter van hem eerſte Depoſant zag verbinden, dog weigerde 'er de hand aan te ſlaan, voor dat gem. *Raynaud* afgedankt, en het geval door andere ervaarene Lieden van de Konst was beſchouwt.

Dat hy eerſte Depoſant toen den volgenden dag gem. *Raynaud* zyn affcheid heeft gegeeven, zonder *dat hy eerſte Depoſant daar toe door eenig Haagsch Chirurgyn is aangezet geworden, veel min dat eenig Haagsch Chirurgyn den voornoemde* Raynaud *ten huize van hem eerſte Depoſant heeft betrapt en weg gejaagd.*

Waar na hy eerſte Depoſant, nog denzelven dag de Heer Chirurgyn *Damen*, de Vader, heeft laten verzoeken, om by zyne Huisvrouw te koomen, welke dezelve bezigtigt hebbende, daags daar na wedergekomen is met den Heer Profesſor *Huybers*, (hebbende de laatstgemeide zyn Depoſants Huisvrouwe, voor dat zy zig aan de behandeling van *Jaques Raynaud* overgegeeven had, eenmaal gezien, dog *de eerstgemelde nimmer te vooren*) als wanneer beide die Heeren, na haar beſchouwt te hebben, verklaarden *dat zy onherſtelbaar was*, en waarſchynelyk binnen korten tyd zoude ſterven, gelyk zy dan ook op den 11. September daar aan volgende overleden is.

Wyders verklaarde hy eerſte Depoſant nog, dat hy over de genezing van zyn Huisvrouwe met gemel-

melde *Jaques Raynaud* wel had geaccordeert voor een somma van 150 Guldens, waar van hy hem 125 Guldens heeft betaalt gehad, dog dat hy eerste Deposant *nog boven dien*, zoo aan den zelven *Raynaud*, voor de Medicamenten welke hy mede bragt, en aan zyn eerste Deposants Huisvrouw ingaf, als *aan zeker Medgezel van dezelve, zig uitgeevende voor een Doctor*, en die naderhand, zoo als *Raynaud* aan hem Deposant verhaalt heeft, met een gedeelte dier Penningen, die zy gewoon waren te deelen, is doorgegaan, *van tyd tot tyd verscheide Gelden heeft betaalt*, zoo dat aan hem Deposant *de ongelukkige behandeling zyner Huisvrouw door meergem.* Raynaud, *met het een en ander eene zeer aanmerkelyke som, waar van hy Deposant echter verklaard het naauwkeurig beloop by gebrek van aanteekening niet te kunnen opgeeven, gekost heeft.*

Nog verklaarde hy eerste Deposant, dat het boven gemelde stuk Vleesch uit de Wonde gevallen zynde, de voorn. *Raynaud* van hem Deposant heeft gevergt, *een Briefje te teekenen, waarby hy Deposant zoude* VERKLAAREN, *dat zyne Huisvrouw door denzelven* Raynaud WAS GENEEZEN, *en het welk zoude dienen moeten tot* ZEKERE ADVERTENTIE IN DE COURANT; *dat hy Deposant* IN ZYNE ONNOZELHEID, *en* OP DE VERZEKERING WELKE *Raynaud* HEM GAF *dat de Kanker nu uitgevallen zynde, de Wond nu binnen zeer weinig tyd zoude geheelt zyn, aat Briefje hem door den zelven* Raynaud *voorgelegt, geteekent had; dog na* Raynaud's *vertrek begreepen hebbende, dat hy door den zelven* MISLEID *was geworden, en dat zyn Deposants verklaarde* NIET MET DE WAARHEID OVEREENKOMSTIG WAS, terstond des anderen daags 's Morgens zeer vroeg naar denzelven *Raynaud* is toegegaan, om van hem

hem dat Briefje weder te eisſchen, dog dat deze zulks geweigert hebbende, hy Depoſant hem te gemoed gevoerd heeft, dat indien hy *Raynaud* van dat Briefje ooit in de Courant gebruik maakte, hy Depoſant 'er *een Bekendmaaking tegen, ook in de Courant zoude laten doen, hebbende hy Depoſant egter nimmer dat Briefje van* Raynaud *kunnen te rug bekoomen.*

Geevende zy Depoſanten voor redenen van Wetenſchap als in den text, 't gedepoſeerde zelfs bygewoond, ondervonden, gehoord, verrigt, en alles nog versch in geheugen te hebben, en zynde mitsdien bereid ten allen tyde, des gerequireerd, 't gedepoſeerde met ſolemneelen Eede te bevestigen.

Aldus gedaan en gepasſeert tot *Scheveningen* voorn. ter preſentie van *Hendrik Smidt* en *Johannes Andres*, als Getuigen.

De Minute deezes is geſchreeven op een Zeegel van Twaalf Stuivers, en is behoorelyk geteekent.

Quod Attestor

H. STENFERT,
Notaris.

O.

Op heeden den 18. January 1779. compareerde voor my *Harmen Stenfert*, by den Hove van Holland geadmitteerd, en in 's Gravenhaage en Resſorte van dien reſideerende Notaris, ter preſentie van de na te noemene Getuigen.

De

De Heer *Joannis Groesbeek* geadmitteert Chirurgyn op den Dorpe van Scheveningen, en wonende aldaar, dewelke ter liefde van de Waarheid en ten behoeve van een ieder dien het zoude mogen aangaan, verklaarde waar en waaragtig te zyn; dat by hem Deposant op den 8. December des Jaars 1777, is gekoomen *Aafje Keus*, Huisvrouw van *Maarten de Jaager*, oud 60 Jaaren, te kennen geevende, dat zy een Ongemak aan haar regter Borst had, en den Deposant verzoekende daar eens naar te zien.

Dat hy Deposant het zelve geëxamineert hebbende, bevond dat 'er een aanmerkelyke verharding plaats had, aan de boven zyde der gemelde Borst, een weinig naar den Arm, omtrent ter groote van een klein Hoenderei, rondom los, hebbende in deszelfs Oppervlakte eene kleine ontvelling, om welke zig eene geïnflammeerde rand vertoonde, klaagende de Lyderes dat zy ter plaatze van die ontvelling, zomtyds eene steekende pyn gevoelde.

Dat hy Deposant door de Lyderes om raad gevraagt zynde, geantwoord heeft, naar zyne gedagten best te zyn, om voor als nog niets anders te doen, dan de ontsteeking, die rondsom de ontvelde plek plaats had, tegen te gaan, en de ontvelling, ware het moogelyk, wederom te heelen.

Dat hy Deposant onder anderen aan de Lyderesse gevraagt hebbende, hoe lang zy dat Ongemak reeds gehad had? zy hem geantwoord heeft, dat zy zulks niet naauwkeurig konde zeggen, maar naar gissing omtrent een Jaar geleeden het zelve voor het eerst bemerkt had, verhaalende daar op wyders aan hem Deposant, dat zy omtrent een half Jaar geleeden by den Heer Chirur-

ſurgyn *Menſing*, in 's Hage geweest was, die mede gezegt had, dat zy 'er niets aan moest doen, *dan dat zy daar na 'er een Plyster door den Heer* Lyonet, *mede in den Hage woonagtig, aan haar gegeeven, opgelegt had, onder welkers gebruik de bovengemelde ontſtecking en outvelling was voorgevallen.*

Dat hy Depoſant vervolgens het ongemak met eene *deſenſivum Cœruleum* Plyster gedekt, en daar mede eenige weinige dagen gecontinueert hebbende, gewaar is geworden dat de Lyderes met andere buiten hem raadpleegde, weshalven hy Depoſant zig verpligt vond om haar te waarſchouwen, van geen raad aan te neemen als van kundige en bekende lieden, welke waarſchuwing zy in het eerst opvolgde, met zig naar den Haag te begeeven by de Heeren Profesſoren *Huybers* en *Velſe*, dog naderhand verwaarloosde, nadien omtrent vyf á zes dagen daar na, de Man van de Lyderes aan hem Depoſant verhaalde, dat hem aan de hand was gedaan een Franschman (welke hy Depoſant naderhand vernomen heeft dat *Jaques Raynaud* was genaamt) die het vermogen bezat om de Kanker zonder ſnyden te doen uitvallen en geneezen; dat hy ook reeds met zyne Vrouw by dien Franschman geweest was, en dat dezelve aangenomen had, om binnen veertien dagen het kwaad te doen afſcheiden, en de Vrouw in 5 à 6 Weeken, volkomen te herſtellen; vraagende teſſens aan hem Depoſant of hy daar toe ook in ſtaat was, dat hy Depoſant geantwoord hebbende zulks niet te kunnen belooven, en denzelven wederom voor de gevolgen van zulk een vermetele onderneeming gewaarſchuwt hebbende, gemelde Man hem Depoſant gezegt heeft, het als dan met die Franschman te zullen beproeven, waar op hy Depoſant van de Lyderesſe is weggebleeven.

Dat egter op den 6. Augustus des Jaars 1778, weder by hem Deposant is gekomen de Dogter van meergem. Lyderes, genaamt *Johanna de Jager*, hem verzoekende om eens na hare elendige Moeder te komen zien, waar toe hy Deposant zig bereid toonde.

Dat hy Deposant daar op by de Lyderes gekomen zynde, dezelve door haare Schoondogter *Alida Buys* en *Maria de Jager* verbonden wierd, en dat hy Deposant als toen onder den regter Oxel zag een zeer diepe, holle, vuile en sterk stinkende Zweer, uitwendig ter groote van omtrent 2 Duim Diameter, blaauw van couleur en met omgekrulde kanten, en inwendig zwart, lekkende uit dezelve een menigte van dunne ichor, en zynde voorts de Arm zeer gezwollen, maar dat hy Deposant weigerde 'er de hand aan te slaan, voor dat *Jaques Raynaud* afgedankt, en de Lyderes door andere kundige lieden geëxamineert was.

Dat vervolgens hy Deposant, des anderen daags, wederom by de Lyderesse gekomen zynde, aldaar den gem. *Jaques Raynaud* vond, bezig zynde met de Lyderesse te verbinden, en daar toe gebruik maakende van een vette Basilicum Zalve, waar inne hy eenige Droppen van een Olieagtig Vogt, sterk ruikende naar de Olie van Nagelen, liet vallen, en waar mede hy een dod van plukzel besmeerde, welke hy op eene zeer ruwe manier in de holte van de Wond bragt, na alvorens dezelve op eene niet minder onhebbelyke wyze uitgeduuwt te hebben.

Dat hy Deposant die behandeling stilzwygende heeft aangezien.

Dat wyders gemelde *Jaques Raynaud* door de Man van de Lyderesse afgedankt zynde, hy Deposant eerst met den Heer Chirurgyn *Damen*, de

Va-

Vader, als daar toe door de Man en Familie verzogt, en daags daar aan nog met den zelven, en den Heer Profesſor *Huybers*, de Lyderes wederom geëxamineert hebbende, de Wonde onder den Oxel in dezelve ſtaat als boven gemeld is bevondt, en tevens ontdekte *dat het oude Accident op de Borst nog niet geheel geneezen was, maar dat 'er nog een opening was overgebleeven ter groote van een duit, terwyl men op dezelve plaats nog zeer duidelyk een Scirrhus voelen kon, met een blauwagtige ſtreep opgaande naar den Oxel, zoo dat het ſcheen dat door het gewaande middel van voorn.* Raynaud *ſlegts een ſtuk der geſcirrhodeerde Klier was uitgevallen, en het overige nog was blyven zitten.*

Dat hy Depoſant vervolgens overeenkomſtig den raad van gem. twee Heeren, die meede de Lyderesſe voor ongeneeslyk verklaarden, haar alleenlyk met pyn ſtillende en palliative middelen, waar door dan ook de ſtank en ſmerten verminderden, heeft behandelt, en daar mede aangehouden tot dat zy op den 11. September daar aan volgende deezer Waereld is overleeden.

Geevende hy Depoſant voor reedenen van weetenſchap als in den text, 't gedepoſeerde zelfs gezien, gehoord, verrigt, ondervonden en alles nog versch in geheugen te hebben, mitsdien bereid zynde ten allen tyde des gerequireerd, 't gedepoſeerde met ſolemneelen Eede te bevestigen.

Aldus gedaan en gepasſeert tot Scheveningen voorn. ter preſentie van *Hendrik Schmidt* en *Johannes Andres* als Getuigen.

De minute deezes is geſchreeven op een Zeegel van twaalf ſtuivers, en is behoorlyk geteekent.

Quod Attestor

H. Stenfert.

 Notaris. P.

P.

A. MONSIEUR DAMEN, *très célèbre Maitre en Chirurgie à la Haye.*

MONSIEUR,

J'ai recu la lettre que vous m'avés fait l'honneur de m'écrire en datte d'hier.

Etonné de l'Avertisſement que Mr. Lionet *avoit fait mettre dans la Gazette Hollandoiſe de la Haye, au ſujet de* Jacques Raynaud, *dont je voyois bien qu'il s'étoit declaré le Protecteur, je pris la liberté de lui écrire pour l'informer que le dit* Raynaud, *avoit échoué ici à Rotterdam dans la Cure quil avoit voulu faire d'un Cancer ulceré à la mammelle d'une femme agée de 74 ans.*

Je crois ne pouvoir mieux répondre à la demande que vous me faites, qu'en vous envoyant une copie de la lettre que j'ai eu l'honneur d'écrire à ce Monſieur, dattée du 21 Novembre de l'année derniere, je me fais un plaiſir de rendre témoignage à la verité, vous pourrés faire de ma lettre l'uſage que vous jugerés à propos. J'ai l'avantage, Monſieur de vous connoitre de réputation, ſi je vous étois de plus d'utilité, je vous prie de m'employer librement: il me ſera toûjours agréable de vous obliger, ayant l'honneur d'être très parfaitement,

MONSIEUR,

Votre très humble et très obéisſant Serviteur,

Rotterdam,
ce 2. Fevrier 1779.

F. VIGOUROUX.

P. S.

P. S. *Mr.* Lionet *ne manqua point de me faire réponse et me marqua qu'il n'avoit pas fait mettre dans la Gazette que* Raynaud *pouvoit guérir le Cancer puis qu'il n'en avoit, disoit-il, aucune preuve, mais bien les ulceres Cancreux, malins et inveterés.*

La femme ci dessus mentionnée s'afoiblit dejour-en jour, je crois qu'elle tend à sa fin.

Q.

(C O P I E)

A Monsieur, P. LIONET, *Secretaire de L. L. H. H. P. P. pour les Chiffres &c. &c. &c. a la Haye.*

Monsieur,

J'ai vu avec surprise l'Avertissement que vous avés fait mettre dans la Gazette Hollandoise de la Haye N. 137. Les Chirurgiens appellés par état, à soigner les Personnes malheureusement affligées du Cancer, & voyant avec douleur que malgré les Recherches de Nombre de grands hommes dans l'art de guérir, l'on n'avoit pu trouver jusqu'ici de Remède spécifique, pour combatre cette cruelle maladie, se rejouiront toujours de savoir qu'il se rencontre présentement quelqu'un capable de la guérir radicalement. Je souhaite de tout mon cœur que les succès du Sieur Raynaud *se maintiennent & se confirment de plus-en plus: mais je me crois obligé de vous informer que le dit Sieur a échoué dans la Cure qu'il a voulu faire ici à Rotterdam d'un Cancer ulcèré à la mammelle d'une femme agée de 74 ans. Instruit, il y a présentement une année, quil y avoit a la Haye un homme, qui guerissoit le Cancer, je n'ai eu rien de plus pressé que de m'enquérir de lui. Pour cet effet je pris la liberté de m'adres-*

ſer à Monſieur le Bourguemaitre Gevers, *qui eut la bonté d'envoyer* Raynaud *chez moi, ce dernier m'ayant d'abord, lui meme, declaré qu'il n'avoit aucune connoiſſance en Chirurgie, je ne raiſonnai point avec lui, coupant court je le menai chez la malade: après avoir examiné la maladie il dit qu'il la guerrioit-l'on fit accord, il demanda cent florins, on lui promit de les lui donner. Voici la maniere dont il ſe conduiſit, le Cancer avoit été déclaré tel par des Chirurgiens, & par des Profesſeurs à Rotterdam, à Utrecht, à Clève, à Leyde.*

Raynaud *appliqua ſon Remède le 28 Decembre 1777 á 11 heures du matin, la douleur fut ſupportable le 29, mais la nuit du 29 au 30 elle devint ſi violente que la femme dit qu'elle aimeroit mieux mourir cent fois que de ſouffrir de nouveau une pareille douleur. Cette douleur commenca à diminuer le 31 & le 2 ou le 3 Janvier elle ne ſe fit plus ſentir. Le 4* Raynaud *leva ſon premier appareil, & continua ſes penſemens à ſon gré, il ſe fit une ligne de ſéparation en rond, & le 21. jour de la premiere application de ſon Remede, il ſe detacha un morceau de l'epaiſſeur de trois quarts de pouce, ſur trois pouces de circonférence, qui laiſſa un fond rouge & vermeil: toute la partie cancreuſe ne ſe ſepara point, du coté interne ſur-tout, le bord demeura élevé & dur:* Raynaud *couvenoit de la Néceſſité de le faire fondre; il le feroit, diſoit-il, mais il n'a jamais pu y parvenir, ce bord a resté de même. le fond de l'ulcere eſt redeve nu mauvais, vers la fin de fevrier il envoya, avec une lettre, un ſoidiſant Chirurgien Major au ſervice de cette Republique, celui ci promit guériſon parfaite, promesſe qu'il n'a pu ſatisfaire après avoir employé tout ſon ſavoir, pendant cinq ou ſix ſemaines, & tiré 74. flor. 10. ſols il ſ'abſenta de lui meme, pour lors*

la

la malade appella du ſecours en cette ville, elle fût confiée à mes ſoins, Monſieur le Profeſſeur Vink *a la complaiſance de la voir de tems- en tems, elle exiſte encore, mais dans un État pitoyable, le ſusdit ſoi diſant Chirurgien Mayor, fut dire à* Raynaud *que la malade étoit guérie,* Raynaud *vint alors pour quérir le reste des cent florins promis, (après la chute du morceau ci desſus mentionné, on lui avoit donné dix Ducats.) on le renvoya, ſans le lui donner & on lui défendit de reparoitre, ce qu'il a obſervé, du moins il n'a pas fait de grandes inſtances.*

Voila Monſieur comment cette affaire ſ'est terminée, Raynaud *a cru que j'étois ſon ennemi, il s'est grandement trompé, jai voulu le protéger, je lui aurois donné s'il avoit réuſſi, un certificat, que tout ce que nous avons de Médecins & de Chirurgiens de marque dans notre ville, ſe ſeroit fait un plaiſir de ſigner, d'autant plus volontiers que pluſieurs d'eux ſe propoſoient de lui mettre d'autres malades en main: aujourdhui il auroit bien de la peine à s'acrediter, ce ne ſera qu'après un ſuccès ſoutenu, atteſté par des gens compétents & dignes de foy: votre temoignage, Monſieur, lui ſera de toute valeur, quelles obligations ne vous auront elles pas les Perſonnes, qui par votre Conſeil, ſe ſeront confiées à* Raynaud, *& que* Raynaud *aura guéris. J'y reviens; je ſouhaite de tout mon cœur que ſes ſuccès ſe ſoutiennent.*

J'ai l'honneur d'etre très parfaitement,

MONSIEUR

Votre très humble & très obéisſant Serviteur

Rotterdam,
ce 21. Novembre 1778.

F. VIGOUROUX,
Chirurgien François.

R.

Op heeden den den 25. January 1779. Compareerde voor my *Harmen Stenfert*, by den Hove van Holland geadmitteerd, en in s' Gravenhage residеerende Notaris, ter presentie van de na te noemene getuigen.

Monsieur *Jan Diderik Kok*, Mr. Broodbakker woonende alhier in den Hage.

Dewelke, ter liefde van de waarheid, en ten behoeve van ieder dien het zoude mogen aangaan, verklaarde waar en waarachtig te zyn, dat hy Deposant zynde bezogt geweest met de Fyt aan de pink, door den Heer Chirurgyn Lyherr een tyd lang behandelt is geweest, dan dat hy Deposant veel goeds hebbende gehoord aangaande de bequaamheid van zekeren *Jaques Raynaud*, van de hulpe van gem. Chirurgyn Lyherr heeft afgezien en zyn toevlugt tot den zelven *Jaques Raynaud* heeft genoomen, dewelke hem beloofde in zes weeken te zullen geneezen, dog dat hy Deposaut ziende, dat hy *wel verre vau na de bepaalde tyd iets gevordert te zyn, in tegendeel naar het uitstaan van vreesselyke pynen zoo zeer verergert was geworden, dat gemelde pink geheel krom getrokken was*, weshalven hy Deposant den voornoemd *Raynaud* afgedankt: en zyn toevlugt weder tot den Chirurgyn Lyherr heeft genoomen, die hem vervolgens geneezen heeft.

Eindigende hy Deposant deeze zyne verklaaring, gevende voor redenen van wetenschap als in den text, bereid zynde zyn gedeposeerde ten aller tyde, des noods ende daar toe verzogt werdende, met solemneele Eede te sterken, *mitsgaders zyn Deposants geneezing, aan een ieder te vertoonen.*

Aldus

Aldus gedaan en gepasseert ter presentie van *Hendrik Schmidt*, en *Johannes Andres* als getuigen.

De minute dezes is geschreeven op een zegel van twaalf stuivers, en is behoorlyk getekent.

Quod Attestor

H. Stenfert
Notaris

S.

Ik ondergetekende verklaare by deze uit liefde der waarheidt en ten behoeve van een ieder, die het zoude mogen aangaan, met betrekking tot de voorgevens en handelwyzen van *Jaques Raynaud*, de navolgende gevallen by gewoont te hebben. Het eerste is van Monsr. *François Mourand* Mr. Pruikemaker alhier, welke aan een *simple verzweering* aan de hoek van beide de lippen laboreerde: Deze man daagelyks met voorn. gebrek zyn kalanten bedienende, vondt op een tyd (gelyk hy naderhand verhaald heeft) by den Heer *Eckhard* den voorn. *Jaques Raynaud*, waarop dien Heer aan *Mourand* verhaalde, dat gemelde *Raynaud* een fransch Heer was, die zeer veel kennis van de Kanker en kankeragtige gebreeken hadt, en hem verzogt, dat hy zyn accident aan dien perzoon wilde laaten zien. *Jaques Raynaud* daar op zyn accident gevisiteert hebbende zeide, dat het *Kanker* was, beloofde, dat hy het door zyn medicament zoude doen uitvallen en genezen, en *Mouraud* verzoekende des anderen daags ten elf uuren by den Heer Lyonet zoude koomen.

Vervolgens na gewoonte myn patient visiteerende, vond ik hem zeer te onvreeden, my te kennen gevende, dat ik geen kennis van zyn accident had, dat 'er een Franschman in den Haag was, die zyn gebrek bezigtigt en verklaard had Kanker te zyn, hem teffens beloovende te zullen geneezen. Welk gezegde my zeer verwonderde, waarop ik aan de keuze van *Mourand* overliet, om met hem, by wien hy ook wilde, het zy by een voorn. Professor of Chirurgyn te gaan, zyn accident te doen examineeren, en het gevoelen van die Heeren daarover te hooren: waarop voorn. *Mourand* den Heer Profesfor SCHWENCKE verkoos, alwaar wy beide des anderen daags s'morgens kwaamen; welke Profesfor het accident geëxamineert hebbende, verklaarde het *een eenvoudige verzweering* te zyn, en dat hy *Mourand* door de middelen welke ik reeds geappliceerd had, en die ik aan den Hr. Proffesfor SCHWENCKE had gecommuniceert volkomen zoude geneezen: voorts ben ik met *Mouraud* by den Heer LYONET om elf uuren gekoomen met voorneemen om met *Jaques Raynaud* hier over te spreeken, dog een geruime tyd aldaar gewagt hebbedde na *Jaques Raynaud*, ben ik eindelyk met myn patient, na dat dezelve ter presentie van den Heer LYONET en nog een ander Heer aan my onbekent, door de Heeren Medic. Doctor TAME' en de Chirurgyn WYNANTS, VELT, en PHILIP geëxamineert was geworden; van daar gegaan.

Mourand hier op niet raadzaam oordelende, om verder met *Raynaud* raad te pleegen, heeft zig aan myne behandeling blyven overgeven, en is door my *binnen vier weeken volmaakt geneezen, zonder eenig letzel of pyn.*

In vervolg van tyd den Heer LYONET aan myn huis komende, om voorn. *Mourand* zyn geneezing te

te zien, *heeft voorn. Heer* LYONET *my het middel van* Jaques Raynaud *ſterk aangepreezen, als ook zeker pleister in bezit van den Heer* LYONET, *die zoo als hy voorgaf verhärde klieren konde doen resolveeren.* - - - - - - - -

Het tweede geval dat my ontmoet is, is nu ruim een jaar geleeden. *J. D. Kok* Mr. Broodbakker alhier, laboreerde aan de Fyt aan de pink, welke door my volgens de regulen van de konst behandelt en geopent was; het met de ettermaaking wat langzaam voortgaande, wierd myn patient ongeduldig, en aan hem de meergemelde *Jaques Raynaud* gerecommandeert zynde, zag hy (gelyk hy my dit alles naderhand verklaard heeft) van myne hulpe verder af, gaf zig aan de behandeling van *Raynaud* over, die hem beloofde *in zes weeken* te zullen geneezen: Dog *Kok* ziende, dat hy *lang na dien tyd* niets gevorderd was, terwyl hy *geduurende al dien tyd heevige pynen, door Raynauds bytmiddel geleeden had*, heeft den voorn. *Raynaud* afgedankt, en weder zyn toevlugt tot my genoomen, waarop ik hem toen met een kromme pink, die hy te danken heeft aan het bytmiddel van *Jaques Raynaud* waardoor de peezen geheel en al vernielt zyn, weder onder handen gekreegen en het accident vervolgens geneezen heb.

- - - - - - - - -

Het derde geval ſchoon het aan geen patient van my is gebeurt, heb ik nogtans vernoomen uit de mond van die perzoon, die het tot zyn ongeluk ondervonden heeft gehad, maar die om voor zyn Ed: dringende redenen verzogt heeft, dat van zyn naam geen gebruik zoude gemaakt worden.

Dezen Heer langen tyd een *wrat* aan den vinger gehad en op zekeren tyd de meergemelde *Raynaud*

naud hebbende hooren verhaalen, hoe dezelve een geheim middel bezat, om Kankers, kankeragtige en kwaade zweeren te kunnen geneezen, waardoor hy zyn Fortuin gemakkelyk in Frankryk had kunnen maaken, by aldien hy niet zeer veel vervolging aldaar had moeten lyden om de Religie, waarvoor hy zelfs zyn Bloed gewaagd had, dog waardoor hy genoodzaakt was geworden zig zeer armoedig naar hier te begeeven; wierd daar door bewoogen om eens dien wrat aan gem. *Raynaud* te doen zien, deze dezelve beſchouwt hebbende, verklaarde, *dat het wel nog geen Kanker was, maar zekerlyk worden zoude, want dat de wortels al een duim ver geſchooten waaren*, beloovende egter de patient daar van *binnen vier weeken te geneezen.* Gem. Heer zig daarop aan de behandeling van *Raynaud* overgeevende, ving deze aan met den geheele vinger te beſtryken, met zeker Coroſief, appliceerende den volgende dag *nog een ander bytmiddel*, waardoor de patient geduurende drie daagen *vreeſelyke pynen* leedt, en vervolgens de ganſche hand ſterk begon te inflammeeren; De patient hoe langer hoe meer gewaar wordende de onkunde van *Raynaud*, en vreeſende voor kwaade toevallen, beſloot zyn reize na Parys, werwaards hy uit hoofde van zyn affaires vertrekken moest, te verhaasten, en zig aldaar te laaten herſtellen, gelyk hy dan ook aldaar ten deele door een voornaam Chirurgyn, welke hem ten hoogſte zyne verwondering betuigde, dat zodanig iemand, dewelke de lieden zo mishandelde, in den Haag getolereerd wierdt; en vervolgens weder gekeert zynde door den Chirurgyn *Brugman* geneezen is, zoo egter dat hy daar van een kromme vinger heeft overgehouden, welke hem *zyn dwaas vertrouwen op Raynaud in de ſterkſte bewoordingen*

doet

doet verfoeijen, ook heeft meergemelde Heer myn verhaald gehad, dat hy met regt over de behandeling van meergem. *Raynaud* zeer te onvreeden zynde, *daar over zyn beklag aan den Heer* LYONET *gedaan had, vraagende hoe het mooglyk was, dat zyn Ed: zodanig iemand konde protegeeren, waarop de Heer* LYONET *hem geantwoord had*, Raynaud *daar over te zullen ſpreeken, zeggende in ſubſtantie*, „ *van zulke dingen heeft hy geen verſtand,* „ *waarom my daar over niet aangeſprooken, ik zal* „ *wel maaken datzulke zaaken niet meer voorvallen* " *tevens meergem. Heer verzoekende* DIT GEVAL MAAR STIL TE HOUDEN.

Al het bovenſtaande verklaar ik ongeſchreeven respectivelyk aldus gezien, gehoord, en ondervonden te hebben, beryd zynde des noods deze met ſolemneele Eede te bevestigen.

Actum 's Hage den 28 January 1779,

MATTHEUS JACOBUS LYHERR.

T.

Ter Liefde van de waarheid, verklaare ik ondergeteekende waar en waarachtig te zyn.

Dat een zekere Perſoon, (wiens Naam hy verzogt heeft om zekere redenen te ſecreteeren), my een en ander maal geſprooken hebbende, *een ordinaire wrat* heeft laten zien, die hy aan een van zyne vingers op de articulatie had. Ik verders niet meer op die wrat denkende, komt hy by my, verhaalende, dat hy aan een zeekeren Vreemdeling, voorkomende als een Savoyaard, die

voorgaf, een middel tegen den Kanker te bezitten, ontmoetende, die wrat hadt laaten zien, die hem verzekert had, *dat het binnen korten tyd Kankeragtig zoude geworden zyn*, welke hy aannam zeer ſpoedig te geneezen, en ten dien einde een poeder opgelegt had, waarop direct *een allervehementſte pyn, niet alleen aan den vinger maar ook aan de geheele hand gevolgd was*. Op zyn Ed. verzoek, den vinger examineerende vond ik de vinger ter plaatſe daar de wrat gezeeten had, *zwart, gegangræneert, al de vingers en de geheele hand ſterk gezwollen en geinflammeerd.*

Deze bovengem. Vreemdeling is my naderhand gezegd te zyn *Jaques Raynaud.*

Al het geen hier boven gezegd is, ben ik bereid des noods, met ſolemneelen Eede te ſterken.

Actum 's Hage den 22 January 1779

A. A. SIEGFRIED
Med. Doctor

U.

Verklaare ik ondergeschr. Med. Doctor dat *Jaques Raynaud* geneezen heeft binnen onze Stad een Jongeling, van eene kankeragtige Verzweering der Neus, waar aan hy vier Jaaren lang gelaboreerd had.

Actum Nymweegen den 31. October 1776.

Was geteekent

M. DE MAN.

Wy Burgemeesteren, Scheepenen en Raaden der Stad Nymweegen, certificeeren hier meede, dat de Heer M. J. DE MAN, welke de voorenstaande Verklaaring heeft gegeven, is Medicinæ Doctor dezer Stad, en dat aan de Verklaaringen, in die zyne Qualiteit afgegeven zynde, alhier geloof geattribueerd werd, zoo in als buiten regten; in Waarheid oorkonde, hebben wy Burgemeesteren, Scheepenen en Raaden voorn. onzer Stads secreet Zeegel hier beneeden op doen drukken, en door onze Raad Secretaris laten teekenen,

Te Nymweegen den 6. November 1776.

Ter Ordonnantie van dezelve,

Was geteekent.

C. W. VERMEHR.

V.

Wel edel geboren zeer geleerde Heer,

veel geliefde Vriend!

—— —— *Zo, na het ontfangen van U Wel Ed. Gebs. geëerde Misſive,* *hebbe den Heer M. D.* de Man, *omtrent de afgegeve Attestatie geſproken, ſyn Wel Ed. geb. heeft de vriendelykheid gehad, my wel te willen informeeren, dat, onder de uitdrukking van eene* kankeragtige verzweeringe *begreep, een* ulcus malignum, exedens, cacoëthes, *dat hy de* ulcera faciei *aldus noemde, in navolginge van den beſaamden* Daviel, *die de geſwellen in en omtrent de Oogen genaamt* noli me tangere, kankreus *noemt:* (*Ik vinde die Verhandelinge, uit de* Philoſoph. Tranſact. *overgenoomen, in de Uitgezogte Verhandelingen III. 124 - 137*) *dat onlangs aan de Heeren* Perrenot *en* Meuschen, *die zyne nadere onderrigtinge over het van hem getuigde verzogten, berigt hadde, hoe,* kortentyd na de geſegde genezing, de verzweeringe opengebroken, verder ingevreten hadde, en waarſchynlykst de rede van den dood zoude zyn; dat het Raynaudiaans geheim by hem alle crediet verlooren hadde, *zo niet de Advertentien van de Heeren* Lyonet *en* Perrenot *hem zyn oordeel hadden doen opſchorten, terwyl een enkeld geval niet toereikende ſcheen, het tegengeſtelde van die Bekentmaakingen te kunnen betoogen. Myn Collega ontdekte my verder wie de Lyder ware, en ried denzelven te willen in oogenſchyn neemen; gelyk zonder uitſtel denzelven en zyne Ouders omtrent het gepasſeerde ondervraagd hebbe. Hier uit is het volgende Relaas geſproten.*

Wil-

Willem Kerften, *van gezonde Ouders gebooren, de Kinderpokjes in het tweede jaar zynes levens gemakkelyk, en, zonder eenige fiekelyke overblyfzels, gelukkig te boven gekomen zynde, heeft geene andere ongemakken, van eenig wezendlyk aanbelang ondergaan, tot zyn tiende jaar, wanneer eenige vurige, eerst rood, daarna blaauwagtige puistjes, de regter Neusvleugel bezetteden, die aanhoudend geplukt wordende, eindelyk in kleine oppervlakkige zweertjes veranderden, die langzaam dieper invreetende, op zyn veertiende jaar, een gering gedeelte van die Neusvleugel geconfumeert hadden, dog zonder pyn. Ter dier tyd, ventede* Jaques Raijnaud, *ter gelegenheid van de Kermis alhier, met veel grootfpraak, zyn onfeilbaar geheim tegens de Kanker, op het Theater uit. De Ouders van onzen Willem, gemeene Lieden, en ligt voorinteneemen, gaven hunnen Zoon aan den Kwakzalver gewillig over, die aannam, binnen agt dagen hem te zullen heelen, voor vier Ducaaten, of geen geld. Men applicecrde een Bijtend Middel, dat niet naliet, den jongeling vier dagen en nagten, zonder tusfchenpoofinge, de onlydelykfte pynen, en martelendfte folteringen te veroorzaaken, met fwelling van het geheele Aangezigt. De gemaakte* efchar *wierd met rooden Wyn en warm Water gedoopt, en, afgevallen zynde, wierd de Zweer droog en was na zes weeken met Vel overtrokken. De Landlooper had zig van den vitrioolfteen, een bruine Zalf, en een ftukje van een Varkensblaas bediend, en nam dezen tyd waar, ter bekominge van het bewuste Getuigfchrift. Maar, wat gebeurt? binnen veertien dagen opent zig de geheele plaats, en de ulceratie fpreid zig allengskens na de Neus-fpits, en het voorfte gedeelte van het* feptum narium *uit, en heeft als nu de geheele regter Neusvleugel, de Neus-fpits, het onderfte gedeelte van het*

 Neus-

Neusschot, en de geheele linker Neusvleugel verteert. De regter Neusvleugel, van waar de verzweeringe begon, is nu met zwarte korsten gedekt; de linker, de spits en het schot zyn opene ulcuscula, *en geeven veel dun Vogt, dat echter* geen reuk *heeft.*

De Lyder gevoelt geen pijn, *ook zyn de kanten* niet omgekruld; *alleen lyd het regter Oog veel van zinkingagtige ontsteekingen, en het onderste Ooglid is na de binnen hoek nog meer te zamen getrokken: Het gemelde Oog is altoos traanende, voor het overige komt de Lyder zeer gezond voor.*

Hoope, door dit gebrekkig Verhaal aan U Wel Ed. Geb. intentie eenigsints voldaan te hebben; terwyl het my tot een wezenlyk Genoegen verstrekken zal, by aldien de waarachtige opgaave van dit Geval, het Collegium Med. en Chir. Haganum, aanleidinge mogte geeven, om deezen ardelio *niet alleen te confundeeren; maar tevens het Publiek te overtuigen, hoe nadeelig het zy, soortgelyke Pesten van het Menschelyk Geslacht zyn welzyn toetevertrouwen, en welke onuitspreekelyke verplichtingen het zelve verschuldigd zy, aan rechtgeaarde en Menschlievende Geneesheeren en Heelmeesters, die door voorsichtige Magistraaten ondersteunt, zulke schreeuwende misbruiken op alle mogelyke wyze te keer gaan.* Agitur enim de corio humano, quocum impune ludat nemo.

Na Respective verzeekeringe aan Uw Wel Ed. Gebs. veel Geachte Familie. hebbe de Eer' my met oprechte Gevoelens van Vriendschap te noemen.

N. N. LOTICHIUS.

Nymegen,
den 4. Febr. 1779.

W.

Op heeden den 25: January 1779. compareerde voor my *Harmen Stenfert*, by den Hove van Holland geadmitteerd, en in 's Gravenhage resideerende Notaris, ter præsentie van de na te noemene Getuigen.

Monsr. *Francois Mourand*, Mr. Paruikmaker alhier in den Hage, dewelke ter liefde van de Waarheid, en ten behoeve van ieder dien het zoude mogen aangaan, verklaarde waar en waaragtig te zyn, dat hy Deposant met een ongemak aan de regterhoek van de Lippen zynde bezogt, zig ter geneezing daar van by den Heer Chirurgyn LYHERR heeft begeeven, dan dat hy Deposant op zekeren tyd by een der Heeren welke hy bediende aangetroffen hebbende *Jaques Raynaud*, gemelde Heer hem Deposant verhaald heeft dat dezelve een Fransch Heer was, zeer ervaaren in 't geneezen van Kankers en kankeragtige Verzweeringen, tevens hem Deposant aanraadende zyn ongemak aan denzelven *Raynaud* te vertoonen.

Dat gem. *Raynaud* daar op zyn Deposants ongemak hebbende beschouwd, het zelve verklaard heeft *de Kanker* te zyn, en aangenomen hem Deposant daar van door zyn middel te geneezen, verzoekende de Deposant ten dien einde des anderen daags 's Morgens ten elf uuren ten huize van den Heere LYONET te komen.

Dat hy Deposant dit aan den voorn. Heer Chirurgyn LYHERR hebbende mede gedeelt, dezelve hem als nog had verzekert dat zyn Deposants ongemak geenfints kankeragtig, maar makkelyk en binnen korte te geneezen was, en dat hy zulks zeer gaarne aan 't oordeel van andere kundige

Lieden, welke hy Depofant daar toe zoude uitkiezen, wilde overlaten.

Dat hy Depofant dat aanbod van gem. Chirurgyn hebbende aangenomen, vervolgens met denzelven is gegaan by den Heer Profesfor SCHWENCKE; dien mede, na't ongemak bezigtigt te hebben, aan hem Depofant dezelfde verzekering gegeeven hebbende, hy Depofant wyders met meergemelde Chirurgyn zig op de bepaalde tyd heeft begeeven ten huize van den voorn. Heer LYONET, dan dat hy Depofant eenigen tyd te vergeefsch op de komst van gem. *Raynaud* gewagt hebbende, wederom met gem. Chirurgyn van daar is vertrokken, na alvorens zyn ongemak aan eenige aldaar prefent zynde Heeren te hebben laten zien.

Dat hy Depofant als toen befloten heeft van de behandeling van *Jaques Raynaud* af te zien, en by continuatie gebruik te maaken van de hulp van meergem. Chirurgyn LYHERR, welke hem vervolgens dan ook *zonder veel pyn of eenig overblyvend letzel binnen vier weeken heeft geneezen.*

Eindigende hy Depofant deze zyne Verklaaring geevende voor reedenen van weetenfchap als in den text, bereid zynde zyn gedepofeerde ten allen tyde, des noods en daar toe verzogt werdende; met folemneele Eede te fterken, *mitsgaders zyn Depofants geneezing aan een ieder te vertoonen.*

Aldus gedaan en gepasfeert ter prefentie van *Hendrik Schmidt* en *Johannes Andres* als Getuigen.

De minute deezes is gefchreeven op een Zegel van twaalf ftuivers, en is behoorlyk geteekent.

Quod Attestor

H. STENFERT,

Notaris,

X.

X.

Verklaare ik Ondergeteekende uit liefde der waarheid, en ten behoeve van wien zulks mogt aangaan, dat ik den 15. Jan. 1779. geroepen ben by zekeren Patient te huis logeerende by Monf. *Van der Steen*, aan de Malle Molen, genaamt *Pieter Boter*, zynde Bode van het Dorp Opmeer in Noordholland geleegen.

Dat ik gevonden heb dat de gem, Patient, laboreerde aan een Gezwel agter het Oor (*Parotis*) mitsgaders een ontvelling en ligte verzweering aan de Onderlip, doch dat ik den Lyder niet heb willen behandelen, vermits ik vernam, dat hy zig onder de handen van *Jaques Raynaud* begeeven had; dat ik nogthans uit confideratie voor de lieden van 't huis, hem geraden heb een verdwynenden Plyster van de *Labdanum* of *Ruflingii* op 't gezwel te leggen; 't geen ik niet weet of verrigt is.

Dat ik op den zelfden tyd nieuwsgierig wierd te weeten of het Accident aan de Lip kankeragtig was, ja dan neen; doch het zelve geëxamineert hebbende, *zoo verre vond van kankeragtig of kwaadaartig te zyn, dat ik my gerust dorst onderwinden den Patient*, mits een goede diæta houdende, van 't zelve *binnen 14 dagen, te cureeren*, 't geen ik beloofde in prefentie van den Diacon, die den Patient herwaart verzelt heeft, hem te gelyk verzeekerende, dat het gebrek *geenfints kankeragtig* was, 't geen voorfz. *Van der Steen* met zyne Vrouw mede aangehoord heeft; zynde de Lyder in die eerfte dagen en lang vervolgens altoos frisch en gezond geweest, met fmaak eetende en drinkende.

Dat ik 8. dagen daarna weder by den Patient geroepen zynde, dezelve gezegd wierd zeer ziek

te zyn, maar dat ik *geen andere ongeſteltheid aan hem konde beſpeuren, dan een groote zwakheid zonder Koorts*, dat ſchoon ik over den Lyder niet wilde practizeeren, ik nogtans, om de Lieden voldoening te geven, hem het *Liquor Hoffm. deſt.* ordonneerde om 'er op de 2 uuren 20. droppels van te gebruiken.

Dat ik 's Zaturdags daar aan volgende gehoort heb, dat de Heer Doctor D'ESTANDAU 'er by gehaalt was, *die geene Medicamenten; maar alleen eenig verſterkend Voedzel geordonneert had.*

Dat ik de volgende Zondag 's Nagts om 12. uuren weder verzogt ben daar te komen, en den Lyder byna ſtervende gevonden heb, waar op ik aan de Lieden toevoegde, dat zy nu hun toevlugt moesten neemen tot myn Heer den Doctor, of tot den Heer LYONET.

Dat de Lyder den volgenden morgen om zes uuren is overleeden, *zonder dat my gebleken is, dat hy van Koorts, Inflammatie, of eenige andere ſpeciale Ziekte geſtorven zy.*

Al 't welk bovenſtaande ik bereid ben, des noods, met ſolemneelen Eede te bevestigen.

's Hage den 30 Jan. 1779.

SAMSON GOTTLIEB BAUMANN.

Toet

Toen deeze Verdediging ter Drukpersse reeds voor 't grootst gedeelte gereed gemaakt was, hebben de Collegien volledig en overtuigend narigt bekomen van een geval, 't welk dezelve uit gebrek van nodig bewys voorneemens waren stilzwygende te pasfeeren; dan 't geen hun nu zóó klaar gebleeken is, dat zy zig verpligt reekenen het Publiek 'er in korte woorden van te onderrigten. Dit is 't geval.

In de gepasfeerde maand January is *Hendrik van Brummelen* uit Gelderland alhier aangekomen, om zig van eene kwaadaartige ulceratie in den mond door *Jaques Raynaud* te doen geneezen. Hy was 'er toe overgehaald, gelyk hy zelfs zegd, *door de Advertentien van de Heeren* LYONET *en* PERRENOT.

Raynaud den man befchouwende, vond in 't eerst zwaarigheid om hem te geneezen; doch veranderde naderhand van gedagten, en verzekerde in staat te zyn, *hem binnen korte weeken volmaakt te zullen herstellen*, mits de Patient zig eenige tanden en kiezen deed trekken, welke *Raynaud* meende hem in den weg te zullen zyn; 't geen ook volbragt is, en den lyder *tien*, zo tanden als kiezen weggenomen zyn.

De

De Chirurgyn Weymer, zulks verrigtende, zag toen met één, door welk *geheim* Raynaud den man cureeren wilde, want niet alléén heeft hy naderhand een flesje, waar in *de helsche steen* (lapis infernalis) was, op tafel zien staan; maar ook bespeurde hy, toen hy aan 't werk was, dat des lyders mond inwendig over de geheele ulceratie, en hier en daar tot op de lippen toe, met zwarte korsten bezet was door 't appliceeren van 't evengenoemd brandmiddel; weshalven hy aan *Raynaud* by eene nadere visite, in 't Fransch zeide: *Hoe! is dit nu uw geheim? Dat middel is overal sedert lang bekend*: waarop *Raynaud* het flesje wegstak; wanneer de Chirurgyn Weymer met één bemerkte dat *Raynaud's* vingers geheel zwart waren, door 't behandelen van 't gedagte middel, zó roekeloos en onkundiglyk had hy 't zelve gebeezigt.

Men oordeele hoe beklaaglyk de toestand des lyders geweest zy geduurende *twaalf weeken*, welke hy in deeze tormenten gepasseert heeft, terwyl *Raynaud* hem verzekerde, dat hy hem in 't kort helpen zoude, en de Patient hand over hand verergerde; tot dat *Raynaud* hem eindelyk gedeclareert heeft, *dat hy hem niet genezen konde*, ten zy eerst een *Chirurgyn den lyder van de verharde klieren genas*, en diergelyke ongerymde uitvlugten meêr. Ondertusschen had *Raynaud daags een Ryksdaaler* bedongen; welk geld hem zoo lang betaald is, tot hy verklaarde *den lyder niet te konnen*

nen

nen helpen: de ſom heeft in 't geheel *honderd en in de zeventig Guldens* bedraagen; al wederom een ſtaaltje van *Raynaud's* eerlykheid en belangloosheid: (trouwens, dezelve zyn in 't zelfde huis aan een tweeden Patient nog nader gebleeken, die, een klein ongemak aan de tong hebbende, *Raynaud* verzogt hetzelve te examineeren, 't geen deeze *niet wilde doen, zonder alvoorens drie Guldens* ontfangen te hebben; waar na hy 't gebrek bezag, aannam 't zelve *in veertien dagen* te geneezen voor *tien Guldens* s'weeks, en vervolgens de tong met den helſchen ſteen zodanig beſtreek, dat de man, woedende pyn geleden hebbende, na verloop van die veertien dagen beſpeurde veel erger en zyn ongemak veel grooter dan voor dien tyd te zyn, *Raynaud* zeide hem toen, dat hy vertrekken moest, doch dat *zijne vrouws moeder* hem in vier dagen geneezen zoude, en eischte onderwyl 't bedongen geld; 't geen de lyder, nu overtuigd van des kwakzalvers bedriegery, weigerde te betaalen, waarop *Raijnaud* 't hem *met geweld poogde af te persſen*, 't geen hem nogtans mislukte. Doch 't verveeld den Collegien zig langer met zulke laage en ſchaamtelooſe bedryven op te houden. Wy ſpoeden ons ten einde.)

Eindelyk, ziende, dat *van Brummelen*, tot een allerelendigſten ſtaat gebragt en buiten hoop van geneezinge geſteld zynde, hem niet verder betaalen wilde; heeft Raynaud hem aan zyn ongelukkig lot

overgegeeven, en geheel verlaaten, en is immediaat daar op uit den Haag vertrokken, en is vervolgens de lyder zelve, door verſcheiden lieden van de kunst voor ongeneeslyk erkend zynde, troosteloos naar huis gekeerd.

Deeze gebeurtenis hebben wy met alle omſtandigheden bevestigd gevonden door vyf Attestatien, van welke de eerſte door den lyder zelfs aan de Ed: Agt. Magiſtraat is op gegeeven, en van welke H. E. A. de goedheid gehad hebben ons de Copie te laten toekomen, en welke een bitter beklag over het ſnood bedrog van *Raijnaud* behelsd: de overige zyn verſchaft, door den Man die den Lyder huisvestede, *Mr. van der Hoek*, woonende op de Turfmarkt, door den Doctor MULDER, en de Chirurgyns VERWOERT en WEYMER, dan hoe overtuigende die ſtukken ook zyn mogen, hebben de Collegien niet nodig geagt die te produceeren, dewyl dit werk reeds vry uitgebreid geworden en de echtheid deezer gebeurtenis genoeg bekend is.